

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie
Národnej rady
Slovenskej republiky

Číslo: 3136/2000

876

VLÁDNY NÁVRH
ZÁKON O PROKURATÚRE

Návrh uznesenia:

Národná rada
Slovenskej republiky
s c h v a ľ u j e
vládný návrh
zákona o prokuratúre

Predkladá:

Mikuláš D z u r i n d a
predseda vlády
Slovenskej republiky

Kancelária		
Národnej rady Slovenskej republiky		
Došlo: 12 -01- 2001		
Číslo: 149/01		
Poznámka	Príloha	

Bratislava január 2001

OBSAH
návrhu zákona o prokuratúre

PRVÁ ČASŤ	
ZÁKLADNÉ USTANOVENIA	§ 1 - 6
Predmet úpravy	§ 1
Postavenie prokuratúry	§ 2
Pôsobnosť prokuratúry	§ 3 - 6
DRUHÁ ČASŤ	
POSTAVENIE A PÔSOBNOSŤ GENERÁLNEHO PROKURÁTORA	§ 7 - 16
Prvý diel	
Postavenie generálneho prokurátora, vznik a zánik jeho funkcie	§ 7 - 9
Druhý diel	
Pôsobnosť generálneho prokurátora	§ 10 - 16
TRETIA ČASŤ	
PÔSOBNOSŤ PROKURÁTOROV	§ 17 - 30
Prvý diel	
Pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní	§ 17
Druhý diel	
Dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená	§ 18
Tretí diel	
Pôsobnosť prokurátora v občianskom súdnom konaní	§ 19
Štvrtý diel	
Dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy	§ 20 - 30
Prvý oddiel	
Rozsah pôsobnosti prokurátora	§ 20 - 21

Druhý oddiel	
Protest prokurátora	§ 22 - 27
Základné ustanovenia o proteste prokurátora	§ 22 - 24
Protest prokurátora	
proti všeobecne záväznému právnomu predpisu	§ 25
Protest prokurátora proti opatreniu	§ 26
Protest prokurátora proti rozhodnutiu	§ 27
Tretí oddiel	
Upozornenie prokurátora	§ 28 - 29
Štvrtý oddiel	
Previerky zachovávania zákonnosti	§ 30
 ŠTVRTÁ ČASŤ	
VYBAVOVANIE PODNETOV	
A SÚČINNOSŤ PRI PLNENÍ ÚLOH PROKURATÚRY	§ 31 - 37
Prvý diel	
Vybavovanie podnetov	§ 31 - 36
Druhý diel	
Súčinnosť pri plnení úloh prokuratúry	§ 37
 PIATA ČASŤ	
ORGANIZÁCIA A RIADENIE PROKURATÚRY	§ 38 - 45
Sústava prokuratúry	§ 38
Sídla prokuratúr a ich územná pôsobnosť	§ 39
Generálna prokuratúra	§ 40 - 41
Krajská prokuratúra	§ 42
Vyššia vojenská prokuratúra	§ 43
Okresná prokuratúra	§ 44
Vojenská obvodná prokuratúra	§ 45
 ŠIESTA ČASŤ	
SPOLOČNÉ USTANOVENIA	§ 46 - 55
Príslušnosť prokurátora	§ 46 - 51
Vylúčenie prokurátora	§ 52

Bezprostredne nadriadený prokurátor	§ 53
Nadriadený prokurátor	§ 54
Nazeranie do spisu	§ 55

SIEDMA ČASŤ

PRECHODNÉ, ZÁVEREČNÉ A ZRUŠOVACIE USTANOVENIA	§ 56 - 58
Prechodné ustanovenia	§ 56
Zrušovacie ustanovenie	§ 57
Účinnosť	§ 58

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

876

V l á d n y n á v r h

Z Á K O N

Z 2001

o prokuratúre

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1

Predmet úpravy

(1) Tento zákon upravuje postavenie a pôsobnosť prokuratúry, postavenie a pôsobnosť generálneho prokurátora, pôsobnosť ostatných prokurátorov, organizáciu a riadenie prokuratúry.

(2) Postavenie prokurátorov, ich základné práva a povinnosti, právne vzťahy, ktoré vyplývajú zo služobného pomeru prokurátorov, platové pomery prokurátorov, ich disciplinárnu zodpovednosť a samosprávu prokurátorov upravuje osobitný zákon.¹⁾

§ 2

Postavenie prokuratúry

Prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

¹⁾ Zákon č. .../2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

Pôsobnosť prokuratúry

§ 3

(1) Prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

(2) Prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie, zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

§ 4

(1) Pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori

- a) trestným stíhaním osôb podozrivých zo spáchania trestných činov a dozorom nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní,
- b) dozorom nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu,
- c) uplatňovaním svojich oprávnení v konaní pred súdmi,
- d) zastupovaním štátu v konaní pred súdmi, ak tak ustanovuje zákon,
- e) dozorom nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom zákonom,
- f) podieľaním sa na príprave a realizácii preventívnych opatrení zameraných na predchádzanie porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov,
- g) podieľaním sa na odstraňovaní príčin a podmienok trestnej činnosti, na prevencii a na potláčaní kriminality,
- h) podieľaním sa na tvorbe právnych predpisov,
- i) plnením ďalších úloh, ak tak ustanovuje osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

(2) Prokurátor nedáva výkladové stanoviská k právnym predpisom iným orgánom ani iným právnickým osobám alebo fyzickým osobám.

§ 5

Prokurátor vykonáva svoje úlohy na základe zákona a prostriedkami ustanovenými zákonom. Pri plnení úloh je prokurátor povinný

- a) podľa najlepšieho vedomia a svedomia uplatňovať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony, medzinárodné zmluvy vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy,

- b) rešpektovať a chrániť ľudskú dôstojnosť, základné ľudské práva a slobody a vyvarovať sa akejkoľvek diskriminácie,
- c) chrániť verejný záujem,
- d) postupovať iniciatívne, spravodlivo, nestranne a bez prietiahov.

§ 6

- (1) Nadriadený prokurátor je oprávnený
- a) vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh,
 - b) vykonať úkony podriadeného prokurátora alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor.

(2) Pokyn vydaný podriadenému prokurátorovi musí mať písomnú formu. Podriadený prokurátor je povinný ho splniť, ak ďalej nie je ustanovené inak.

(3) V konaní pred súdom nie je podriadený prokurátor viazaný pokynom nadriadeného prokurátora, ak v priebehu konania nastane zmena v dôkaznej situácii.

(4) Podriadený prokurátor je povinný odmietnuť splnenie pokynu, ak by jeho splnením spáchal trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo disciplinárne previnenie; odmietnutie splnenia pokynu je povinný písomne odôvodniť.

(5) Podriadený prokurátor môže odmietnuť splnenie pokynu, ak by jeho splnením bezprostredne a vážne ohrozil svoj život alebo zdravie alebo ak by jeho splnením bezprostredne a vážne ohrozil život alebo zdravie jemu blízkej osoby.²⁾

(6) Ak podriadený prokurátor predpokladá, že splnenie pokynu by mohlo mať za následok vznik škody, je povinný upozorniť na to nadriadeného prokurátora.

(7) Ak podriadený prokurátor považuje pokyn za rozporný s právnym predpisom alebo so svojím právnym názorom, môže písomne požiadať nadriadeného prokurátora, aby mu vec odňal. Žiadosť musí odôvodniť. Nadriadený prokurátor jeho žiadosti vyhovie a vybavením veci poverí iného prokurátora alebo ju vybaví sám.

²⁾ § 116 Občianskeho zákonníka.

DRUHÁ ČASŤ
POSTAVENIE A PÔSOBNOSŤ GENERÁLNEHO PROKURÁTORA

Prvý diel
Postavenie generálneho prokurátora,
vznik a zánik jeho funkcie

§ 7

(1) Generálny prokurátor má postavenie vedúceho ústredného štátneho orgánu.

(2) Generálneho prokurátora vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len "národná rada"). Funkčné obdobie generálneho prokurátora je sedem rokov; začína plynúť dňom vymenovania do funkcie generálneho prokurátora. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za generálneho prokurátora najviac na dve po sebe nasledujúce obdobia.

(3) Za generálneho prokurátora môže byť vymenovaný len prokurátor, ktorý dosiahol vek najmenej 40 rokov a aspoň päť rokov vykonával justičnú prax, ak s vymenovaním súhlasí. Splnenie týchto podmienok overuje národná rada pred hlasovaním o návrhu na vymenovanie.

(4) Generálny prokurátor skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub:

"Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Budem dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a medzinárodné zmluvy vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a presadzovať a upevňovať zákonnosť."

(5) Zložením sľubu sa generálny prokurátor ujíma výkonu funkcie. Odmietnutie zloženia sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou má za následok neplatnosť vymenovania za generálneho prokurátora.

(6) Za justičnú prax podľa odseku 3 sa považuje prax prokurátora, sudcu alebo advokáta.

§ 8

(1) Výkon funkcie generálneho prokurátora končí uplynutím jeho funkčného obdobia. Pred uplynutím funkčného obdobia zaniká výkon funkcie generálneho prokurátora len

- a) vzdaním sa funkcie,
- b) odvolaním z funkcie,
- c) smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

(2) Generálny prokurátor sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky. Výkon funkcie generálneho prokurátora v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo oznámenie generálneho prokurátora o jeho vzdaní sa funkcie doručené prezidentovi Slovenskej republiky, ak nedôjde k inej dohode o dni zániku výkonu funkcie generálneho prokurátora medzi prezidentom Slovenskej republiky a generálnym prokurátorom.

(3) Prezident Slovenskej republiky na návrh národnej rady generálneho prokurátora z funkcie odvolá, ak generálny prokurátor

- a) bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,
- b) stratil štátne občianstvo Slovenskej republiky,
- c) bol právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený za spáchanie trestného činu,
- d) stal sa členom politickej strany alebo politického hnutia,
- e) začal vykonávať funkciu alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom funkcie prokurátora,
- f) nie je spôsobilý zo zdravotných dôvodov podľa lekárskeho posudku, rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo orgánu sociálneho zabezpečenia vykonávať svoju funkciu po čas dlhší ako jeden rok,
- g) nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

(4) Dňom doručenia návrhu národnej rady na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie podľa odseku 3 prezidentovi Slovenskej republiky sa generálnemu prokurátorovi pozastavuje výkon jeho funkcie; o doručení návrhu národnej rady prezidentovi Slovenskej republiky musí byť generálny prokurátor upovedomený.

(5) Generálny prokurátor je odvolaný z funkcie dňom nasledujúcim po dni, kedy mu bolo doručené rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky o odvolaní z funkcie.

§ 9

(1) Ak generálny prokurátor

- a) nie je vymenovaný,
 - b) je vymenovaný, ale ešte nezložil sľub,
 - c) svoju funkciu po dobu dlhšiu ako 30 kalendárnych dní nevykonáva alebo
 - d) má pozastavený výkon svojej funkcie,
- funkciu generálneho prokurátora v plnom rozsahu jeho práv a povinností vykonáva prvý námestník generálneho prokurátora. Inak prvý námestník generálneho prokurátora zastupuje generálneho prokurátora v rozsahu, ktorý určí generálny prokurátor.

(2) Za prvého námestníka generálneho prokurátora môže byť vymenovaný len prokurátor, ktorý dosiahol vek najmenej 40 rokov a je aspoň päť rokov prokurátorom, ak s vymenovaním súhlasí.

(3) Prvého námestníka generálneho prokurátora vymenúva a odvoláva generálny prokurátor.

(4) Generálny prokurátor vymenúva a odvoláva ďalších svojich námestníkov, vedúcich prokurátorov a ostatných prokurátorov.

Druhý diel Pôsobnosť generálneho prokurátora

§ 10

(1) Generálny prokurátor riadi a kontroluje činnosť všetkých prokuratúr, vrátane vojenských prokuratúr. Na plnenie úloh vydáva služobné predpisy, príkazy a pokyny, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatelov prokuratúry a ostatných zamestnancov.

(2) V záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vydáva generálny prokurátor stanoviská, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov.

(3) Generálny prokurátor vydáva tiež právne a organizačné akty. ³⁾

§ 11

(1) Generálny prokurátor podáva národnej rade raz za rok správu o činnosti prokuratúry, z ktorej vyplývajú jej poznatky o stave zákonnosti. Predsedovi národnej rady predkladá podnety na prijatie zákonov, ich zmeny a doplnenia.

(2) Generálny prokurátor môže podať národnej rade návrh na voľbu kandidátov za sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd").

(3) Generálny prokurátor má právo byť prítomný na schôdzach národnej rady a zo schôdze národnej rady ho nemožno vylúčiť. Ak o to požiada, so súhlasom národnej rady mu možno v rozprave o prerokúvanej veci udeliť slovo. Na hodine otázok zaradenej do programu schôdze národnej rady je povinný odpovedať na otázky, ktoré písomne položili poslanci.

(4) Generálny prokurátor má tiež právo zúčastniť sa na schôdzach výboru národnej rady; výbor mu udelí slovo, kedykoľvek o to požiada. Ak ho pozve na svoju schôdzu výbor národnej rady, je povinný sa jej zúčastniť a podať požadované vysvetlenia a správy a predložiť podklady.

³⁾ § 1 ods. 2 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

§ 12

(1) Generálny prokurátor má právo zúčastniť sa s poradným hlasom na schôdzach vlády Slovenskej republiky.

(2) Generálny prokurátor predkladá vláde Slovenskej republiky podnety na prijatie zákonov, ich zmeny a doplnenia.

§ 13

(1) Generálny prokurátor je oprávnený podať ústavnému súdu

- a) návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov,
- b) návrh na začatie konania o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná,
- c) sťažnosť na neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do národnej rady alebo do orgánu územnej samosprávy alebo proti výsledku volieb,
- d) sťažnosť na neústavnosť alebo nezákonnosť voľby a odvolania prezidenta Slovenskej republiky,
- e) sťažnosť proti výsledku referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,
- f) návrh na preskúmanie rozhodnutia o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia.

(2) Pred rozhodnutím ústavného súdu vo veciach súladu právnych predpisov je generálny prokurátor povinný podať ústavnému súdu stanovisko k prerokúvanej veci, ak ho o stanovisko požiada predseda ústavného súdu.

(3) Pred rozhodnutím ústavného súdu vo veciach preskúmania rozhodnutia o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia je generálny prokurátor povinný na základe vyžiadania predsedu ústavného súdu alebo predsedu senátu tohto súdu podať ústavnému súdu stanovisko k prerokúvanej veci.

§ 14

(1) Generálny prokurátor je oprávnený podávať Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") podnety na zaujatie stanoviska na zabezpečenie jednotného výkladu zákona.

(2) Generálny prokurátor je oprávnený najvyššiemu súdu podávať podľa osobitných zákonov a za podmienok ustanovených týmito zákonmi aj

- a) návrh na predĺženie väzby,
- b) sťažnosť pre porušenie zákona proti právoplatnému rozhodnutiu orgánov činných v trestnom konaní,
- c) mimoriadne dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu vydanému v občianskom súdnom konaní,
- d) návrh na uznanie právoplatného cudzieho rozhodnutia vo veciach

- manželských, vo veciach určenia (zistenia alebo zapretia) otcovstva a vo veciach osvojenia dieťaťa,
- e) návrh na rozpustenie politickej strany alebo politického hnutia a návrh na pozastavenie činnosti politickej strany alebo politického hnutia.

(3) Generálny prokurátor sa môže zúčastniť na zasadnutí pléna najvyššieho súdu.

§ 15

(1) Za podmienok ustanovených osobitnými zákonmi generálny prokurátor

- a) môže podať na súd návrh na zapretie otcovstva po uplynutí lehoty ustanovenej na zapretie otcovstva jedného z rodičov, ak to vyžaduje záujem spoločnosti,
- b) zabezpečuje podklady pre rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o udelení milosti a úkony v tomto konaní podľa nariadenia prezidenta Slovenskej republiky,
- c) vymenúva a odvoláva jedného člena a jeho náhradníka do komisie, ktorá rozhoduje o ochrane ohrozeného svedka, chráneného svedka a ich blízkych osôb.

(2) Ďalšie oprávnenia a povinnosti generálneho prokurátora ustanovujú osobitné zákony a medzinárodné zmluvy vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

§ 16

Generálny prokurátor vykonáva osobne pôsobnosť uvedenú v § 11, 12 a 13 ods. 1; týmto nie je dotknuté ustanovenie § 9 ods. 1. V ostatných prípadoch môže poveriť prokurátora, aby konal v jeho mene.

TRETIA ČASŤ PÔSOBNOSŤ PROKURÁTOROV

Prvý diel Pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní

§ 17

(1) Prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v trestnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi.⁴⁾

⁴⁾ Napríklad zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov, § 6 a 15 zákona č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov.

(2) Prokurátor najmä

- a) vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní,
- b) podáva obžalobu,
- c) dbá na zabezpečenie práv poškodeného v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi.⁵⁾

(3) Práva a povinnosti prokurátora v konaní pred súdom upra-
vuje osobitný zákon.⁶⁾

Druhý diel

Dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti
v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody
alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená

§ 18

(1) Prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zaistenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

(2) Prokurátor je povinný

- a) vykonávať previerky zachovávania zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1,
- b) písomným príkazom ihneď prepustiť na slobodu osobu držanú v mieste uvedenom v odseku 1 nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu,
- c) písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom,
- d) dozerieť, aby sťažnosti a oznámenia osôb držaných v miestach uvedených v odseku 1 sa bez meškania odoslali tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované.

⁵⁾ Napríklad zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, zákon č. 255/1998 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, zákon č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶⁾ Zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov.

(3) Príkaz prokurátora vydaný podľa odseku 2 písm. b) alebo c) musí obsahovať

- a) označenie a služobné zaradenie prokurátora, ktorý príkaz vydáva,
- b) deň a miesto vydania príkazu,
- c) výslovné označenie "príkaz prokurátora",
- d) označenie orgánu vykonávajúceho správu miesta uvedeného v odseku 1, ktorému je príkaz určený,
- e) meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto narodenia osoby držanej v mieste uvedenom v odseku 1, ktorej sa príkaz týka,
- f) výrok príkazu s uvedením zákonného ustanovenia, na základe ktorého sa príkaz vydáva,
- g) rozhodnutie, proti ktorému príkaz smeruje alebo ktoré bolo porušené,
- h) odôvodnenie príkazu,
- i) meno, priezvisko, podpis prokurátora a odtlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom.⁷⁾

(4) Prokurátor doručí príkaz, ktorý vydal, orgánu vykonávajúcemu správu miesta uvedeného v odseku 1 a osobe, ktorej sa príkaz týka; v prípade jej prepustenia na slobodu doručí príkaz aj súdu alebo inému štátnemu orgánu, ak vo veci rozhodol. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, vydá prokurátor príkaz ústne a jeho písomné vyhotovenie doručí orgánu vykonávajúcemu správu miesta uvedeného v odseku 1 do 24 hodín.

(5) Pri vykonávaní dozoru je prokurátor oprávnený

- a) navštevovať miesta uvedené v odseku 1 v ktoromkoľvek čase, pričom má voľný prístup do všetkých ich priestorov,
- b) nazerať do dokladov súvisiacich s pozbavením alebo obmedzením osobnej slobody,
- c) hovoriť s osobami držanými v miestach uvedených v odseku 1 bez prítomnosti iných osôb,
- d) preverovať, či rozhodnutia a opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 zodpovedajú zákonom a ostatným všeobecne záväzným právnym predpisom,
- e) žiadať od zamestnancov orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 potrebné vysvetlenia, predloženie spisov a rozhodnutí týkajúcich sa pozbavenia alebo obmedzenia osobnej slobody osôb držaných v mieste, ktorého správu tieto orgány vykonávajú.

(6) Zamestnanci orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 sú povinní vykonať príkazy prokurátora, umožniť mu plnenie jeho povinností a uplatnenie jeho oprávnení.

⁷⁾ § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z.z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1996 Z.z.

(7) Ustanoveniami odsekov 1 až 6 nie sú dotknuté ustanovenia osobitných zákonov.⁸⁾

Tretí diel Pôsobnosť prokurátora v občianskom súdnom konaní

§ 19

(1) Prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v občianskom súdnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi.⁹⁾

(2) Ak tak ustanovuje osobitný zákon, prokurátor je oprávnený

- a) podať návrh na začatie občianskeho súdneho konania,
- b) vstúpiť do už začatého občianskeho súdneho konania,
- c) zastupovať štát v konaní pred súdom,
- d) podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu v občianskom súdnom konaní.

(3) Práva a povinnosti prokurátora v konaní pred súdom upravuje osobitný zákon.¹⁰⁾

⁸⁾ § 93 ods. 2 zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení zákona č. 155/1999 Z.z.

§ 6 ods. 2 písm. e), § 14 a § 55 ods. 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 241/1998 Z.z.

⁹⁾ Napríklad § 35 Občianskeho súdneho poriadku, § 86 Trestného zákona, § 21 a 29 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní, § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1994 Z.z. o preukazovaní pôvodu finančných prostriedkov pri privatizácii, zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 17/1993 Z.z., § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu.

¹⁰⁾ Občiansky súdny poriadok.

Štvrtý diel
Dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti
orgánmi verejnej správy

Prvý oddiel
Rozsah pôsobnosti prokurátora

§ 20

(1) Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

(2) Orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú

- a) orgány štátnej správy,
- b) orgány územnej samosprávy,
- c) štátne orgány a iné právnické osoby, ktoré osobitný zákon splnomocnil na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu,¹¹⁾
- d) právnické osoby, ktorým osobitný zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy; dozor nad činnosťou orgánov záujmovej samosprávy prokurátor nevykonáva, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

(3) Pri výkone dozoru nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy prokurátor dbá na to, aby svoje zákonné povinnosti aktívne plnili predovšetkým kontrolné orgány.

(4) Prokurátor vojenskej prokuratúry vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v ozbrojených silách.

¹¹⁾ Napríklad § 1 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska, § 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z.z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov.

(1) Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy

a) preskúmaním zákonnosti

1. všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy (ďalej len "všeobecne záväzný právny predpis"),
2. smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy (ďalej len "opatrenie"),
3. rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach¹²⁾ v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie"),
4. postupu orgánov verejnej správy pri vydávaní opatrení a rozhodnutí,

b) vykonávaním previerok zachovávanía zákonnosti,

c) uplatňovaním poradného hlasu na zasadnutiach orgánov verejnej správy.

(2) Právnymi prostriedkami, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, sú

a) protest prokurátora,

b) upozornenie prokurátora,

c) návrh na začatie konania pred súdom podľa osobitného zákona.¹³⁾

(3) Právnym prostriedkom dozoru nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy je aj návrh generálneho prokurátora na začatie konania pred ústavným súdom o súlade právnych predpisov.¹⁴⁾

12) Napríklad zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), zákon Slovenskej národnej rady č. 542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z.z. o katastrálnosti a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z.z. Colný zákon v znení neskorších predpisov.

13) § 35 ods. 1 písm. b), § 200ha a § 244 až 250s Občianskeho súdneho poriadku.

14) § 37 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky a konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.

Druhý oddiel Protest prokurátora

Základné ustanovenia o proteste prokurátora

§ 22

- (1) Prokurátor je oprávnený podať protest proti
- a) všeobecne záväznému právnomu predpisu, a to
 - 1. vyhláske, výnosu a opatreniu ústredného orgánu štátnej správy, štátneho orgánu alebo inej právnickej osoby, ktorú osobitný zákon splnomocnil na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu,
 - 2. všeobecne záväznému nariadeniu územnej samosprávy,
 - 3. všeobecne záväznému právnomu predpisu orgánu miestnej štátnej správy,
 - b) opatreniu,
 - c) rozhodnutiu,
- ktorými bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

- (2) Protest prokurátora obsahuje
- a) označenie prokurátora, ktorý protest podáva,
 - b) označenie orgánu verejnej správy, ktorému je protest adresovaný,
 - c) výslovné označenie "protest prokurátora",
 - d) označenie všeobecne záväzného právneho predpisu, opatrenia alebo rozhodnutia, proti ktorému sa protest podáva,
 - e) označenie orgánu verejnej správy, ktorý vydal všeobecne záväzný právny predpis, opatrenie alebo rozhodnutie, proti ktorému protest smeruje,
 - f) označenie ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu alebo opatrenia, proti ktorému protest smeruje; ak ide o protest proti rozhodnutiu, stručný obsah výroku rozhodnutia,
 - g) odôvodnenie,
 - h) presné označenie ustanovení zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý bol vydaným všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím porušený,
 - i) návrh na zrušenie nezákonného všeobecne záväzného právneho predpisu, opatrenia alebo rozhodnutia, prípadne návrh na jeho nahradenie novým všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím, ktoré bude v súlade so zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi,
 - j) dátum a miesto vypracovania protestu,
 - k) meno, priezvisko, podpis prokurátora a odtlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom.⁷⁾

(3) Prokurátor môže podaný protest vziať späť.

(4) Proti rozhodnutiu o proteste prokurátora môže prokurátor podať nový protest.

§ 23

Orgán verejnej správy, ktorý vybavuje protest prokurátora, je povinný umožniť prokurátorovi účasť na prejednaní protestu, ak o to prokurátor požiada.

§ 24

(1) Konanie o proteste prokurátora je osobitným konaním, v ktorom sa rozhoduje, či všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím orgánu verejnej správy bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

(2) Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie o proteste prokurátora sa primerane vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.¹⁵⁾

§ 25

Protest prokurátora proti všeobecne záväznému právnemu predpisu

(1) Protest proti všeobecne záväznému právnemu predpisu podáva prokurátor orgánu verejnej správy, ktorý nezákonný všeobecne záväzný právny predpis vydal.

(2) Orgán verejnej správy je povinný o proteste rozhodnúť do 30 dní od doručenia protestu.

(3) Ak orgán verejnej správy protestu prokurátora vyhovie, je povinný bez zbytočného odkladu, najneskôr do 90 dní od doručenia protestu prokurátora nezákonný všeobecne záväzný právny predpis zrušiť, prípadne nahradiť všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý bude v súlade so zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

(4) Ak orgán verejnej správy protestu prokurátora nevyhovie alebo mu vyhovie iba čiastočne alebo v ustanovenej lehote vôbec o proteste nerozhodne, môže generálny prokurátor podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov.¹⁴⁾

(5) Návrh na začatie konania pred ústavným súdom o súlade právnych predpisov¹⁴⁾ môže generálny prokurátor podať aj vtedy, ak proti všeobecne záväznému právnemu predpisu nebol podaný protest prokurátora.

¹⁵⁾ Zákon č. 71/1967 Zb.

Protest prokurátora proti opatreniu

(1) Protest proti opatreniu podáva prokurátor orgánu verejnej správy, ktorý nezákonné opatrenie vydal.

(2) Ak orgán verejnej správy protestu prokurátora vyhovie, je povinný do 30 dní od doručenia protestu podľa návrhu prokurátora uvedeného v proteste toto opatrenie zrušiť alebo nahradiť opatrením, ktoré bude v súlade so zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

(3) Ak orgán verejnej správy protestu prokurátora nevyhovie alebo mu vyhovie iba čiastočne, je povinný do 30 dní od doručenia protestu predložiť protest spolu so spisovým materiálom na rozhodnutie svojmu bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúcemu orgánu určenému osobitným predpisom;¹⁶⁾ ústredný orgán štátnej správy predloží protest prokurátora na rozhodnutie vláde Slovenskej republiky.

(4) Ak orgán verejnej správy v ustanovenej lehote protestu prokurátora nevyhovie ani v tejto lehote protest nepredloží na rozhodnutie orgánu uvedenému v odseku 3, prokurátor môže podať protest orgánu uvedenému v odseku 3.

(5) Orgán uvedený v odseku 3 je povinný o proteste prokurátora rozhodnúť do 30 dní od predloženia protestu na rozhodnutie orgánom verejnej správy (odsek 3) alebo do 30 dní od podania protestu prokurátorom (odsek 4).

(6) Ak orgán uvedený v odseku 3 protestu prokurátora vyhovie, nezákonné opatrenie zmení alebo zruší. Ak opatrenie zruší a vráti vec na ďalšie konanie orgánu verejnej správy, ktorý nezákonné opatrenie vydal, je tento orgán pri vydaní nového opatrenia viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí o proteste prokurátora. Orgán verejnej správy, ktorého nezákonné opatrenie bolo zmenené alebo zrušené, je povinný bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 dní od zmeny alebo zrušenia nezákonného opatrenia obnoviť porušené práva; ak obnova porušeného práva nie je možná, je povinný urobiť v rovnakej lehote inú primeranú nápravu.

¹⁶⁾ Napríklad zákon č. 71/1967 Zb., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z.z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení zákona č. 389/1999 Z.z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 542/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov.

(7) Ak obec (mestská časť, mesto) nezruší na základe protestu prokurátora uznesenie obecného zastupiteľstva (miestneho zastupiteľstva, mestského zastupiteľstva), môže prokurátor podať na súd návrh podľa osobitného zákona¹⁷⁾ na zrušenie tohto uznesenia.

(8) Rozhodnutie o proteste doručí orgán, ktorý o proteste rozhodoval, prokurátorovi. Ak o proteste rozhodoval orgán uvedený v odseku 3, doručí rozhodnutie aj orgánu, ktorý vydal opatrenie, proti ktorému bol podaný protest.

(9) Proti rozhodnutiu o proteste prokurátora sa nemožno odvolať ani podať rozklad.

(10) Účinnosť opatrenia, proti ktorému bol podaný protest prokurátora, sa pozastavuje uplynutím lehoty ustanovenej na vybavenie protestu (odsek 2); podľa takého opatrenia nemožno postupovať až do rozhodnutia o proteste prokurátora orgánom uvedeným v odseku 3.

§ 27

Protest prokurátora proti rozhodnutiu

(1) Na protest prokurátora proti rozhodnutiu sa vzťahujú ustanovenia § 26 s týmito odchýlkami

- a) orgán verejnej správy, ktorý nemá svoj bezprostredne nadriadený orgán alebo dozerajúci orgán, predloží protest prokurátora spolu so spisovým materiálom na rozhodnutie orgánu oprávnenému na rozhodovanie o opravnom prostriedku v poslednom stupni, ak nevyhovie protestu prokurátora v ustanovenej lehote (§ 26 ods. 2) sám alebo ak mu vyhovie iba čiastočne; ústredný orgán štátnej správy predloží v takom prípade protest prokurátora na rozhodnutie svojmu vedúcemu, ktorý rozhodne na základe ním ustanovenej komisie,
- b) rozhodnutie o proteste prokurátora doručí orgán, ktorý rozhodoval o proteste, prokurátorovi a účastníkom konania; ak o proteste prokurátora rozhodoval bezprostredne nadriadený orgán, dozerajúci orgán alebo orgán uvedený písmene a), doručí rozhodnutie o proteste prokurátora aj orgánu verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie, proti ktorému bol podaný protest,
- c) proti rozhodnutiu o proteste prokurátora sa môžu účastníci konania odvolať alebo podať rozklad; na konanie o odvolaní alebo rozklade proti rozhodnutiu o proteste prokurátora sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní,¹⁵⁾

¹⁷⁾ § 200ha Občianskeho súdneho poriadku.

- d) vykonateľnosť rozhodnutia, proti ktorému bol podaný protest, sa neodkladá uplynutím lehoty ustanovenej na vybavenie protestu; ak však protest bol podaný aj proti nariadeniu alebo usku-točňovaniu výkonu rozhodnutia, ďalší výkon rozhodnutia sa po-daním protestu odkladá až do nadobudnutia právoplatnosti roz-hodnutia o proteste,
- e) protest proti rozhodnutiu môže prokurátor podať do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia; ak ide o rozhodnu-tie, proti ktorému nemožno podať riadny opravný prostriedok, do troch rokov od jeho vydania.

(2) Ak bezprostredne nadriadený orgán, dozerajúci orgán ale-bo orgán uvedený v odseku 1 písm. a) nevyhovie protestu prokurá-tora, môže prokurátor podať na súd žalobu na preskúmanie zákón-nosti tohto rozhodnutia, ak tak ustanovuje osobitný zákon;¹⁸⁾ ža-lobu môže prokurátor podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia prá-voplatnosti rozhodnutia, ktorým nebolo vyhovené protestu prokurá-tora, najneskôr však do jedného roka od nadobudnutia právoplat-nosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, proti ktorému bol poda-ný protest.¹⁹⁾

(3) Ak bezprostredne nadriadený orgán, dozerajúci orgán ale-bo orgán uvedený v odseku 1 písm. a) nerozhodne o proteste proku-rátora v lehote ustanovenej v § 26 ods. 5, na účely osobitného zákona¹⁹⁾ sa má za to, že protestu nevyhoviel. Uvedená právna dom-nienka má tie isté účinky ako nadobudnutie právoplatnosti rozhod-nutia orgánu verejnej správy, ktorým nebolo vyhovené protestu prokurátora.

Tretí oddiel Upozornenie prokurátora

§ 28

(1) Prokurátor je oprávnený podať orgánu verejnej správy upo-zornenie za účelom odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo v postu-pe orgánu verejnej správy pri vydávaní opatrenia alebo rozhodnu-tia alebo jeho nečinnosťou.

(2) Upozornenie prokurátora obsahuje

- a) označenie prokurátora, ktorý upozornenie podáva,
- b) označenie orgánu verejnej správy, ktorému je upozornenie adresované,
- c) výslovné označenie "upozornenie prokurátora",

¹⁸⁾ § 35 ods. 1 písm. b) a § 249 Občianskeho súdneho poriadku.

¹⁹⁾ § 250b ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

- d) presné označenie ustanovení zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý bol postupom alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy porušený alebo ktorého zachovávanie je ohrozované,
- e) skutkové odôvodnenie,
- f) právny rozbor príčin a dosahu porušovania zákonov alebo ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov,
- g) návrh opatrení na odstránenie porušenia zákonnosti,
- h) dátum a miesto vypracovania upozornenia,
- i) meno, priezvisko, podpis prokurátora a odtlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom.⁷⁾

§ 29

(1) Prokurátor podáva upozornenie spravidla orgánu, proti postupu alebo nečinnosti ktorého upozornenie smeruje. Môže však upozornenie podať aj bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúcemu orgánu, ktorý je oprávnený vykonať nápravu vo veci. Ak porušenie zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov spočíva v nečinnosti orgánu verejnej správy, prokurátor vždy zašle upozornenie na vedomie aj jeho bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúcemu orgánu.

(2) Orgán verejnej správy je povinný vybaviť upozornenie prokurátora a odstrániť protiprávny stav bez zbytočného odkladu, najneskôr však do 30 dní od doručenia upozornenia prokurátora alebo v tej istej lehote odstúpiť upozornenie prokurátora na vybavenie svojmu bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúcemu orgánu. O prijatých opatreniach je povinný informovať v rovnakej lehote prokurátora.

(3) Bezprostredne nadriadený orgán a dozerajúci orgán je povinný vybaviť upozornenie prokurátora do 30 dní od doručenia upozornenia prokurátora orgánom verejnej správy alebo prokurátorom. V tej istej lehote je povinný informovať prokurátora o prijatých opatreniach.

(4) Orgán verejnej správy, ktorý vybavuje upozornenie prokurátora, je povinný umožniť prokurátorovi účasť na prejednaní upozornenia, ak o to prokurátor požiada.

Štvrtý oddiel Previerky zachovávanía zákonnosti

§ 30

(1) Prokurátor je oprávnený vykonávať v orgánoch verejnej správy previerky dodržiavania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v ukončených veciach (ďalej len "previerka"). Prokurátor môže previerku vykonať spoločne aj s iným

štátnym orgánom, najmä s kontrolnými orgánmi a inšpekčnými orgánmi, ak pre zistenie, či bola porušená zákonnosť, sú potrebné osobitné odborné znalosti z inej oblasti ako právnej.

- (2) Prokurátor je pri vykonávaní previerky oprávnený
- a) vstupovať do objektov orgánov verejnej správy,
 - b) vyžadovať od orgánu verejnej správy, aby mu poskytol potrebné spisy a doklady, ako aj vysvetlenie k veci, ktorá je predmetom previerky.

(3) Orgán verejnej správy je povinný vytvoriť prokurátorovi primerané podmienky na vykonanie previerky a poskytnúť mu potrebnú súčinnosť tak, aby mohol riadne vykonať previerku.

- (4) Prokurátor je pri vykonávaní previerky povinný
- a) oznámiť orgánu verejnej správy najneskôr pri začatí previerky predmet a účel previerky,
 - b) vydať orgánu verejnej správy potvrdenie o prevzatí spisov na preskúmanie,
 - c) zabezpečiť riadnu ochranu spisov prevzatých na preskúmanie pred ich stratou, zničením, poškodením a zneužitím,
 - d) vrátiť bez zbytočného odkladu spisy orgánu verejnej správy, ak ich už nepotrebuje,
 - e) vyhotoviť protokol o vykonaní previerky,
 - f) prerokovať obsah protokolu o vykonaní previerky s vedúcim orgánu verejnej správy a oboznámiť ho o návrhoch opatrení, ktoré na základe previerky mieni vykonať; o prerokovaní obsahu protokolu vyhotoví zápisnicu,
 - g) odovzdať jedno vyhotovenie protokolu o vykonaní previerky a jeho súčastí orgánu verejnej správy.

(5) Orgán verejnej správy je oprávnený počas previerky, najneskôr však do 14 dní od doručenia zápisnice o prerokovaní obsahu protokolu o vykonaní previerky podať písomné námietky proti pravdivosti a preukázateľnosti zistení prokurátora. Prokurátor opodstatnenosť námietok preverí a výsledok písomne oznámi orgánu verejnej správy. Námietky orgánu verejnej správy proti zisteniam prokurátora a oznámenie prokurátora o výsledku preverenia námietok sú súčasťou protokolu o vykonaní previerky.

- (6) Protokol o vykonaní previerky obsahuje
- a) označenie prokurátora, ktorý previerku vykonal,
 - b) označenie orgánu verejnej správy, v ktorom prokurátor vykonal previerku,
 - c) predmet a účel previerky,
 - d) miesto a čas vykonania previerky,
 - e) označenie preverovaného obdobia,
 - f) popis zistených skutočností a presné označenie ustanovení zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý bol porušený,
 - g) dátum a miesto vypracovania protokolu,
 - h) meno, priezvisko, podpis prokurátora a odtlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom,⁷⁾
 - i) prílohy.

ŠTVRTÁ ČASŤ
VYBAVOVANIE PODNETOV
A SÚČINNOSŤ PRI PLNENÍ ÚLOH PROKURATÚRY

Prvý diel
Vybavovanie podnetov

§ 31

(1) Prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

(2) Podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len "podávateľ podnetu"), ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na vykonanie ktorých je podľa zákona oprávnený.

(3) Podnetom na účely tohto zákona nie je podanie, na vybavenie ktorého sa vzťahuje osobitný zákon.²⁰⁾

(4) Na doručovanie pri vybavovaní podnetov sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.²¹⁾

§ 32

(1) Podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre. Vedúci služobného úradu prokurátora²²⁾ je povinný zabezpečiť prijímanie podnetov v úradných hodinách.

²⁰⁾ Napríklad § 158 zákona č. 141/1961 Zb., § 17 až 27 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, zákon č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach.

²¹⁾ § 24 zákona č. 71/1967 Zb.

²²⁾ § 4 ods. 2 zákona č. .../2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

(2) Prijatie písomného podnetu prokurátor potvrdí. Ak písomne podaný podnet nebol podaný osobne, doručenie podnetu potvrdí prokurátor podávateľovi podnetu najneskôr do 10 dní od jeho doručenia. Ústne podaný podnet spíše do zápisnice; na žiadosť podávateľa podnetu mu poskytne odpis zápisnice.

(3) Ak na vybavenie podnetu je príslušný iný prokurátor alebo iný orgán, prokurátor, ktorý prijal podnet, bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní od doručenia podnetu postúpi podnet na vybavenie príslušnému orgánu alebo príslušnému prokurátorovi. Túto skutočnosť súčasne písomne oznámi podávateľovi podnetu.

§ 33

(1) Prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch o predĺžení tejto lehoty rozhodne bezprostredne nadriadený prokurátor (§ 53 ods. 1).

(2) Prokurátor upovedomí podávateľa podnetu v lehote ustanovenej v odseku 1 o spôsobe vybavenia podnetu. V rovnakej lehote upovedomí podávateľa podnetu o predĺžení lehoty na jeho vybavenie.

§ 34

(1) Podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia jeho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

(2) Ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

(3) Ak v tej istej veci, v ktorej už bol vybavený podnet iného podávateľa podnetu, podá podnet ďalší podávateľ podnetu bez uvedenia nových skutočností, vec netreba prešetrovať; podávateľ podnetu sa upovedomí o výsledku vybavenia pôvodného podnetu.

§ 35

(1) Pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na vykonanie ktorých je podľa zákona oprávnený.

(2) Prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prih-

liada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo.

(3) Ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

§ 36

(1) Prokurátor môže požiadať podávateľa podnetu o podanie vysvetlenia alebo o predloženie písomnosti potrebnej na vybavenie podnetu, ak ju má podávateľ podnetu vo svojej dispozícii.

(2) Ak podávateľ podnetu žiadosti prokurátora o podanie vysvetlenia alebo o predloženie písomnosti potrebnej na vybavenie podnetu nevyhoví a bez takého vysvetlenia alebo písomnosti nemožno vo vybavovaní veci pokračovať, prokurátor konanie o podnete ukončí bez vybavenia podnetu, o čom podávateľa podnetu písomne vyrozumie.

(3) Prokurátor je oprávnený požadovať vysvetlenie a predloženie písomnosti aj od fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá nie je podávateľom podnetu, ak bez takého vysvetlenia alebo písomnosti podnet nemožno vybaviť. Vysvetlenie môže odprieť fyzická osoba, ktorá by jeho podaním porušila štátom uznanú alebo uloženú povinnosť mlčanlivosti, ak tejto povinnosti nebola zbavená podľa zákona a osoba, ktorá by podaním vysvetlenia porušila svedecké tajomstvo. Vysvetlenie môže odprieť aj fyzická osoba, ak by jeho podaním vystavila seba alebo blízku osobu²⁾ nebezpečenstvu trestného stíhania.

(4) Osobu uvedenú v odseku 3 musí prokurátor predvolať písomne; iba v naliehavých prípadoch môže prokurátor predvolanie uskutočniť telefonicky alebo podobne účinným spôsobom. Písomné predvolanie musí byť predvolávanej osobe doručené do vlastných rúk najmenej tri dni pred vykonaním úkonu. Ak sa fyzická osoba, ktorej bolo doručené písomné predvolanie, bez ospravedlnenia alebo bez závažného dôvodu k prokurátorovi opätovne nedostaví, môže ju prokurátor dať predviesť, ak ju na možnosť predvedenia upozornil v písomnom predvolaní. O predvedenie prokurátor požiada príslušný útvar Policajného zboru. Trovy predvedenia uhradí predvedený. Ak to pomery predvedeného nedovoľujú, trovy predvedenia znáša štát.

(5) Prokuratúra uhradí preukázané cestovné výdavky, ušlý zárobok a v prípade predchádzajúceho súhlasu prokurátora aj iné hotové výdavky osobe uvedenej v odseku 3, ak ich uplatní do troch dní odo dňa, keď sa k prokurátorovi dostavila. Takýto nárok nemá ten, kto sa k prokurátorovi dostavil vo vlastnom záujme alebo bol predvedený pre svoje protiprávne konanie.

(6) Na cestovné výdavky podľa odseku 5 sa vzťahuje osobitný

zákon.²³⁾

Druhý diel Súčinnosť pri plnení úloh prokuratúry

§ 37

(1) Orgány verejnej správy, právnické osoby a fyzické osoby poskytujú prokurátorovi súčinnosť nevyhnutnú na plnenie úloh, ktoré mu ukladá zákon; najmä mu podávajú vysvetlenia, v ukončených veciach mu požičiavajú spisy a doklady, v neukončených veciach mu umožňujú nahliadnuť do spisov, a to v rozsahu primeranom naliehavosti verejného záujmu na ochrane tých práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu, ktoré sú predmetom konkrétneho konania.

(2) Na plnenie úloh ustanovených zákonom napomáhajú prokurátorovi aj súdy tým, že mu požičiavajú spisy, doklady a iné listiny.

(3) Prokurátorom poskytujú súčinnosť pri plnení ich úloh aj notári a súdni exekútori v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi.²⁴⁾

(4) Ustanovenia odsekov 1 a 3 sa nevzťahujú na veci operačnej a mobilizačnej povahy.

PIATA ČASŤ ORGANIZÁCIA A RIADENIE PROKURATÚRY

§ 38

Sústava prokuratúry

- (1) Prokuratúru tvoria tieto štátne orgány
- a) Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len "generálna prokuratúra"),
 - b) krajské prokuratúry,
 - c) vyššia vojenská prokuratúra,
 - d) okresné prokuratúry,
 - e) vojenské obvodné prokuratúry.

²³⁾ Zákon č. 119/1992 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

²⁴⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.
Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

(2) Za brannej pohotovosti štátu pôsobia ako vojenské prokuratúry aj poľné prokuratúry. Ich postavenie a pôsobnosť ustanoví osobitný predpis.

(3) Vyššia vojenská prokuratúra má postavenie krajskej prokuratúry, vojenská obvodná prokuratúra má postavenie okresnej prokuratúry.

(4) Činnosť vojenských prokuratúr a vojenskej súčasti generálnej prokuratúry hmotne zabezpečuje Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Vojenská súčasť generálnej prokuratúry má na účely osobitného zákona²⁵⁾ postavenie vojenskej prokuratúry.

§ 39

Sídla prokuratúr a ich územná pôsobnosť

(1) Sídлом generálnej prokuratúry je Bratislava.

(2) Sídla a územné obvody ostatných prokuratúr sa zhodujú so sídlami a územnými obvody príslušných súdov.²⁶⁾

(3) Generálny prokurátor môže zriadiť pobočku okresnej prokuratúry alebo krajskej prokuratúry v rámci jej územného obvodu aj mimo jej sídla určeného podľa odseku 2.

(4) Generálny prokurátor môže určiť sídlo okresnej prokuratúry v Bratislave v inej mestskej časti na území mesta; jej územný obvod sa tým nezmení.

Generálna prokuratúra

§ 40

(1) Generálna prokuratúra je ústredným štátnym orgánom a najvyšším orgánom prokuratúry nadriadeným ostatným orgánom prokuratúry.

(2) Generálna prokuratúra

- a) zabezpečuje plnenie úloh patriacich do pôsobnosti generálneho prokurátora,
- b) riadi, organizuje a kontroluje činnosť podriadených prokuratúr,
- c) dozerá na jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podriadenými prokuratúrami,

²⁵⁾ § 24 ods. 3 zákona č. 370/1997 Z.z. o vojenskej službe.

²⁶⁾ § 1 až 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 328/1996 Z.z., ktorým sa ustanovujú nové sídla a obvody súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- d) vedie register trestov a zabezpečuje ochranu údajov uvedených v registri trestov pred zničením, odcudzením, stratou, poškodením, neoprávneným prístupom, zmenou alebo rozširovaním podľa osobitného zákona,²⁷⁾
- e) plní ďalšie úlohy podľa pokynov generálneho prokurátora.

§ 41

(1) Na čele generálnej prokuratúry je generálny prokurátor, ktorý priamo alebo prostredníctvom vedúcich prokurátorov,²⁸⁾ určených prokurátorov a zamestnancov riadi činnosť generálnej prokuratúry a činnosť ostatných prokuratúr.

(2) Na čele vojenskej súčasti generálnej prokuratúry je hlavný vojenský prokurátor, prostredníctvom ktorého generálny prokurátor riadi činnosť vojenských prokuratúr. Na plnenie úloh je hlavný vojenský prokurátor oprávnený vydávať príkazy a pokyny, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatelov prokuratúry a ostatných zamestnancov na vojenských prokuratúrach. Za svoju činnosť zodpovedá generálnemu prokurátorovi a v rozsahu vymedzenom osobitným zákonom²⁹⁾ aj ministrovi obrany Slovenskej republiky.

§ 42

Krajská prokuratúra

(1) Krajská prokuratúra je nadriadeným orgánom okresných prokuratúr, ktoré patria do jej územnej pôsobnosti.

(2) Krajská prokuratúra

- a) zabezpečuje plnenie úloh patriacich do pôsobnosti krajského prokurátora,
- b) riadi, organizuje a kontroluje činnosť podriadených okresných prokuratúr,
- c) dozerá na jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podriadenými okresnými prokuratúrami,
- d) prijíma oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin a zabezpečuje ich preverenie,
- e) plní ďalšie úlohy podľa pokynov krajského prokurátora a ostatných nadriadených prokurátorov.

²⁷⁾ Zákon č. 311/1999 Z.z. o registri trestov.

²⁸⁾ § 4 ods. 3 zákona č. .../2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

²⁹⁾ Zákon č. 370/1997 Z.z. v znení zákona č. 10/2000 Z.z.

(3) Na čele krajskej prokuratúry je krajský prokurátor, ktorý priamo alebo prostredníctvom vedúcich prokurátorov,²⁸⁾ určených prokurátorov a zamestnancov riadi činnosť krajskej prokuratúry a podriadených okresných prokuratúr. Za svoju činnosť zodpovedá generálnemu prokurátorovi.

§ 43

Vyššia vojenská prokuratúra

(1) Vyššia vojenská prokuratúra je nadriadeným orgánom vojenských obvodných prokuratúr.

(2) Vyššia vojenská prokuratúra

- a) zabezpečuje plnenie úloh patriacich do pôsobnosti vyššieho vojenského prokurátora,
- b) riadi, organizuje a kontroluje činnosť vojenských obvodných prokuratúr,
- c) dozerá na jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vojenskými obvodnými prokuratúrami,
- d) prijíma oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin a zabezpečuje ich preverenie,
- e) plní ďalšie úlohy podľa pokynov vyššieho vojenského prokurátora a ostatných nadriadených prokurátorov.

(3) Na čele vyššej vojenskej prokuratúry je vyšší vojenský prokurátor, ktorý priamo alebo prostredníctvom vedúcich prokurátorov,²⁸⁾ určených prokurátorov a zamestnancov riadi činnosť vyššej vojenskej prokuratúry a vojenských obvodných prokuratúr. Za svoju činnosť zodpovedá generálnemu prokurátorovi.

§ 44

Okresná prokuratúra

(1) Okresná prokuratúra

- a) zabezpečuje plnenie úloh patriacich do pôsobnosti okresného prokurátora,
- b) prijíma oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin a zabezpečuje ich preverenie,
- c) plní ďalšie úlohy podľa pokynov okresného prokurátora a ostatných nadriadených prokurátorov.

(2) Na čele okresnej prokuratúry je okresný prokurátor, ktorý priamo alebo prostredníctvom vedúcich prokurátorov,²⁸⁾ určených prokurátorov a zamestnancov riadi činnosť okresnej prokuratúry. Za svoju činnosť zodpovedá krajskému prokurátorovi a prostredníctvom neho generálnemu prokurátorovi.

Vojenská obvodná prokuratura

(1) Vojenská obvodná prokuratura

- a) zabezpečuje plnenie úloh patriacich do pôsobnosti vojenského obvodného prokurátora,
- b) prijíma oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin a zabezpečuje ich preverenie,
- c) plní ďalšie úlohy podľa pokynov vojenského obvodného prokurátora a ostatných nadriadených prokurátorov.

(2) Na čele vojenskej obvodnej prokuratúry je vojenský obvodný prokurátor, ktorý priamo alebo prostredníctvom vedúcich prokurátorov,²⁸⁾ určených prokurátorov a zamestnancov riadi činnosť vojenskej obvodnej prokuratúry. Za svoju činnosť zodpovedá vyššiemu vojenskému prokurátorovi a prostredníctvom neho generálnemu prokurátorovi.

ŠIESTA ČASŤ SPOLOČNÉ USTANOVENIA

Príslušnosť prokurátora

(1) Na konanie pred najvyšším súdom je príslušný generálny prokurátor a prokurátori generálnej prokuratúry.

(2) Na konanie pred krajským súdom je príslušný krajský prokurátor a prokurátori krajskej prokuratúry.

(3) Na konanie pred vyšším vojenským súdom je príslušný vyšší vojenský prokurátor a prokurátori vyššej vojenskej prokuratúry.

(4) Na konanie pred okresným súdom je príslušný okresný prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

(5) Na konanie pred vojenským obvodným súdom je príslušný vojenský obvodný prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

(6) Vecná a miestna príslušnosť prokurátorov uvedených v odsekoch 1 až 5 v občianskom súdnom konaní a v trestnom konaní sa určuje podľa príslušnosti súdov.³⁰⁾

³⁰⁾ § 9 až 11 a § 84 až 89a Občianskeho súdneho poriadku.
§ 13 až 26 zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov.

§ 47

(1) Na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor (vyšší vojenský prokurátor) a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

(2) Miestne príslušným na vykonávanie dozoru je krajský prokurátor tej prokuratúry, v obvode ktorej má sídlo orgán vykonávajúci správu miesta uvedeného v odseku 1.

§ 48

(1) Na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti orgánmi, ktorých pôsobnosť presahuje obvod krajskej prokuratúry (vyššej vojenskej prokuratúry), je príslušný generálny prokurátor a v rozsahu ním určenom ostatní prokurátori.

(2) Na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti orgánmi, ktorých pôsobnosť presahuje obvod okresnej prokuratúry (vojenskej obvodnej prokuratúry), je príslušný krajský prokurátor (vyšší vojenský prokurátor) a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

(3) Na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti ostatnými orgánmi je príslušný okresný prokurátor (vojenský obvodný prokurátor) a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

(4) Miestne príslušným na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti je prokurátor tej prokuratúry, v obvode ktorej má sídlo orgán, nad ktorým sa vykonáva dozor.

§ 49

Na vybavenie podnetu je príslušný ten prokurátor, ktorý je príslušný na vykonanie opatrení vyplývajúcich z podaného podnetu.

§ 50

Spory o príslušnosť medzi prokurátormi rozhoduje ich najbližšie spoločne nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

§ 51

V záujme ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu môže v konkrétnej veci určiť výnimky z ustanovení § 46 až 50 generálny prokurátor a v rozsahu svojej pôsobnosti aj krajský prokurátor a vyšší vojenský prokurátor.

Vylúčenie prokurátora

(1) Prokurátor musí byť vylúčený z konania a rozhodovania vecí a z vybavovania podnetu, ak so zreteľom na jeho pomer k prejednávanej veci, účastníkom konania, stranám v konaní alebo k ich zástupcom alebo k podávateľovi podnetu možno mať pochybnosti o jeho nezáujatosti.

(2) Postup pri vylúčení prokurátora v trestnom konaní ustanovuje osobitný zákon.³¹⁾

(3) V ostatných prípadoch prokurátor, len čo sa dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to svojmu bezprostredne nadriadenému prokurátorovi (§ 53 ods. 1), ktorý najneskôr do troch dní rozhodne o tom, či je prokurátor vylúčený a urobí potrebné opatrenia. Bezprostredne nadriadený prokurátor rozhoduje o vylúčení prokurátora aj na základe námietky uplatnenej dotknutou osobou uvedenou v odseku 1.

Bezprostredne nadriadený prokurátor

- (1) Bezprostredne nadriadeným prokurátorom je
- a) generálny prokurátor, ak ide o námestníka generálneho prokurátora, krajského prokurátora alebo vyššieho vojenského prokurátora,
 - b) príslušný vedúci prokurátor generálnej prokuratúry,²⁸⁾ ak ide o ostatných prokurátorov generálnej prokuratúry,
 - c) príslušný krajský prokurátor, ak ide o prokurátora krajskej prokuratúry alebo príslušného okresného prokurátora,
 - d) vyšší vojenský prokurátor, ak ide o prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry alebo vojenského obvodného prokurátora,
 - e) príslušný okresný prokurátor, ak ide o prokurátora okresnej prokuratúry,
 - f) príslušný vojenský obvodný prokurátor, ak ide o prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry.

(2) Tam, kde sa v osobitnom zákone⁶⁾ používa pojem orgán bezprostredne nadriadený, rozumie sa tým, ak ide o prokurátora, bezprostredne nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1.

³¹⁾ § 30 a 31 zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov.

§ 54

Nadriadený prokurátor

(1) Nadriadeným prokurátorom uvedeným v § 6 je generálny prokurátor a

- a) príslušný vedúci prokurátor,²⁸⁾ ak ide o prokurátora generálnej prokuratúry,
- b) prokurátor generálnej prokuratúry, ak ide o krajského prokurátora alebo vyššieho vojenského prokurátora,
- c) prokurátor generálnej prokuratúry a príslušný krajský prokurátor, ak ide o prokurátora krajskej prokuratúry,
- d) prokurátor generálnej prokuratúry a vyšší vojenský prokurátor, ak ide o prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry,
- e) prokurátor generálnej prokuratúry, príslušný krajský prokurátor a prokurátor príslušnej krajskej prokuratúry, ak ide o okresného prokurátora,
- f) prokurátor generálnej prokuratúry, vyšší vojenský prokurátor a prokurátor vyššej vojenskej prokuratúry, ak ide o obvodného vojenského prokurátora,
- g) prokurátor generálnej prokuratúry, príslušný krajský prokurátor, prokurátor príslušnej krajskej prokuratúry a príslušný okresný prokurátor, ak ide o prokurátora okresnej prokuratúry,
- h) prokurátor generálnej prokuratúry, vyšší vojenský prokurátor, prokurátor vyššej vojenskej prokuratúry a príslušný vojenský obvodný prokurátor, ak ide o prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry.

(2) Na účely konania podľa tohto zákona alebo osobitného zákona a na vybavenie podnetu sa rozumie nadriadeným prokurátorom

- a) generálny prokurátor, ak ide o prokurátora generálnej prokuratúry, krajského prokurátora, vyššieho vojenského prokurátora, prokurátora krajskej prokuratúry alebo prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry,
- b) príslušný krajský prokurátor, ak ide o okresného prokurátora alebo prokurátora okresnej prokuratúry,
- c) vyšší vojenský prokurátor, ak ide o vojenského obvodného prokurátora alebo prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry.

(3) Tam, kde sa v osobitnom zákone⁶⁾ používa pojem nadriadený orgán prokurátora, rozumie sa tým nadriadený prokurátor uvedený v odseku 2.

§ 55

Nazeranie do spisov

Nazeráť do spisu, ktorý vedie prokurátor, môže iba jeho nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 1) alebo so súhlasom nadriadeného prokurátora iný prokurátor.

SIEDMA ČASŤ
PRECHODNÉ, ZÁVEREČNÉ A ZRUŠOVACIE USTANOVENIA

§ 56

Prechodné ustanovenia

(1) Funkčné obdobie generálneho prokurátora, ktorý vykonáva funkciu v deň, keď tento zákon nadobudne účinnosť, skončí uplynutím funkčného obdobia, na ktoré bol do funkcie generálneho prokurátora vymenovaný.

(2) Zloženie sľubu podľa doterajšieho zákona generálnym prokurátorom, ktorý vykonáva funkciu v deň, keď tento zákon nadobudne účinnosť, sa považuje za zloženie sľubu podľa tohto zákona, ak ho generálny prokurátor nevypovie do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

(3) Konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

(4) Vybavovanie podnetu podaného pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa dokončí podľa doterajších predpisov.

§ 57

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre v znení nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 78/1998 Z.z., zákona č. 79/1998 Z.z., zákona č. 234/1998 Z.z. a zákona č. 379/1998 Z.z.

§ 58

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. mája 2001.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

VŠEOBECNÁ ČASŤ:

Návrh zákona o prokuratúre je vypracovaný na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2000.

Účelom tohto návrhu zákona je sprehľadniť doterajšiu právnu úpravu a jednoznačne vymedziť postavenie, pôsobnosť, organizáciu a riadenie prokuratúry, postavenie a pôsobnosť generálneho prokurátora, ako aj pôsobnosť ostatných prokurátorov v jednotlivých oblastiach prokurátorskej činnosti.

Zo zákona o prokuratúre sa súčasne vyčleňujú do osobitnej zákonnej úpravy tie právne vzťahy, ktoré vyplývajú zo služobného pomeru prokurátorov. Z uvedeného dôvodu sa na ústavné prerokovanie spolu s návrhom zákona o prokuratúre predkladá aj návrh zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

Navrhovaná právna úprava vychádza z čl. 149 až 151 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorých

- prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu,
- na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky,
- podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.

Pri tvorbe návrhu tohto zákona sa v plnom rozsahu prihliadalo na závery prijaté v decembri 1999 v Častej-Papierničke na stretnutí generálnych prokurátorov z jedenástich európskych krajín k otázkam rozvoja vzájomnej spolupráce zúčastnených strán, postavenia, úloh, organizácie a pôsobnosti prokuratúry a povinností a práv prokurátorov v demokratickej spoločnosti, ktoré sú vyjadrené v Memorande o dohode generálnych prokurátorov z 9. decembra 1999.

Súčasne tento návrh zákona v plnom rozsahu reaguje aj na štandardy profesionálnej zodpovednosti, práv a povinností prokurátorov, ktoré boli prijaté Medzinárodnou asociáciou prokurátorov 23. apríla 1999 a na Odporúčanie Rec(2000)19 Výboru ministrov členským štátom o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva, ktoré bolo prijaté Výborom ministrov Rady Európy dňa 6. októbra 2000.

K postaveniu a pôsobnosti prokuratúry:

Prokuratúra sa v navrhovanom zákone neoznačuje ako samostatný štátny orgán, ale ako samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, do pôsobnosti ktorej patrí ochrana práv a zákonom chránených zá-

ujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu. V rámci tejto hierarchicky usporiadanej sústavy štátnych orgánov pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

Hierarchické usporiadanie prokuratúry je nevyhnutným predpokladom pre jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a pre jednotné uplatňovanie trestnej politiky. Nezávislosť súdov a sudcov nevyhnutne vedie k ich ne-jednotnému rozhodovaniu. Musí preto existovať odborný orgán, ktorý síce nemôže zmeniť rozhodnutie súdu, alebo môže dosiahnuť, aby rozhodnutie súdu preskúmal súd vyššieho stupňa, a to aj v takých prípadoch, keď obžalovaný v trestnom konaní alebo účastník konania (najmä v tzv. nespоровom konaní a v správnom konaní) na tom nemá záujem. Ústava Slovenskej republiky konštituuje prokuratúru ako univerzálny orgán ochrany práva, ktorý koná vo verejnom záujme. Jej úlohou je chrániť práva a oprávnené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Ústava Slovenskej republiky teda neobmedzuje pôsobnosť prokuratúry len na presadzovanie záujmov štátu či na pôsobnosť v trestnej oblasti. Na druhej strane jej však nedáva mocenské oprávnenia. Prokurátor nemá oprávnenie rozhodovať o právach a povinnostiach a nemá ani oprávnenie zasahovať do základných ľudských práv a slobôd (nerozhoduje o vzatí do väzby, o porušení tajomstva prepravovaných správ, o vykonaní domovej prehliadky alebo inom narušení domovej slobody).

Hierarchické usporiadanie prokuratúry považuje za predpoklad pre riadne fungovanie prokuratúry aj Európsky výbor pre trestné otázky (CDPC), pod vedením ktorého bol poverený Výbor expertov pre otázky o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva (PC-PR) preskúmať postavenie prokuratúry a jej úlohu v systéme trestného súdnictva v jednotlivých členských štátoch Rady Európy. Z dôvodovej správy k Odporúčaniu Rec(2000)19 Výboru ministrov členským štátom o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva, ktoré bolo prijaté Výborom ministrov Rady Európy dňa 6. októbra 2000, vyplýva, že miesto prokuratúry v systéme inštitúcií je rozličné v jednotlivých krajinách. Jeho úlohou nie je zovšeobecniť tieto systémy a prípadne definovať akúsi tretiu cestu či hypotetický nadnárodný model. Uprednostnil dynamickú perspektívu s úsilím odhaliť spoločné vedúce princípy, ktoré by mohli viesť prokuratúry do 3. tisícročia s odporúčaniami konkrétnych cieľov, ktoré treba dosiahnuť, ak sa má dôjsť k inštitucionálnej rovnováhe, od ktorej závisí demokracia a prednostné postavenie práva v Európe. Princípy obsiahnuté v uvedenom odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy navrhovaný zákon plne zohľadňuje.

Proti zneužitiu závislosti prokurátorov od ich nadriadených, ktoré môže vyplývať z hierarchického usporiadania prokuratúry, existujú v demokratických právnych systémoch určité záruky. Je to predovšetkým právo prokurátora, aby pokyn od nadriadeného dostal v písomnej forme a právo prokurátora odmietnuť splnenie pokynu, ktorý je v rozpore so zákonom alebo jeho právnym názorom. Tieto záruky sú v plnom rozsahu zakotvené do navrhovanej právnej úpravy.

Rada Európy od svojho založenia vyvíja veľkú snahu v oblasti harmonizovania zákonov, štruktúr a praxe jednotlivých členských štátov v záujme boja proti trestnej činnosti. Boj proti zločinu je oblasťou, kde sa priamo uplatňujú v praxi princípy, na ktorých bola vybudovaná Rada Európy a ktoré má za cieľ obhajovať, t.j. dominantné postavenie práva, demokraciu a ľudské práva.

Aj z tohto dôvodu členské štáty Rady Európy sa zaoberali problematikou transformácie prokuratúry na orgán kompatibilný s demokratickými právnymi zásadami. Z multilaterálneho zasadnutia Rady Európy v Budapešti v septembri 1994, ktoré sa zaoberalo touto problematikou, vyplývajú nasledovné závery a odporúčania:

- ústavné postavenie prokuratúry a rozsah právomocí prokurátorov sa v jednotlivých štátoch môžu odlišovať, dôležitá je však skutočnosť, že v demokratickej spoločnosti prokuratúra funguje,
- odkedy prokuratúra plní pri výkone spravodlivosti základnú úlohu a v niektorých štátoch má pri dodržiavaní zákonov aj mimosúdnu úlohu, postavenie šéfa prokuratúry, ako aj charakter jej vzťahu k iným inštitúciám a orgánom (parlament, výkonná moc, súdna moc) by mali byť presne definované v ústave a zákone, rešpektujúc pritom vládu zákona a požiadavky funkčnej autonómie,
- každé politické rozhodnutie týkajúce sa ústavného postavenia prokuratúry by malo zohľadňovať demokratické právne tradície toho-ktorého štátu; takéto rozhodnutie by malo priniesť také riešenie, ktoré by malo dôveru verejnosti,
- prokurátori by mali byť podriadení len zákonu, a preto by nemali podliehať nezákonným vplyvom; okrem toho by mali chrániť bez diskriminácie ľudské práva,
- ideálny model prokuratúry síce neexistuje, existujú však modely prokuratúr v štátoch západnej Európy, ktoré slúžia na porovnanie krajinám strednej a východnej Európy,
- úlohy a právomoci prokuratúr štátov strednej a východnej Európy v trestnej oblasti sú podobné úlohám a právomociam prokuratúr štátov západnej Európy; hlavný rozdiel spočíval v minulosti v záležitostiach súvisiacich s ľudskými právami - prokurátor bol oprávnený rozhodnúť, postihnúť alebo schváliť rozhodnutie týkajúce sa ľudských práv, ako napríklad príkaz na domovú prehliadku, zadržanie osôb, konfiškácia; legislatívne zmeny, ku ktorým už v tejto súvislosti došlo, sú plne v súlade s požiadavkami vyjadrenými v medzinárodných dokumentoch o ľudských právach.

Z uvedeného je zrejmé, že ťažisko riešenia otázky postavenia a pôsobnosti prokuratúry v demokratickej spoločnosti nespočíva v transformácii prokuratúry na iný štátny orgán a jeho prípadnom podriadení výkonnej moci alebo moci súdnej, ale v prijatí takých zákonných ustanovení, ktoré postavenie prokuratúry a jej pôsobnosť upravujú v súlade s demokratickými právnymi zásadami.

Pre úplnosť treba uviesť, že v posledných rokoch došlo k transformácii prokuratúry na orgán podriadený ministrovi spravodlivosti v Českej republike a v Poľsku; v Poľsku došlo k spojeniu funkcie ministra spravodlivosti a generálneho prokurátora.

V štátoch tradičných demokracií je možné zaznamenať skôr opačný trend. K osamostatneniu prokuratúry došlo v roku 1997 vo Fínsku. Vo Francúzsku bola rozhodnutím prezidenta republiky vytvorená v decembri 1996 odborná komisia na prípravu samostatnej prokuratúry nepodriadenej ministrovi spravodlivosti. Už niekoľko rokov sú na túto tému vedené diskusie aj v niektorých krajinách Spoločnej republiky Nemecko. V Českej republike, ktorá prešla procesom transformácie prokuratúry na štátne zastupiteľstvo, sa tento krok označuje v odbornej verejnosti ako krok výrazne negatívny.

Z dostupných odpovedí jednotlivých štátov na dotazník vypracovaný Európskym výborom pre trestné otázky (CDPS) vyplýva, že

- v Anglicku a Walese vláda nekontroluje prokuratúru (Crown Prosecution Service) a prokuratúra nemá nijaké spojenie s justíciou,
- v Cyperskej republike je generálny prokurátor pri výkone svojich právomocí absolútne nezávislý od moci výkonnej, zákonodarnej i súdnej,
- v Dánsku je minister spravodlivosti nadriadený prokuratúre a má právo kontrolovať jej činnosť a dávať jej všeobecné pokyny, avšak nemôže zasahovať do jej rozhodovania v špecifických prípadoch; nijaká zložka prokuratúry nie je závislá od súdnej moci,
- v Estónsku je prokuratúra nezávislým výkonným orgánom podriadeným ministerstvu spravodlivosti, jej rozpočet je súčasťou rozpočtu ministerstva; prokurátor je pri výkone svojej funkcie nezávislý,
- vo Fínsku je prokuratúra od roku 1997 nezávislá od moci výkonnej, zákonodarnej i súdnej,
- v Holandsku prokurátor koná na základe právomocí ministra spravodlivosti, minister spravodlivosti je za činnosť prokuratúry politicky zodpovedný parlamentu, prokurátor však nie je štátnym úradníkom ministerstva, ale je súčasťou súdnej moci, avšak nie je nezávislý a nezodpovedá za výkon súdnej moci,
- v Írsku je prokuratúra nezávislá od akejkoľvek moci; prokurátor je od výkonnej moci nezávislý, riaditeľ prokuratúry je nezávislý verejný činiteľ a táto nezávislosť je žiarlivo chránená; prokuratúra je nezávislá a oddelená aj od súdnej moci,
- na Islande je prokuratúra závislá od výkonnej moci, na zákonodarnej a súdnej nie,
- v Lotyšsku je prokuratúra súčasťou súdnej moci,
- v Maďarsku je prokuratúra nezávislá od výkonnej moci a súdnej moci, je podriadená zákonodarnej právomoci prostredníctvom generálneho prokurátora, ktorý je zvolený parlamentom a jemu zodpovedný,
- na Malte je generálny prokurátor členom výkonnej moci, avšak neriadi sa pokynmi iných osôb alebo orgánov,
- v Nórsku prokuratúra nie je závislá od výkonnej, zákonodarnej a súdnej moci; podľa zákona môže Kráľovská rada dávať pokyny týkajúce sa činnosti generálneho prokurátora, v praxi však k tomu ešte nikdy nedošlo, Kráľovská rada však môže pripravovať všeobecné pravidlá o činnosti prokuratúry,
- v Rakúsku člen štátneho zastupiteľstva nepatrí k výkonnej moci, je podriadený iba ministrovi spravodlivosti, ktorý stojí na čele hierarchie,

- v Spojených štátoch amerických je prokuratúra súčasťou vládnej moci,
- v Španielsku je prokuratúra od roku 1978 nezávislá od výkonnej moci, do kompetencie vlády však patrí vymenúvanie generálneho prokurátora pred kráľom po tom, čo sa k nemu kladne vyjadrila Generálna súdna rada, ale vláda nemôže vydávať prokuratúre nijaké príkazy a pokyny; prokurátori sú daní na rovnakú úroveň so sudcami čo sa týka etiky, kategórií a odmeňovania,
- vo Švédsku je prokuratúra nezávislá od výkonnej, zákonodarnej i súdnej moci,
- v Turecku patria prokurátori pod ministerstvo spravodlivosti, ak ide o ich administratívne funkcie, ich personálne záležitosti však rieši Najvyššia rada sudcov a prokurátorov.

K postaveniu a pôsobnosti generálneho prokurátora:

Postavenie generálneho prokurátora sa oproti platnému zákonu o prokuratúre nemení. Predlžuje sa však jeho funkčné obdobie z piatich rokov na sedem rokov, čo môže prispieť k zabezpečeniu funkčnej autonómie generálneho prokurátora a k vytvoreniu podmienok na výkon tejto funkcie bez politických tlakov, nestranne a objektívne.

Sprísňujú sa podmienky na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora. Veková hranica sa zvyšuje na 40 rokov, ustanovuje sa požadovaná odborná prax a dĺžka minimálnej odbornej praxe.

Novým spôsobom sa ustanovujú dôvody na odvolanie generálneho prokurátora. Oproti platnému právnomu stavu sa z dôvodov na odvolanie vypúšťa neschválenie správy o činnosti prokuratúry a jej poznatkoch o porušovaní zákonov Národnou radou Slovenskej republiky a nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona.

Správa o činnosti prokuratúry a jej poznatkoch o porušovaní zákonov poskytuje len obraz o činnosti prokuratúry a najmä o stave spoločnosti v tých oblastiach, v ktorých prokuratúra má zákonné oprávnenie na zabezpečovanie dodržiavania zákonnosti tam, kde k nim došlo. Prokuratúra však nemá možnosť zásadne ovplyvňovať stav spoločnosti determinovaný činiteľmi stojacimi mimo pôsobnosti prokuratúry, napríklad stav ekonomiky, nezamestnanosť, kvalitu právneho poriadku a pod. Takúto možnosť nemá ani Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, ktorý takisto predkladá národnej rade správy o výsledkoch kontrolnej činnosti (pozri čl. 62 Ústavy Slovenskej republiky); ani predseda Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky nemôže byť z funkcie odvolaný z dôvodu neschválenia správy o výsledkoch kontrolnej činnosti. Z uvedených dôvodov nemožno neschválenie tejto správy Národnou radou Slovenskej republiky akceptovať ako dôvod na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie.

Rovnako, ako dôvod na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie nemožno akceptovať nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona. Zákon vymedzuje oprávnenia generálneho prokurátora, ktoré musí realizovať, tak ako každý prokurátor, v súlade s usta-

noveniami upravujúcimi základné povinnosti prokurátorov, teda nestranne a objektívne, bez ovplyvňovania individuálnymi alebo parciálnymi záujmami, záujmami politických strán alebo politických hnutí, pri výkone svojej funkcie nesmie podľahnúť tlaku verejnej mienky alebo oznamovacích prostriedkov, musí odmietnuť akýkoľvek zásah, nátlak, vplyv alebo žiadosť, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu jeho nestrannosti. Na druhej strane, ako verejný činiteľ je trestne zodpovedný za spáchanie trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 Trestného zákona, ktorého sa dopustí ten verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu, prekročí svoju právomoc alebo nesplní povinnosť vyplývajúci z jeho právomoci. Právoplatné odsúdenie generálneho prokurátora za spáchanie akéhokoľvek trestného činu je dôvodom, pre ktorý musí byť z funkcie generálneho prokurátora odvolaný.

Navrhovaný zákon nemení doterajšiu pôsobnosť generálneho prokurátora. Jeho pôsobnosť je vymedzená Ústavou Slovenskej republiky a osobitnými zákonmi. Platná právna úprava je však natoľko roztrieštená, že neumožňuje dostatočnú orientáciu ani osobám s právnickým vzdelaním, čo sťažuje efektívne vykonávanie úloh patriacich do pôsobnosti prokuratúry ako orgánu ochrany práva predovšetkým v tých prípadoch, kde generálny prokurátor alebo iný prokurátor vykonáva príslušné opatrenia na základe podaného podnetu.

Z uvedených dôvodov je pôsobnosť generálneho prokurátora vymedzená aj v navrhovanom zákone, a to v členení podľa oprávnení generálneho prokurátora vo vzťahu:

- k orgánom prokuratúry, prokurátorom a zamestnancom prokuratúry (§ 10),
- k Národnej rade Slovenskej republiky (§ 11),
- k vláde Slovenskej republiky (§ 12),
- k Ústavnému súdu Slovenskej republiky (§ 13),
- k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (§ 14),
- k iným orgánom v prípadoch ustanovených osobitným zákonom (§ 15).

K pôsobnosti ostatných prokurátorov:

Do pôsobnosti ostatných prokurátorov sa v navrhovanom zákone zaraďuje:

- pôsobnosť v trestnom konaní (§ 17),
- dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18),
- pôsobnosť v občianskom súdnom konaní (§ 19),
- dozor nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy (§ 20 až 30).

Pôsobnosť prokurátorov v trestnom konaní, ktorá je základnou činnosťou prokuratúry, sa v navrhovanej právnej úprave nemení.

Podrobnejšie, v súlade s požiadavkami právneho štátu sa upravuje najmä postup prokurátorov pri výkone dozoru v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená. Tu treba poukázať najmä na novú úpravu príkazu prokurátora, ktorým ruší alebo pozastavuje výkon rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest, v ktorých sú držané osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená alebo osoby, ktoré boli pozbavené osobnej slobody.

Nezmenená je tiež pôsobnosť prokurátorov v občianskoprávnom konaní, pričom sa poukazuje na osobitné zákony upravujúce oprávnenia prokurátora v civilnom konaní, najmä Občiansky súdny poriadok.

Oproti súčasnej právnej úprave navrhovaný zákon obsahuje oveľa podrobnejšiu úpravu dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy, pričom jednoznačne vymedzuje, ktorý orgán sa rozumie pod pojmom orgán verejnej správy a akými prostriedkami vykonáva prokurátor dozor nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy.

Navrhovaná právna úprava plne zohľadňuje nálezy Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 17/96, v ktorom sa uvádza: "Je v záujme právneho štátu, aby jeho orgány riadne a dôsledne plnili úlohy, ktoré sú im dané. Tam, kde by štátne orgány svojou činnosťou zasiahli neoprávnene do práv a právne chránených záujmov fyzických osôb, štát má povinnosť vytvoriť systém kontrolných mechanizmov na ich ochranu. Jedným z nich je prokuratúra. Jej miesto v kontrolnom systéme je nezastupiteľné a má svoje opodstatnenie.". Ďalej tento nálezy tiež uvádza, že "z ústavou vymedzenej pôsobnosti prokuratúry ... vyplýva povinnosť preskúmať postupy všetkých orgánov štátnej správy, ktorých rozhodnutia alebo postup sa bezprostredne týka práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a prijať opatrenia, aby ich rozhodnutia a postupy neboli v rozpore so zákonom. Výkonom dozoru sa prokuratúra nedostáva do pozície nadriadenosti, nie je oprávnená kontrolovať efektívnosť a účelnosť postupov orgánov verejnej správy, záväzne im ukladať povinnosti, prípadne iným direktívnym spôsobom zasahovať do ich činnosti.".

Podrobne je rozpracovaná aj problematika vybavovania podnetov, ktoré smerujú k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti. Ich počet v posledných rokoch výrazne narastá (niekoľko stoviek podnetov dostala prokuratúra len v minulom roku na preskúmanie zákonnosti všeobecne záväzných nariadení obcí a smerníc, úprav, uznesení a iných právnych aktov vydaných orgánmi verejnej správy, na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí vydaných katastrálnymi orgánmi a orgánmi, ktoré rozhodovali v stavebných veciach, na podanie mimoriadneho dovolania proti právoplatným rozhodnutiam súdov vydaných v občianskom súdnom konaní atď.).

K organizácii a riadeniu prokuratúry:

V organizácii a riadení prokuratúry nedochádza oproti platnému právnemu stavu k podstatným zmenám. K zmene dochádza v sústave orgánov prokuratúry. Do sústavy orgánov prokuratúry sa zaraďujú aj poľné prokuratúry, ktoré by mali pôsobiť za brannej pohotovosti štátu ako vojenské prokuratúry. V podstate ide o zosúladenie prokuratúry so súdnictvom (§ 1 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch zaraďuje do sústavy súdov i vyššie poľné súdy a nižšie poľné súdy). V súlade s § 3 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 370/1997 Z.z. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z.z. hlavná vojenská prokuratúra nebude mať zákonom vymedzené osobitné postavenie ako súčasť generálnej prokuratúry a hlavný vojenský prokurátor bude v plnom rozsahu svojej činnosti podriadený generálnemu prokurátorovi.

Okrem uvedeného, navrhovaný zákon jednoznačne vymedzuje príslušnosť prokurátora podľa jednotlivých oblastí jeho činnosti, vymedzuje pojem bezprostredne nadriadeného prokurátora a pojem nadriadeného prokurátora a spresňuje tieto pojmy predovšetkým vo vzťahu k Trestnému poriadku.

Navrhovaná právna úprava je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ostatnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami a dohodami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Prerokovanie návrhu zákona na plenárnom zasadnutí Rady hospodárskej a sociálnej dohody nie je potrebné.

Návrh zákona nepredpokladá zvýšenie nárokov na finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu ani zvýšené nároky na pracovné sily a organizačné zabezpečenie. Túto skutočnosť vzalo na vedomie Ministerstvo financií Slovenskej republiky listom č. 3966/2000-KM z 13. septembra 2000.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI
návrhu zákona s právom Európskej únie

1. Navrhovateľ zákona:

Vláda Slovenskej republiky

2. Názov návrhu zákona:

Zákon o prokuratúre

3. V práve Európskej únie je problematika návrhu zákona upravená v čl. 6 bod 1 a 2 Zmluvy o Európskej únii.

4. Návrh zákon svojou problematikou nepatrí medzi:

- prioritné oblasti aproximácie práva (čl. 70 Európskej dohody o pridružení),
 - priority odporúčané Bielou knihou.
-

5. Charakteristika právnych noriem Európskej únie, ktorými je upravená problematika návrhu zákona:

Zmluva o Európskej únii v čl. 6 ustanovuje, že

- Únia je založená na princípoch slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, ktoré sú spoločné členským štátom (bod 1),
 - Únia rešpektuje základné ľudské práva, ako ich zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 a ktoré vyplývajú z ústavných tradícií členských štátov ako základných princípov práva Spoločenstva (bod 2).
-

6. Stupeň kompatibility:

Kompatibilita návrhu zákona s právnou normou Európskej únie uvedenou v bode 3. je úplná.

OSOBITNÁ ČASŤ:

K § 1:

Ustanovenie § 1 je jedným zo základných ustanovení zákona, ktorého účelom je vymedzenie predmetu navrhovanej zákonnej úpravy.

Predmetom navrhovanej zákonnej úpravy je vymedzenie

- postavenia a pôsobnosti prokuratúry (§ 2 až 6),
- postavenia a pôsobnosti generálneho prokurátora (§ 7 až 16),
- pôsobnosti ostatných prokurátorov (§ 17 až 37),
- organizácie a riadenia prokuratúry (§ 38 až 55).

Z uvedeného je zrejmé, že tento návrh zákona je zameraný na vymedzenie postavenia, organizácie a riadenia prokuratúry a právnych vzťahov, ktoré bezprostredne súvisia s vykonávaním pôsobnosti prokuratúry. Z tohto dôvodu postavenie prokurátorov a právne vzťahy, ktoré vyplývajú z ich služobného pomeru, upravuje návrh osobitného zákona, a to návrh zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry, ktorý sa na ústavné prerokovanie predkladá spolu s návrhom zákona o prokuratúre. Predpokladá sa, že obidve právne normy nadobudnú účinnosť v rovnaký deň.

K § 2:

Prokuratúra je hierarchicky usporiadanou samostatnou jednotnou sústavou štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v rámci ktorej sú jednotliví prokurátori podriadení nadriadeným prokurátorom a spolu s nimi generálnemu prokurátorovi.

Prokuratúru tvoria tieto štátne orgány:

- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky,
- 8 krajských prokuratúr,
- vyššia vojenská prokuratúra,
- 55 okresných prokuratúr,
- 3 vojenské obvodné prokuratúry.

Z uvedeného je zrejmé, že pod pojmom "prokuratúra" nemožno chápať samostatný štátny orgán tak, ako to uvádza doterajšie ustanovenie § 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre. Rovnako pojem "súdnictvo" neoznačuje samostatný štátny orgán, ale sústavu štátnych orgánov - súdov. Na rozdiel od súdov, z ktorých každý jeden je nezávislým štátnym orgánom, jednotlivé prokuratúry sú štátnymi orgánmi, ktoré v rámci sústavy prokuratúry pôsobia vo vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti.

Hierarchické usporiadanie prokuratúry je nevyhnutným predpokladom pre riadne fungovanie prokuratúry ako orgánu ochrany práva. Umožňuje jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeo-

becne záväzných právnych predpisov, ako aj jednotné uplatňovanie trestnej politiky.

Podľa dôvodovej správy k Ústave Slovenskej republiky prokuratúra "nenahrádza orgány výkonnej ani súdnej moci". Preto sústava orgánov prokuratúry musí byť samostatnou sústavou, ktorú nemožno podriaďovať ani orgánom moci súdnej ani orgánom moci výkonnej.

Prokuratúru nemožno bez výhrad zaradiť do žiadnej z troch sústav orgánov štátnej moci. Ústava Slovenskej republiky totiž nezaraďuje prokuratúru medzi orgány zákonodárnej moci (piata hlava) ani medzi orgány výkonnej moci (šiesta hlava) či orgány súdnej moci (siedma hlava). V Ústave Slovenskej republiky sú ustanovenia o prokuratúre vyčlenené zámerne do samostatnej hlavy (ôsma hlava), čo jednoznačne vyplýva z dôvodovej správy k Ústave Slovenskej republiky, podľa ktorej "Vzhľadom na svoju pôsobnosť prokuratúra nemôže byť súčasťou súdov ani niektorého z orgánov štátnej správy. Preto návrh predpokladá zachovanie sústavy orgánov prokuratúry na čele s generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, ktorého bude vymenúvať hlava štátu na návrh Slovenskej národnej rady."

K § 3:

Navrhované ustanovenie vymedzuje v súlade s čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky pôsobnosť prokuratúry ako orgánu ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Ústava Slovenskej republiky neobmedzuje pôsobnosť prokuratúry len na presadzovanie záujmov štátu. Aj z tohto dôvodu neprichádza do úvahy transformácia prokuratúry na orgán, ktorého úlohou je zastupovať štát - štátne zastupiteľstvo. Prokuratúra je univerzálnym ochrancom zákonnosti - dodržiavania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, teda objektívneho práva. Samozrejme, prokuratúra nemôže zasahovať do subjektívnych práv; o právach a povinnostiach fyzických osôb, právnických osôb i štátu môže v súlade s čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky rozhodovať len súd alebo iný orgán Slovenskej republiky, ak tak ustanoví zákon. Prokuratúra však môže prostriedkami ustanovenými v zákone dosiahnuť, aby rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, ktorým bol porušený zákon, sa zaoberal súd vyššieho stupňa.

V súlade so štandardami profesionálnej zodpovednosti, práv a povinností prokurátorov, ktoré boli prijaté Medzinárodnou asociáciou prokurátorov 23. apríla 1999, sa ustanovuje, že prokuratúra je povinná konať v rozsahu svojej pôsobnosti vo verejnom záujme tak, aby sa dosiahla účinná ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Prokurátor nesmie pri výkone svojej funkcie uprednostňovať individuálne alebo parciálne záujmy. Je povinný konať vo verejnom záujme a chrániť verejný záujem, čo vyplýva aj z navrhovaného ustanovenia

§ 5. Za porušenie týchto povinností, ktoré navrhovaný zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry zaraďuje medzi základné povinnosti prokurátora, je prokurátor disciplinárne zodpovedný.

K § 4:

Úlohy, ktoré patria do pôsobnosti prokuratúry, vykonávajú prokurátori. V odseku 1 je vymedzená pôsobnosť prokuratúry všeobecne. Konkrétne je táto pôsobnosť vymedzená v ustanoveniach § 11 až 15, ktoré upravujú pôsobnosť generálneho prokurátora a v ustanoveniach § 17 až 30, ktoré upravujú pôsobnosť ostatných prokurátorov podľa jednotlivých druhov prokurátorskej činnosti. Pri vymedzení pôsobnosti prokuratúry sa v plnom rozsahu zohľadňuje platná právna úprava Trestného poriadku, Občianskeho súdneho poriadku, ale aj ostatných zákonov, ktoré vymedzujú oprávnenia a povinnosti prokurátorov.

Navrhované znenie odseku 2 koreluje s postavením prokurátora, ktorý nemá rozhodovaciu ani nariadenovaciu právomoc. Preto prokurátor nemôže zaväzovať iné orgány alebo iné právnické osoby, ale ani fyzické osoby svojimi výkladovými stanoviskami.

K § 5:

Povinnosti prokurátora uvedené v tomto ustanovení vyplývajú z Pravidiel o úlohe prokurátorov schválenými na 8. kongrese OSN o prevencii zločinnosti a zaobchádzaní s páchatelmi v Havane 27. augusta až 7. septembra 1990. Tento kongres vyzval členské štáty OSN, aby zahrnuli tieto pravidlá do národnej legislatívy a aby ich rešpektovali a realizovali v právnej praxi. Taktiež vyzval Výbor pre prevenciu a kontrolu zločinnosti OSN, aby plnenie týchto pravidiel považoval za vec prvoradej dôležitosti a zároveň požiadal generálneho tajomníka OSN, aby každých päť rokov, začínajúc rokom 1993, pripravil správu o uplatňovaní týchto pravidiel.

Navrhované znenie ustanovuje povinnosti prokurátora pri plnení jeho úloh. Zdôrazňuje, že prokurátor môže konať len na základe zákona a prostriedkami ustanovenými v zákone. Nejde len o prostriedky ustanovené v tomto návrhu zákona (§ 21 ods. 2), ale aj o prostriedky ustanovené v osobitných zákonoch, napríklad v Trestnom poriadku, v Občianskom súdnom poriadku, v správnom poriadku a v ostatných zákonoch, ktoré vymedzujú oprávnenia a povinnosti prokurátorov.

V tomto ustanovení sa zdôrazňuje aj iniciatívnosť konania prokurátora, čo znamená, že prokurátor je povinný konať, samozrejme, len na základe zákona a prostriedkami ustanovenými v zákone, z vlastnej iniciatívy, teda aj bez návrhu alebo iného podnetu. Pri plnení úloh sa musí vyvarovať akejkoľvek diskriminácie. Toto ustanovenie koreluje so základnými povinnosťami prokurátora ustanovenými v navrhovanom zákone o prokurátoroch a právnych ča-

katelloch prokuratúry, porušenie ktorých je dôvodom na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti.

K § 6:

Ustanovenie odseku 1 je jedným zo základných ustanovení, z ktorého jednoznačne vyplýva hierarchické usporiadanie prokuratúry nevyhnutné pre riadne plnenie úloh prokuratúry.

Odzrazom hierarchického usporiadania prokuratúry je hierarchické odovzdávanie príkazov, ktoré spočíva v oprávnení nadriadeného prokurátora

- vydávať podriadenému prokurátorovi pokyny, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh,
- vykonať úkony namiesto podriadeného prokurátora, na vykonanie ktorých je inak podriadený prokurátor príslušný,
- rozhodnúť, že úkony, na ktoré je inak príslušný podriadený prokurátor, vykoná iný prokurátor.

Právna úprava inštitútu hierarchického odovzdávanie príkazov musí obsahovať záruky pred zneužitím tohto inštitútu.

Prvou takouto zárukou je právo podriadeného prokurátora, aby pokyn dostal v písomnej forme, a aby tak zodpovednosť jasne vyplývala z hierarchických vzťahov (odsek 2). Ďalšou zárukou je právo podriadeného prokurátora odmietnuť splnenie pokynu, ktorý považuje za rozporný s právnym predpisom alebo so svojím právnym názorom (odsek 7). Nemožno totiž od prokurátora spravodlivo požadovať, aby splnil pokyn, ktorý podľa jeho najlepšieho vedomia a svedomia sa prieči zákonu alebo jeho právnemu názoru. Na druhej strane je však potrebné ustanoviť záruky aj proti zneužívaniu tohto práva podriadeného prokurátora, ktoré by mohlo viesť k určitým extrémom. Z tohto dôvodu sa ustanovuje povinnosť podriadeného prokurátora požiadať nadriadeného prokurátora o odňatie veci písomne a písomne odôvodniť svoju žiadosť, teda uviesť, v čom považuje pokyn za rozporný s právnym predpisom alebo so svojím právnym názorom. Takáto právna úprava by mala eliminovať neodôvodnené podávanie žiadostí o odňatie veci. Nadriadený prokurátor však v každom prípade musí žiadosti podriadeného prokurátora vyhovieť a vec prideliť na vybavenie inému prokurátorovi alebo ju vybaviť sám. Ak však dospeje k záveru, že prokurátor svojím konaním naplnil znaky disciplinárneho previnenia, môže podať návrh alebo podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Prokurátor môže odmietnuť splnenie pokynu aj vtedy, ak by jeho splnením bezprostredne a vážne ohrozil svoj život alebo zdravie alebo ak by jeho splnením bezprostredne a vážne ohrozil život alebo zdravie jemu blízkej osoby (odsek 5). Musí ísť o bezprostredné (nestačí len vzdialená možnosť vzniku poruchy) a vážne ohrozenie života a zdravia. Vážnym ohrozením života alebo zdravia sa rozumie hrozba smrťou, hrozba spôsobenia ťažkej ujmy na zdraví (§ 89 ods. 6 Trestného zákona), ale aj hrozba spôsobenia takej

ujmy na zdraví, ktorá je spôsobilá sťažiť obvyklý spôsob života prokurátora alebo jemu blízkej osoby.

Pokynom nadriadeného prokurátora nie je prokurátor viazaný, ak v priebehu konania dôjde k zmene dôkaznej situácie (odsek 3), teda z objektívnych dôvodov a v prípade, ak by splnením pokynu spáchal trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo disciplinárne previnenie (odsek 4). V tomto prípade je prokurátor dokonca povinný odmietnuť splnenie pokynu.

Názor či predpoklad prokurátora, že splnenie pokynu by mohlo mať za následok vznik škody (odsek 6), neopravňuje prokurátora na odmietnutie splnenia pokynu. Je však povinný na túto skutočnosť nadriadeného prokurátora upozorniť a ďalej sa riadiť jeho pokynmi.

Prokurátori, ktorí majú postavenie nadriadených prokurátorov na účely ustanovenia § 6, sú uvedení v § 54 ods. 1.

Inštitút nadriadeného prokurátora (§ 54 ods. 1) nemožno zamieňať z inštitútom príslušnosti prokurátora. Príslušnosť prokurátora vymedzujú ustanovenia § 46 až 51.

K § 7:

Navrhované znenie upravuje

- postavenie generálneho prokurátora (odsek 1),
- spôsob vzniku funkcie generálneho prokurátora a jeho funkčné obdobie (odsek 2),
- podmienky, ktoré musí spĺňať kandidát na funkciu generálneho prokurátora (odseky 3 a 6),
- sľub generálneho prokurátora, ktorého zloženie je predpokladom pre výkon tejto funkcie (odseky 4 a 5).

Postavenie generálneho prokurátora sa navrhovanou právnou úpravou oproti platnému právnemu stavu nemení - generálny prokurátor má postavenie vedúceho ústredného štátneho orgánu.

Sprísňujú sa však podmienky na vymenovanie za generálneho prokurátora. Veková hranica sa zvyšuje z 35 rokov na 40 rokov a ustanovuje sa druh potrebnej predchádzajúcej odbornej praxe i jej dĺžka. Podľa doterajšieho zákona podmienkou na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora je okrem veku iba vysokoškolské právnické vzdelanie, čo nemožno považovať za dostačujúce, najmä v takom prípade, keby kandidát na funkciu generálneho prokurátora, napriek tomu, že má vysokoškolské právnické vzdelanie, vôbec nevykonával právnu prax. Rozsah pôsobnosti generálneho prokurátora vyžaduje, aby túto funkciu vykonávala osoba, ktorá má určité praktické odborné skúsenosti v tejto oblasti. Preto sa navrhuje, aby za generálneho prokurátora mohol byť vymenovaný len ten prokurátor, ktorý vykonával aspoň päť rokov justičnú prax. Za justičnú prax za na účely tohto zákona považuje prax prokurátora, prax sudcu a prax advokáta. Samozrejme, vymenovaniu do funkcie

generálneho prokurátora musí predchádzať najprv vymenovanie za prokurátora, ak kandidátom na túto funkciu je sudca alebo advokát.

Okrem uvedeného, navrhuje sa predĺžiť doterajšie funkčné obdobie generálneho prokurátora z piatich rokov na sedem rokov tak, aby bolo dlhšie ako funkčné obdobie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Takto ustanovené funkčné obdobie prispeje k zabezpečeniu politicky neutrálneho výkonu funkcie generálneho prokurátora, k zabezpečeniu jeho funkčnej autonómie a k vytvoreniu podmienok na realizáciu dlhodobejšej koncepcie rozvoja prokuratúry.

K § 8:

Navrhované ustanovenie rieši problematiku zániku funkcie generálneho prokurátora.

V odseku 1 sa zdôrazňuje, že výkon funkcie generálneho prokurátora končí až uplynutím jeho funkčného obdobia. V praxi sa však môžu vyskytnúť situácie, v dôsledku ktorých výkon funkcie generálneho prokurátora nevyhnutne skončí alebo mohol by skončiť aj pred uplynutím funkčného obdobia. Z tohto dôvodu sa v odseku 1 ustanovujú spôsoby zániku výkonu funkcie generálneho prokurátora pred skončením jeho funkčného obdobia, a to

- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie,
- smrťou generálneho prokurátora alebo jeho vyhlásením za mŕtveho.

Generálny prokurátor sa môže kedykoľvek, aj pred uplynutím svojho funkčného obdobia, výkonu funkcie generálneho prokurátora vzdať písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky (odsek 2). Nevyžaduje sa, aby oznámil dôvody pre vzdanie sa funkcie. Rovnako sa nevyžaduje, aby oznámenie o vzdaní sa funkcie doručoval Národnej rade Slovenskej republiky, naviac v ten istý deň ako prezidentovi Slovenskej republiky tak, ako to ustanovuje doterajší zákon. Takéto ustanovenie nemá svoje opodstatnenie a v praxi môže vyvolať zbytočné problémy.

Novým spôsobom sa ustanovujú dôvody na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie (odsek 3). Oproti doterajšiemu právnomu stavu sa z dôvodov na odvolanie vypúšťa neschválenie správy o činnosti prokuratúry a jej poznatkoch o porušovaní zákonov Národnou radou Slovenskej republiky a nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona. Dôvody takejto právnej úpravy sú už vysvetlené vo všeobecnej časti dôvodovej správy.

Navrhované ustanovenie odseku 3 uvádza taxatívny výpočet dôvodov na odvolanie z funkcie generálneho prokurátora. Prezidentovi Slovenskej republiky sa nedáva fakultatívna možnosť na rozhodnutie o odvolaní či neodvolaní generálneho prokurátora z jeho funkcie. Ak Národná rada Slovenskej republiky podá prezidentovi

Slovenskej republiky návrh na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie z dôvodov uvedených v odseku 3 a je nesporné, že ide o návrh na odvolanie pre niektorý z dôvodov uvedených v odseku 3, musí generálneho prokurátora z funkcie odvolať (odsek 3 úvodná veta). V takom prípade súčasne dochádza dňom doručenia návrhu Národnej rady Slovenskej republiky prezidentovi Slovenskej republiky k pozastaveniu výkonu funkcie generálneho prokurátora (odsek 4), a to až do dňa, ktorý nasleduje po dni, v ktorom bolo generálnemu prokurátorovi doručené rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky o odvolaní z funkcie generálneho prokurátora (odsek 5). Samozrejme, uvedené neplatí, ak Národná rada Slovenskej republiky podá prezidentovi Slovenskej republiky návrh na odvolanie generálneho prokurátora z funkcie z dôvodov, ktoré nie sú uvedené v odseku 3. Aj z tohto dôvodu sú dôvody na odvolanie generálneho prokurátora ustanovené taxatívne a z hľadiska vecného preukázateľne.

K § 9:

Navrhované ustanovenie upravuje

- prípady, kedy funkciu generálneho prokurátora vykonáva v plnom rozsahu jeho práv a povinností prvý námestník generálneho prokurátora (odsek 1 prvá veta),
- zastupovanie generálneho prokurátora prvým námestníkom generálneho prokurátora (odsek 1 druhá veta),
- predpoklady pre ustanovenie do funkcie prvého námestníka generálneho prokurátora (odsek 2),
- spôsob ustanovenia do funkcie prvého námestníka generálneho prokurátora (odsek 3),
- oprávnenie generálneho prokurátora vymenúvať a odvolávať vedúcich prokurátorov a ostatných prokurátorov.

Predpoklady pre ustanovenie do funkcie prvého námestníka generálneho prokurátora sú ustanovené so zreteľom na oprávnenie prvého námestníka generálneho prokurátora vykonávať pôsobnosť generálneho prokurátora v plnom rozsahu jeho práv a povinností, ak nastanú skutočnosti uvedené v zákone.

Pojem vedúceho prokurátora je vymedzený v § 4 ods. 3 navrhovaného zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry. Ide o inštitút, ktorý má priamu väzbu na právne vzťahy, ktoré vyplývajú zo služobného pomeru prokurátora. Vedúcim prokurátorom je každý vedúci služobného úradu prokurátora. Ďalšími vedúcimi prokurátormi v rozsahu určenom príslušným vedúcim služobného úradu sú námestníci generálneho prokurátora, hlavný vojenský prokurátor, zástupca hlavného vojenského prokurátora, námestníci krajského prokurátora, námestník vyššieho vojenského prokurátora, okresný prokurátor a jeho námestník, námestník vojenského obvodného prokurátora, generálny riaditeľ sekcie, zástupca generálneho riaditeľa sekcie, riaditeľ odboru, zástupca riaditeľa odboru, vedúci oddelenia a náčelník oddelenia.

Inštitút vedúceho prokurátora nie je totožný z inštitútom

nadriadeného prokurátora. Nadriadený prokurátor má svoje oprávnenia vymedzené v § 6 tohto návrhu zákona, ktorý upravuje problematiku hierarchického odovzdávania pokynov. Ustanovenie § 54 ods. 1 tohto návrhu zákona presne vymedzuje, ktorý prokurátor je nadriadeným prokurátorom a okruh jemu podriadených prokurátorov, ktorým je oprávnený dávať pokyny. Zjednodušene možno povedať, že každý prokurátor, ktorý pôsobí na prokuratúre vyššieho stupňa je nadriadeným prokurátorom prokurátorovi, ktorý pôsobí na prokuratúre nižšieho stupňa.

K § 10:

Podľa čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky na čele prokuratúry Slovenskej republiky je generálny prokurátor. Keďže prokuratúra je hierarchicky usporiadanou samostatnou sústavou štátnych orgánov - jednotlivých prokuratúr, musí mať generálny prokurátor oprávnenia riadiť a kontrolovať ich činnosť.

Za účelom zabezpečenia tejto pôsobnosti generálneho prokuratúra sa ustanovuje oprávnenie generálneho prokurátora vydávať služobné predpisy, príkazy a pokyny a v záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov aj stanoviská záväzné pre prokurátorov, teda výkladové stanoviská pre vnútorné potreby prokuratúry.

Právne a organizačné akty, ktoré sa uverejňujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, môže generálny prokurátor vydať len vtedy, ak ho na to výslovne splnomocňuje všeobecne záväzný právny predpis. Toto oprávnenie generálneho prokurátora koreluje s ustanovením § 1 ods. 2 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

K § 11 až 16:

Z dôvodov uvedených vo všeobecnej časti dôvodovej správy sa navrhuje, aby jednotlivé oprávnenia generálneho prokurátora vyplývajúce z osobitných predpisov boli uvedené v zákone o prokuratúre, ktorý má charakter organizačnej normy.

V ustanovení § 11 sú uvedené oprávnenia generálneho prokurátora a jeho povinnosti vo vzťahu k Národnej rade Slovenskej republiky. Pôsobnosť generálneho prokurátora vo vzťahu k Národnej rade Slovenskej republiky je viazaná priamo na osobu generálneho prokurátora. Generálny prokurátor nemôže preniesť túto svoju pôsobnosť na iného prokurátora (§ 16).

Navrhované znenie § 12 oprávňuje generálneho prokurátora na účasť na schôdzach vlády Slovenskej republiky; ide však o účasť iba s poradným hlasom. Obdobné oprávnenie vyplýva generálnemu prokurátorovi aj z § 21 ods. 1 platného zákona o prokuratúre. V prípadoch uvedených v § 9 ods. 1 sa môže namiesto generálneho prokurátora zúčastniť na schôdzi vlády jeho prvý námestník (pozri

aj § 16). Vláde Slovenskej republiky môže generálny prokurátor podávať aj podnety na prijatie zákonov, ich zmeny a doplnenia.

V ustanovení § 13 sú uvedené oprávnenia generálneho prokurátora vo vzťahu k Ústavnému súdu Slovenskej republiky. Navrhuje sa, aby pred Ústavným súdom Slovenskej republiky mohol konať v mene generálneho prokurátora aj iný prokurátor poverený generálnym prokurátorom (§ 16). To však neplatí, ak ide o podanie návrhu alebo sťažnosti podľa § 13 ods. 1; takýto návrh alebo sťažnosť môže podať len generálny prokurátor (§ 16).

V ustanovení § 14 sú uvedené oprávnenia generálneho prokurátora vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Navrhuje sa, aby pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky mohol konať v mene generálneho prokurátora aj iný prokurátor poverený generálnym prokurátorom (§ 16). Týmto však nie sú dotknuté ustanovenia o príslušnosti prokurátora uvedené v § 46 ods. 1 a § 51.

Z oprávnení generálneho prokurátora vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky je potrebné dať do osobitnej pozornosti oprávnenie generálneho prokurátora podať Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu vydanému v občianskom súdnom konaní podľa § 243e Občianskeho súdneho poriadku, a to najmä so zreteľom na skutočnosť, že o tejto problematike konal na svojom zasadnutí 19. júla 2000 Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý svojím nálezom č. PL. ÚS 57/99 nevyhovел návrhu na vyslovenie nesúlady napadnutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku s Ústavou Slovenskej republiky. V odôvodnení tohto nálezu, okrem iného, je uvedené, že "snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vyneseného v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v príkrom rozpore s ústavnými princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku. V tejto spojitosti treba uviesť, že tieto pochybenia musia mať charakter narušenia princípov spravodlivého procesu (fair trial) a v konečnom dôsledku by mali znamenať odopretie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti aj s podstatným (závažným) porušením práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až 50 ústavy... Mimoriadne dovolanie môžeme považovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok. Je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne výlučné z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania... Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu."

V ustanovení § 15 sú uvedené ďalšie oprávnenia generálneho

prokurátora, ktoré vyplývajú z osobitných zákonov. Znenie odseku 2 tohto ustanovenia však nevylučuje, aby osobitné zákony alebo medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, ustanovili ďalšie oprávnenia alebo povinnosti generálneho prokurátora.

Vzhľadom na široký rozsah pôsobnosti generálneho prokurátora ustanovenie § 16 jednoznačne vymedzuje, v ktorých prípadoch musí generálny prokurátor konať osobne a kedy môže v jeho mene konať ním poverený prokurátor. Predpokladá sa, že prijatím navrhovaného znenia sa odstránia aj interpretačné problémy v aplikačnej praxi.

K § 17:

Navrhované ustanovenie odseku 1 iba všeobecne vymedzuje pôsobnosť prokurátorov v trestnom konaní, pričom odkazuje na osobitné zákony, ktoré konkrétne upravujú pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní, najmä na Trestný poriadok a zákon č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov.

Ustanovenie odseku 2 osobitne uvádza ťažiskové úlohy prokurátora v trestnom konaní a zdôrazňuje jeho povinnosť dbať na zabezpečenie práv poškodeného v rozsahu vymedzenom Trestným poriadkom a osobitnými zákonmi, napríklad zákonom č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, zákonom č. 255/1998 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, zákonom č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní je vymedzená predovšetkým ustanoveniami Trestného poriadku.

Prokurátor je orgánom činným v trestnom konaní. Je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel; výnimky sú prípustné len podľa zákona alebo podľa vyhlásenej medzinárodnej zmluvy.

V prípravnom konaní prokurátor vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti. Pri výkone dozoru je oprávnený

- dávať záväzné pokyny na vyšetrovanie trestných činov,
- vyžadovať od vyšetrovateľa alebo policajného orgánu spisy, dokumenty, materiály a správy o spáchaných trestných činoch za účelom previerky, či vyšetrovateľ včas začína trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
- zúčastniť sa na vykonávaní úkonov vyšetrovateľa alebo policajného orgánu, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci,
- vracat vec vyšetrovateľovi so svojimi pokynmi na doplnenie,
- zrušovať nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia a opatrenia vyšetrovateľa a policajného orgánu, ktoré môže nahrádzať vlastnými rozhodnutiami a opatreniami,
- odňať ktorúkoľvek vec určitému vyšetrovateľovi a urobiť opatre-

nie, aby vec bola prikázaná inému vyšetrovateľovi.

Iba prokurátor je oprávnený

- podať obžalobu,
- nariadiť zaistenie majetku obvineného a určiť, na ktoré prostriedky a veci sa toto zaistenie nevzťahuje, alebo zrušiť také zaistenie,
- vykonať zabezpečenie nároku poškodeného na náhradu škody a obmedziť alebo zrušiť také zabezpečenie alebo vec z neho vyňať,
- nariadiť exhumáciu mŕtvol,
- navrhnúť vyžiadanie obvineného z cudziny,
- vykonať predbežné vyšetrenie v konaní o vydanie do cudziny.

Prokurátor nemá oprávnenie rozhodovať o väzbe, vydať príkaz na zatknutie či nariadiť domovú prehliadku, a to ani v prípravnom konaní.

Prokurátor sa zúčastňuje na konaní pred súdom, kde má postavenie strany. Trestné stíhanie pred súdom sa koná len na základe obžaloby, ktorú podáva a pred súdom zastupuje prokurátor. Súd môže rozhodovať len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobe. Prokurátor sa môže zúčastniť na predbežnom prejednaní obžaloby súdom. Na hlavnom pojednávaní je jeho prítomnosť povinná. Prokurátor prednáša obžalobu a záverečnú reč, v priebehu dokazovania aktívne zasahuje do vykonávania dôkazov. Ak prokurátor v priebehu pojednávania dospeje k presvedčeniu, že výsledky prejednávania veci pred súdom obžalobu nepotvrdzujú, je povinný ustúpiť od obvinenia. Proti rozsudku súdu môže podať odvolanie tak v neprospech, ako aj v prospech obžalovaného, zúčastnenej osoby a poškodeného. Proti uzneseniu súdu môže podať sťažnosť, a to aj v prospech obvineného. V prospech, ale aj v neprospech obvineného môže podať návrh na obnovu konania. Sťažnosť pre porušenie zákona možno tiež podať za podmienok ustanovených Trestným poriadkom v prospech i v neprospech páchatela. Ide však o oprávnenie, ktoré patrí do pôsobnosti generálneho prokurátora, a preto je uvedené v § 14 ods. 2 písm. b).

Pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní vymedzuje tiež zákon č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je prokurátor oprávnený v prípadoch ustanovených zákonom podať súdu návrh na preradenie odsúdeného do vyššej alebo nižšej nápravno-výchovnej skupiny,

Postup prokurátora v trestnom konaní upravuje zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (odsek 3).

K § 18:

Prokuratúra sa významnou mierou podieľa na zabezpečení dodržiavania zákonov v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená.

Dozor nad zachovávaním práv osôb zákonne pozbavených osobnej slobody je v súlade s ústavnou úlohou prokuratúry vyjadrenou v čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky. Plnenie tejto úlohy prokuratúrou nebráni Národnej rade Slovenskej republiky vykonávať ešte osobitný dohľad v týchto miestach vlastným orgánom, ak to považuje za potrebné. Navyiac, kontrolu v týchto miestach vykonávajú v úzkej súčinnosti s prokuratúrou európske orgány.

Závažnosť povinností a oprávnení prokurátora pri vykonávaní dozoru v miestach pozbavenia alebo obmedzenia osobnej slobody si vyžaduje prehľadnejšiu, presnejšiu a úplnejšiu úpravu priamo v zákone. Niektoré povinnosti, pravidlá postupu prokurátora a náležitosti jeho príkazu sú doteraz upravené len v príkaze generálneho prokurátora.

Oprávnenia prokurátora pozastavovať výkon príkazov, rozhodnutí a opatrení alebo ich zrušovať sa nevzťahujú na rozhodnutia súdov, ale na rozhodnutia a opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj na cely policajného zaistenia.

Návrh rešpektuje platný zákon č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov, ako aj zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, podľa ktorých dozor v miestach výkonu trestu odňatia slobody a ústavoch na výkon väzby vykonáva prokurátor. Návrh je v súlade aj s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku (§ 320 ods. 1, § 358, § 360).

V návrhu zákona sú novo zakotvené aj povinnosti zamestnancov orgánov miest uvedených v odseku 1 voči prokurátorom.

Ustanovením odseku 1 nie sú dotknuté ustanovenia osobitných zákonov. V súčasnosti ide o zákon č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení zákona č. 155/1999 Z.z. a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, ktoré umožňujú obmedzenie osobnej slobody za podmienok ustanovených zákonom aj bez súhlasu dotknutej osoby. Podľa odseku 2 písm. b) je prokurátor povinný prepustiť na slobodu osobu držanú v mieste uvedenom v odseku 1 len vtedy, ak osoba je na takom mieste držaná nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

Oprávnenia prokurátora pri vykonávaní dozoru sú vymedzené v odsekoch 2 až 5. Týmto ustanoveniami nie sú dotknuté ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov upravujúce problematiku mlčanlivosti zdravotníckych pracovníkov.

K § 19:

Navrhované ustanovenie odseku 1 upravuje všeobecne pôsobnosť prokurátorov v občianskom súdnom konaní a súčasne odkazuje na konkrétnu právnu úpravu v osobitných zákonoch, najmä v § 35 Občianskeho súdneho poriadku, v § 86 Trestného zákona, v § 21 a 29 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní, v § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1994 Z.z. o preukazovaní pôvodu finančných prostriedkov pri privatizácii, v zákone č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 17/1993 Z.z. a v § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu.

- V odseku 2 sú osobitne zdôraznené oprávnenia prokurátora
- podať návrh na začatie občianskeho súdneho konania,
 - vstúpiť do už začatého občianskeho súdneho konania,
 - podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu v občianskom súdnom konaní,
 - zastupovať štát ako vlastníka v konaní pred súdom.

Návrh na začatie občianskeho súdneho konania je prokurátor oprávnený podať

- podľa § 35 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý ustanovuje, že prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak
 - to ustanovuje osobitný zákon,
 - ide o preskúmanie zákonnosti orgánov rozhodnutí správnych orgánov v prípadoch, v ktorých sa nevyhovelo protestu prokurátora, ak to vyžaduje verejný záujem a za podmienok uvedených v tomto zákone (pozri aj § 20 až 27 navrhovanej právnej úpravy),
- podľa § 200ha Občianskeho súdneho poriadku, ktorý ustanovuje, že prokurátor sa môže obrátiť na súd s návrhom na zrušenie nezákonného uznesenia obce (mestskej časti, mesta), ak obec (mestská časť, mesto) nezruší toto uznesenie na základe protestu prokurátora (pozri aj § 26 ods. 7 navrhovanej právnej úpravy).

Oprávnenie prokurátora podať návrh na začatie občianskeho súdneho konania upravujú tieto osobitné zákony

- § 86 Trestného zákona, podľa ktorého môže prokurátor podať na súd návrh na uloženie ochrannnej výchovy osobe, ktorá dovŕšila dvanásť rok svojho veku a je mladšia ako pätnásť rokov, ak spáchala niektorý čin, za ktorý Trestný zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť výnimočný trest,
- § 21 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní, podľa ktorého prokurátor môže podať na súd návrh na určenie nezákonnosti štrajku,
- § 29 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní, podľa ktorého prokurátor môže podať na súd návrh na určenie nezákonnosti výluky,
- § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1994 Zb. o preukazovaní pôvodu finančných prostriedkov pri privatizácii, podľa ktorého v prípade porušenia ustanovení tohto zákona pri

prechode vlastníctva predajom na verejnej dražbe je štát oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prechodu vlastníctva; pri podaní návrhu pred súdom zastupuje štát prokurátor,

- zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 17/1993 Z.z., podľa ktorého je štát oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu alebo prechodu vlastníctva, ak pri prevode alebo prechode majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov, boli porušené ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov; pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor,
- § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu, podľa ktorého štát je oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu vlastníctva, ak pri prevode majetku štátu na iné osoby boli porušené ustanovenia tohto zákona alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov; pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor.

Vstúpiť do už začatého konania môže prokurátor podľa § 35 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a to

- vo veciach spôsobilosti na právne úkony,
- vo veciach vyhlásenia za mŕtveho,
- vo veciach zápisu do obchodného registra,
- vo veciach výchovy maloletých,
- vo veciach opatrovníctva.

Štát ako vlastníka v konaní pred súdom zastupuje prokurátor v prípadoch ustanovených v osobitných zákonoch. Ide o tieto zákony

- zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 17/1993 Z.z., podľa ktorého je štát oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu alebo prechodu vlastníctva, ak pri prevode alebo prechode majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov, boli porušené ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov; pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor,
- § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu, podľa ktorého štát je oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu vlastníctva, ak pri prevode majetku štátu na iné osoby boli porušené ustanovenia tohto zákona alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov; pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor.

Oprávnenie prokurátora podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu v občianskom súdnom konaní ustanovuje § 35 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý ustanovuje, že prokurátor je v konaniach podľa odsekov 1 a 2 (§ 35) oprávnený na všetky úkony, ktoré môže vykonať účastník konania, ak nejde o úkony, ktoré môže vykonať len účastník právneho vzťahu. Inými slovami, prokurátor môže podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu v občianskom súdnom konaní len v prípadoch, v ktorých poдал návrh na za-

čatie konanie a v prípadoch, v ktorých vstúpil do už začatého konania.

Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a osobitné zákony umožňujú podať návrh na začatie občianskeho súdneho konania alebo opravný prostriedok aj v iných prípadoch. Ide však o oprávnenia, ktoré patria do pôsobnosti generálneho prokurátora, a preto sú uvedené v § 14 ods. 2 a § 15 ods. 1.

Práva a povinnosti prokurátora v konaní pred súdom ustanovuje zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (odsek 3).

K § 20:

Štvrtý diel tretej časti (§ 20 až 30) navrhovaného zákona upravuje dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy.

Navrhovaná právna úprava vychádza z poznania, že záruky dodržiavania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti verejnej správy nemôžu byť obmedzené len na preskúvanie zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy v správnom súdnictve (§ 244 až 250s Občianskeho súdneho poriadku). Jeho pôsobnosť nezahŕňa všetku rozhodovaciu činnosť orgánov verejnej správy (§ 248 Občianskeho súdneho poriadku) a navyše, súd môže preskúmať zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy len vtedy, ak oprávnená osoba v zákonom ustanovenej lehote podá žalobu proti právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo návrh, ktorým je opravný prostriedok proti neprávoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej správy.

Nesporová povaha správneho konania pritom nevylučuje, že nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej správy môže byť prospešné pre účastníkov konania, ktorí z tohto dôvodu nebudú mať záujem podať na súd návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. K takýmto prípadom môže dochádzať predovšetkým pri rozhodnutiach o povolení určitej činnosti, o priznaní určitých oprávnení, dávok a pod. Aj pre takéto prípady musia v právnom štáte existovať účinné prostriedky na presadzovanie zákonnosti.

Uvedené vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL. ÚS 17/96, podľa ktorého je v záujme právneho štátu, aby jeho orgány riadne a dôsledne plnili úlohy, ktoré sú im dané. Tam, kde by štátne orgány svojou činnosťou zasiahli neoprávnene do práv a právne chránených záujmov fyzických osôb, štát má povinnosť vytvoriť systém kontrolných mechanizmov na ich ochranu. Jedným z nich je prokuratúra. Jej miesto v kontrolnom systéme je nezastupiteľné a má svoje opodstatnenie. Z ústavou vymedzenej pôsobnosti prokuratúry vyplýva povinnosť preskúmať postupy všetkých orgánov štátnej správy, ktorých rozhodnutia alebo postup sa bezprostredne týka práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a prijať opatrenia, aby ich

rozhodnutia a postupy neboli v rozpore so zákonom. Výkonom dozoru sa prokuratúra nedostáva do pozície nadriadenosti, nie je oprávnená kontrolovať efektívnosť a účelnosť postupov orgánov verejnej správy, záväzne im ukladať povinnosti, prípadne iným direktívnym spôsobom zasahovať do ich činnosti.

Z uvedených dôvodov navrhovaná právna úprava zaraďuje do systému záruk dodržiavania zákonnosti v oblasti verejnej správy pôsobnosť prokuratúry voči orgánom verejnej správy, keďže výkon tejto pôsobnosti nie je podmienený návrhom účastníka správneho konania, resp. inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby. Navyše, prokurátori môžu zisťovať aj prípady nečinnosti orgánov verejnej správy (porušenie zákonnej povinnosti konať) a prípady, v ktorých práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb a právnických osôb boli porušené nezákonným postupom orgánov verejnej správy (bez vydania rozhodnutia). Na tieto prípady porušenia zákonov orgánmi verejnej správy taktiež nemôže správne súdnictvo reagovať.

Verejnou správou sa rozumie normotvorná a rozhodovacia činnosť orgánov verejnej správy.

Orgány verejnej správy na účely tohto zákona vymedzuje navrhované ustanovenie § 20 ods. 2, ktoré medzi orgány verejnej správy zaraďuje

- orgány štátnej správy (pozri zákon Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 254/1994 Z.z. o územných finančných orgánoch v znení neskorších predpisov),
- orgány územnej samosprávy (primátor hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, mestské zastupiteľstvo hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, primátori miest, mestské zastupiteľstvá, starostovia obcí a obecné zastupiteľstvá),
- štátne orgány a iné právnické osoby, ktoré osobitný zákon splnomocnil na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu (Národná banka Slovenska - § 1 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska; Národná banka Slovenska, Slovenská informačná služba a Slovenský pozemkový fond - § 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z.z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov),
- právnické osoby, ktorým osobitný zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy (napríklad Všeobecná zdravotná poisťovňa, Sociálna poisťovňa, Národný úrad práce, vysoké školy, zdravotnícke zariadenia a iné).

Dozor nad vykonávaním záujmovej samosprávy prokurátor nevykonáva, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Pri výkone dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy nemá prokurátor žiadnu rozhodovaciu ani nariaďovaciu právomoc, a preto navrhovaná právna úprava nezasahuje do základných zásad delby moci v demokratickom štáte.

K § 21:

Ustanovenie odseku 1 vymedzuje spôsoby, ktorými je prokurátor oprávnený vykonávať dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy.

Navrhuje sa, aby prokurátor vykonával dozor nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy týmito spôsobmi

- preskúvaním zákonnosti všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy (vyhláška, výnos a opatrenie ústredného orgánu štátnej správy alebo orgánu, ktorý osobitný zákon splnomocnil na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu),
- preskúvaním zákonnosti smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy (v zákone je pre tieto právne akty zavedená legislatívna skratka "opatrenie"),
- preskúvaním zákonnosti rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach v oblasti verejnej správy, napríklad podľa správneho poriadku, zákona o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov, zákona o Sociálnej poisťovni, zákona o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, Colného zákona a ďalších zákonov, podľa ktorých je orgán verejnej správy oprávnený rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb,
- preskúvaním zákonnosti postupu orgánov verejnej správy pri vydávaní
 - a) opatrení, t.j. smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy,
 - b) rozhodnutí,
- vykonávaním previerok dodržiavania zákonnosti,
- účasťou na zasadnutiach orgánov verejnej správy, na ktorých by prokurátor mal mať poradný hlas.

Ustanovenie odseku 2 a 3 vymedzuje právne prostriedky dozoru nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy.

Spôsob výkonu prokurátorského dozoru (odsek 1), t. j. metódy a formy, akými je prokurátor oprávnený zisťovať dodržiavanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v postupe a rozhodnutiach orgánov verejnej správy a prostriedky prokurátorského dozoru (odsek 2), t. j. konkrétne opatrenia, ktorými je prokurátor oprávnený reagovať na zistenú nezákonnosť, musia byť

viazané na záujem štátu na zachovávaní zákonnosti, teda na verejný záujem na odstránení porušenia zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu (§ 5).

K § 22:

Druhý oddiel štvrtého dielu tretej časti (§ 22 až 27) upravuje inštitút protestu prokurátora.

Navrhovaná úprava inštitútu protestu prokurátora a konania o proteste prokurátora je svojím rozsahom, obsahom i formou spracovania odlišná od právnych úprav tohto prostriedku prokurátorského dozoru v predchádzajúcich právnych úpravách (zákon č. 60/1965 Zb. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Zb. o prokuratúre v znení neskorších predpisov).

Protest prokurátora je právnym prostriedkom prokurátorského dozoru, ktorý smeruje k odstráneniu nezákonnosti

- a) všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy,
- b) opatrení, t.j. smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy,
- c) rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach orgánmi verejnej správy.

Navrhovaný zákon osobitne upravuje konanie o proteste prokurátora podľa toho, či protest bol podaný proti

- všeobecne záväznému právnemu predpisu (§ 25),
- opatreniu (§ 26),
- rozhodnutiu (§ 27).

Prokurátor je oprávnený podať protest vtedy, ak pri preskúvaní zákonnosti všeobecne záväzných právnych predpisov, opatrení alebo rozhodnutí vydaných orgánmi verejnej správy zistí, že všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím vydaným orgánom verejnej správy bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

Podaním protestu prokurátora sa nemení ani neruší protestom napadnutý všeobecne záväzný právny predpis, opatrenie alebo rozhodnutie orgánu verejnej správy. Zmeniť alebo zrušiť všeobecne záväzný právny predpis, opatrenie alebo rozhodnutie je oprávnený len ten orgán, ktorý je príslušný na ich zmenu alebo zrušenie (príslušný orgán verejnej správy, v zákonom ustanovených prípadoch aj súd). Podaním protestu prokurátora začína iba konanie o proteste, výsledkom ktorého je rozhodnutie orgánu verejnej správy (alebo jeho nadriadeného orgánu alebo orgánu dozerajúceho) o proteste prokurátora, teda o tom, či protestu prokurátora vyhovie alebo nevyhovie. Ak protestu prokurátora vyhovie, vykoná nápravu vo veci. Ak protestu prokurátora nevyhovie alebo mu vyhovie

iba čiastočne, prokurátor môže podať na súd za podmienok ustanovených Občianskym súdnym poriadkom návrh na začatie konania o preskúmanie zákonnosti predmetného opatrenia alebo rozhodnutia, prípadne návrh na zrušenie uznesenia obecného zastupiteľstva (miestneho zastupiteľstva, mestského zastupiteľstva); ak ide o všeobecne záväzný právny predpis orgánu verejnej správy, generálny prokurátor môže podať na ústavný súd návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov (bližšie pozri § 25 až 27).

Právna úprava v ustanovení § 22 obsahuje spoločné ustanovenia pre inštitút protestu prokurátora.

Navrhovaná právna úprava v odseku 1 oprávňuje prokurátora vo verejnom záujme (§ 5) na podanie protestu proti

- všeobecne záväznému právnemu predpisu vydanému orgánom verejnej správy [pozri § 21 ods. 1 písm. a) prvý bod a § 22 ods. 1 písm. a)],
 - opatreniu, t.j. smernici, uzneseniu, úprave, opatreniu a inému právnemu aktu vydanému na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy [pozri § 21 ods. 1 písm. a) druhý bod a § 22 písm. b)],
 - rozhodnutiu vydanému v jednotlivých veciach v oblasti verejnej správy [pozri § 21 ods. 1 písm. a) tretí bod a § 22 písm. c)],
- ak všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím vydaným orgánom verejnej správy bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

V odseku 2 sú obligatórne vymedzené formálne náležitosti protestu prokurátora.

Ustanovenie odseku 3 oprávňuje prokurátora na späťvzatie protestu. K späťvzatiu protestu môže dôjsť v ktoromkoľvek štádiu konania o proteste. Dôvody na späťvzatie protestu môžu byť rôzne, napríklad dôvod, pre ktorý bol podaný protest, neskôr odpadol - pred rozhodnutím o proteste došlo k zmene zákonnej úpravy alebo k nahradeniu protestom napadnutého všeobecne záväzného právneho predpisu, opatrenia alebo rozhodnutia zákonnou právnou úpravou, nebol dôvod na podanie protestu, k späťvzatiu protestu môže dôjsť aj nadriadeným prokurátorom prokurátora, ktorý podal protest a iné). Protest je jednostranný právny úkon, ktorý má písomnú formu, preto táto forma musí byť dodržaná aj pri späťvzati protestu. Späťvzatie protestu nie je potrebné odôvodňovať.

Ustanovenie odseku 4 oprávňuje prokurátora na podanie nového protestu proti rozhodnutiu o proteste; v podstate proti takému rozhodnutiu o proteste, ktorým nebolo vyhovené protestu prokurátora alebo ktorým bolo protestu prokurátora vyhovené iba čiastočne.

K § 23:

Účelom podania protestu prokurátora je v podstate v skrátenom konaní (bez zbytočného zaťažovania všeobecných súdov a ústav-

ného súdu) odstrániť nezákonnosť rozhodnutí, opatrení a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy.

Z uvedeného dôvodu sa navrhuje, aby prokurátor mal oprávnenie zúčastniť sa na prejednávaní protestu orgánom verejnej správy, ak o to požiada. Osobnou účasťou prokurátora pri prejednávaní protestu orgánom verejnej správy možno predísť zbytočným prietahom v konaní o proteste prokurátora.

K § 24:

Ustanovenie odseku 1 vymedzuje pojem konania o proteste prokurátora. Z navrhovaného znenia je zrejmé, že v konaní o proteste prokurátora sa nerozhoduje o právach, zákonom chránených záujmov a povinnostiach fyzických osôb, právnických osôb a štátu, ale len o tom, či všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím orgánu verejnej správy bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis. Toto ustanovenie je spoločné bez ohľadu na to, či v konaní o proteste sa postupuje podľa tohto zákona alebo aj podľa osobitného zákona [pozri § 69 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)].

Ustanovenie odseku 2 ustanovuje subsidiárnu pôsobnosť zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) na konanie o proteste prokurátora.

K § 25:

Navrhované ustanovenie upravuje postup v konaní o proteste prokurátora podanému proti všeobecne záväznému právnemu predpisu vydanému orgánom verejnej správy [pozri § 21 ods. 1 písm. a) prvý bod a 22 ods. 1 písm. a)] a je vyjadrením záujmu právneho štátu na tom, aby právne normy nižšej právnej sily neodporovali právnym normám vyššej právnej sily.

Podľa navrhovanej právnej úpravy prokurátor podáva protest orgánu, ktorý všeobecne záväzný právny predpis vydal [pozri § 20 ods. 2 písm. a) až c)]. Tento orgán je povinný v zákonom ustanovenej 30-dňovej lehote o proteste rozhodnúť, čo však neznamená, že protestu prokurátora aj musí vyhovieť. Rozhodnutie o tom, či všeobecne záväzný právny predpis je alebo nie v súlade so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom zostáva aj po podaní protestu prokurátora na orgáne verejnej správy. Ak však orgán verejnej správy protestu prokurátora vyhovie, je povinný v zákonom ustanovenej 90-dňovej lehote nezákonný všeobecne záväzný právny predpis zrušiť alebo nahradiť novým právnym predpisom. Navrhovaná právna úprava by mala prispieť k rýchlej náprave nezákonného stavu a k odbremeneniu ústavného súdu v prípadoch, ak vec nie je sporná. Inštitút protestu prokurátora proti všeobecne záväznému právnemu predpisu vydanému orgánom verejnej správy preto možno chápať len ako jeden z prostriedkov na dosiahnutie zákonnosti, ktorého cieľom je bez väčších formalít dosiahnuť súlad

všeobecne záväzných právnych predpisov.

Ak orgán verejnej správy nevyhoví protestu prokurátora alebo mu vyhoví iba čiastočne alebo v zákonnej lehote o proteste vôbec nerozhodne, generálny prokurátor môže podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov (odsek 4). Samozrejme, generálny prokurátor môže podať takýto návrh aj vtedy, ak proti všeobecne záväznému právnemu predpisu vydanému orgánom verejnej správy nebol podaný protest prokurátora (odsek 5), čo jednoznačne vyplýva z čl. 130 ods. 1 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky a § 18 ods. 1 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhoduje o súlade

- všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, ústavnými zákonmi a zákonmi [čl. 125 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky],
- všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy s ústavou a zákonmi [čl. 125 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky],
- všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy s ústavou, zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi [čl. 125 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky],
- všeobecne záväzných právnych predpisov s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov [čl. 125 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky].

K § 26:

V tomto ustanovení je upravený postup v konaní o proteste prokurátora podanému proti opatreniu vydanému orgánom verejnej správy, t.j. proti smernici, uzneseniu, úprave, opatreniu alebo inému právnemu aktu vydanému na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy, [pozri § 21 ods. 1 písm. a) druhý bod a § 22 ods. 1 písm. b)].

Navrhované ustanovenie vychádza z pôsobnosti prokuratúry vymedzenej Ústavou Slovenskej republiky. Jeho cieľom je umožniť prijatie opatrení smerujúcich k tomu, aby rôzne smernice, uznesenia, úpravy a opatrenia vydané na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy neboli v rozpore so zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa navrhovanej právnej úpravy prokurátor podáva protest orgánu, ktorý nezákonné opatrenie vydal [pozri § 20 ods. 2 písm. a), b), d)]. Tento orgán je povinný v zákonom ustanovenej 30-dňovej lehote buď nezákonné opatrenie zrušiť, prípadne nahradiť novým opatrením (odsek 2) alebo v rámci tejto lehoty predložiť protest na rozhodnutie spolu so spisovým materiálom svojmu bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúceму orgánu; ústredný orgán štátnej správy predkladá v takom prípade protest prokurátora na rozhodnutie vláde Slovenskej republiky (odsek 3). Ak orgán verejnej správy do 30 dní od doručenia protestu nevyho-

vie protestu prokurátora ani v tejto lehote protest nepredloží na rozhodnutie príslušnému orgánu, prokurátor môže podať protest priamo tomuto orgánu (odsek 4).

Avšak, uplynutím lehoty ustanovenej v odseku 2 na vybavenie protestu, teda prvým dňom nasledujúcim po uplynutí 30-dňovej lehoty sa priamo zo zákona pozastavuje účinnosť opatrenia, proti ktorému bol podaný protest, a to až do rozhodnutia o proteste bezprostredne nadriadeným alebo dozerajúcim orgánom alebo vládou Slovenskej republiky, ak ide o opatrenie v oblasti verejnej správy vydané ústredným orgánom štátnej správy (odsek 10) (30-dňová lehota ustanovená na vybavenie protestu začína plynúť deň nasledujúci po doručení protestu prokurátora orgánu verejnej správy, ktorý nezákonné opatrenie vydal - pozri § 27 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. vo väzbe na § 24 ods. 2 navrhovanej právnej úpravy). Z uvedeného je zrejmé, že účinnosť opatrenia orgánu verejnej správy napadnutého protestom prokurátora, ktoré predloží orgán verejnej správy na rozhodnutie svojmu bezprostredne nadriadenému orgánu alebo dozerajúcemu orgánu, prípadne vláde Slovenskej republiky sa obnoví až vtedy, keď bezprostredne nadriadený orgán alebo dozerajúci orgán, prípadne vláda Slovenskej republiky vydá rozhodnutie, ktorým protestu prokurátora nevyhoví. Ak totiž protestu vyhoví, musí nezákonné opatrenie zmeniť alebo zrušiť (odsek 6).

Bezprostredne nadriadený orgán alebo dozerajúci orgán (prípadne vláda Slovenskej republiky) je povinný v zákonom ustanovenej 30-dňovej lehote, ktorá začne plynúť prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom mu orgán verejnej správy predložil protest na rozhodnutie alebo prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom mu doručil protest prokurátor, rozhodnúť o proteste (odsek 5), čo však neznamená, že protestu prokurátora aj musí vyhovieť. Rozhodnutie o tom, či opatrenie napadnuté protestom prokurátora je alebo nie v súlade so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom patrí aj po podaní protestu prokurátora do pôsobnosti orgánu verejnej správy, ktorý toto opatrenie vydal (odsek 2), prípadne jeho bezprostredne nadriadeného orgánu alebo dozerajúceho orgánu (odsek 5 a 6). O zákonnosti tohto opatrenia môže rozhodnúť aj súd, ak sú splnené podmienky na začatie súdneho konania podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

K § 27:

V tomto ustanovení je upravený postup v konaní o proteste prokurátora podanému proti rozhodnutiam vydaným v jednotlivých veciach v oblasti verejnej správy [pozri § 20 ods. 2 písm. a, b) a d), § 21 ods. 1 písm. a) tretí bod a § 22 ods. 1 písm. c)].

Účelom navrhovanej právnej úpravy je prijatie opatrení smerujúcich k tomu, aby rozhodnutia v jednotlivých veciach vydané v oblasti verejnej správy, ktoré sú v rozpore so zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, boli zákonom ustanoveným postupom zrušené, prípadne zmenené.

Postup pri podávaní a vybavovaní protestu prokurátora podaného proti rozhodnutiu v jednotlivých veciach, ktoré vydal orgán verejnej správy, je obdobný ako postup pri podávaní a vybavovaní protestu prokurátora proti nezákonným opatreniam vydaným v oblasti verejnej správy (pozri § 26 navrhovanej právnej úpravy).

Odchýlky ustanovuje § 27, podľa ktorého ústredný orgán štátnej správy, ktorý nevyhoví sám protestu prokurátora, nepredkladá protest na rozhodnutie vláde Slovenskej republiky (pozri § 26 ods. 3 navrhovanej právnej úpravy), ale na rozhodnutie svojmu vedúcemu (minister, predseda ústredného orgánu štátnej správy a vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky), ktorý o proteste prokurátora rozhodne na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie. Orgán verejnej správy, ktorý nevyhoví protestu prokurátora sám a ktorý nemá svoj bezprostredne nadriadený orgán alebo dozerajúci orgán, predloží protest na rozhodnutie tomu orgánu, ktorý je oprávnený na rozhodovanie o opravnom prostriedku v poslednom stupni.

Ďalšou odchýlkou je povinnosť doručiť rozhodnutie o proteste nielen prokurátorovi, ale aj účastníkom konania; rozumejú sa tým účastníci toho konania, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, proti ktorému smeruje protest prokurátora. Účastníci konania sa totiž v tomto prípade môžu proti rozhodnutiu o proteste odvolať alebo podať rozklad.

Významnou zmenou oproti § 26 je, že v konaní o proteste proti rozhodnutiu sa neodkladá vykonateľnosť rozhodnutia napadnutého protestom prokurátora, a to ani po uplynutí lehoty ustanovenej na vybavenie protestu. Inak by došlo k neodôvodniteľnému narušeniu zásady právnej istoty v právnych vzťahoch, o ktorých už právoplatne rozhodol orgán verejnej správy. Samozrejme, to neplatí, ak protest smeruje aj proti nariadeniu alebo uskutočňovaniu výkonu rozhodnutia. V takom prípade musí dôjsť k zastaveniu ďalšieho výkonu rozhodnutia už od podania protestu, aby nemohla nastať situácia, že v prípade zrušenia nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej správy už nebudú môcť byť obnovené porušené práva alebo urobená primeraná náprava tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 26 ods. 6.

Protestom nemožno napadnúť rozhodnutie po uplynutí troch rokov od nadobudnutia jeho právoplatnosti; ak ide o rozhodnutie, proti ktorému nemožno podať riadny opravný prostriedok, do troch rokov od jeho vydania. Týmto však nie je dotknuté ustanovenie § 250b ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého prokurátor môže podať na súd žalobu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým nebolo vyhovené protestu prokurátora, najneskôr však do jedného roka od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Z uvedeného je zrejmé, že prokurátor sa nemôže domáhať na súde preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného orgánom verejnej správy po uplynutí jedného roka od nadobudnutia jeho právoplatnosti. Nič však nebráni

tomu, aby prokurátor podal protest proti nezákonnému rozhodnutiu aj po uplynutí jedného roka od nadobudnutia jeho právoplatnosti a aby orgán verejnej správy takéto rozhodnutie zrušil alebo zmenil za podmienok ustanovených v zákone.

Pre účely občianskeho súdneho konania je potrebné jednoznačnejšie vymedziť, čo sa rozumie pod pojmom "nebolo vyhovené protestu prokurátora" (pozri § 250b ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Preto v odseku 3 sa ustanovuje právna domnienka, podľa ktorej sa má za to, že protestu prokurátora nebolo vyhovené aj vtedy, ak orgán bezprostredne nadriadený orgánu verejnej správy alebo jeho dozerajúci orgán alebo orgán uvedený v odseku 1 písm. a) nerozhodne o proteste prokurátora v zákonom ustanovenej lehote.

K § 28:

Inštitút upozornenia prokurátora nahrádza doterajšie oprávnenie prokurátora navrhovať orgánom verejnej správy, aby odstránili porušenia zákona a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Účelom navrhovanej právnej úpravy je prijatie opatrení smerujúcich k tomu, aby orgány verejnej správy odstránili nezákonný stav, ku ktorému došlo v ich postupe pri vydávaní opatrení alebo rozhodnutí alebo ich nečinnosťou.

V ustanovení odseku 1 sa navrhuje, aby prokurátor bol oprávnený podať orgánu verejnej správy upozornenie ako prostriedok prokurátorského dozoru [pozri § 21 ods. 2 písm. b)] za účelom odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo

- v postupe orgánu verejnej správy bez vydania rozhodnutia,
- nečinnosťou orgánu verejnej správy,
- v konaní, výsledkom ktorého je rozhodnutie, ak podanie upozornenia vyžaduje verejný záujem a nie je potrebné vykonať iné opatrenie, napr. podať protest.

Ustanovenie odseku 2, na rozdiel od predchádzajúcich úprav, zákonnou formou vymedzuje náležitosti upozornenia.

K § 29:

Navrhované ustanovenie upravuje postup pri podávaní a vybavovaní upozornenia prokurátora, ako i práva a povinnosti orgánov, ktoré o upozornení prokurátora rozhodujú.

K § 30:

Ďalším zo spôsobov, ktorým aj podľa doterajšej právnej úpravy prokurátor vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti orgánmi

verejnej správy, je vykonávanie previerok dodržiavania zákonnosti v ukončených veciach. Previerky vykonávajú prokurátori najmä na základe plánu úloh prokuratúry na príslušný kalendárny rok a tiež vtedy, ak získali poznatky (z rôznych zdrojov) o tom, že orgán verejnej správy v postupe a pri rozhodovaní porušuje zákon. Okrem toho prokurátori overujú účinnosť svojich opatrení z predchádzajúcich rokov kontrolnými previerkami.

Navrhovaná právna úprava v porovnaní s doterajšou zákonnou úpravou upravuje inštitút prokurátorskej previerky precíznejšie. Podrobne ustanovuje práva a povinnosti prokurátorov pri vykonaní previerky i práva a povinnosti preverovaného orgánu.

Ustanovenie odseku 6 vymedzuje náležitosti protokolu o vykonaní previerky, medzi ktoré patria aj prílohy k protokolu. Týmito prílohami sa rozumejú najmä tie písomnosti, ktoré tvoria súčasť protokolu, a to námietky orgánu verejnej správy proti zisteniam prokurátora a oznámenie prokurátora o výsledku preverovania námietok (odsek 5).

Ustanovením § 30 nie sú dotknuté ustanovenia osobitných zákonov, napr. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

K § 31:

Prokurátori plnia svoje úlohy nielen na základe poznatkov získaných vlastnou aktivitou, napríklad vykonávaním previerok v orgánoch verejnej správy, ale aj na základe poznatkov, ktoré zistia preskúmaním zákonnosti postupu a rozhodnutí jednak orgánov verejnej správy, ale aj prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov či súdov v zákonom vymedzenom rozsahu, a to aj na základe podnetov podaných fyzickými i právnickými osobami.

Z uvedených dôvodov je problematika vybavovania podnetov upravená v navrhovanom zákone v samostatnej časti - v prvom dieli štvrtej časti (§ 31 až 36).

Navrhované ustanovenie § 31 ods. 1 vymedzuje okruh subjektov, ktorých zákonnosť postupu a rozhodnutí je prokurátor oprávnený preskúmať. Ide o orgány verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajné orgány a súdy. Zákonnosť postupu a rozhodnutí týchto subjektov však prokurátor môže preskúmať len v rozsahu vymedzenom v zákone. Výsledkom preskúmavacej činnosti prokurátora je prijatie opatrení na odstránenie zistených porušení. Takýmito opatreniami sú najmä podanie návrhu na začatie konania pred súdom, vstup prokurátora do už začatého súdneho konania, podanie opravného prostriedku, podanie protestu, podanie upozornenia či vykonanie iného opatrenia na odstránenie porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na vykonanie ktorého oprávňuje prokurátora zákon.

Preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí subjektov vymedzených v § 31 ods. 1 vykonáva prokurátor aj na základe podnetov. Podnetom sa rozumie podanie fyzickej alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia, ktoré zákon zveruje do jeho pôsobnosti (§ 31 ods. 2). Za podnet sa na účely tohto zákona však nepovažuje podanie, vybavenie ktorého upravujú osobitné zákony (§ 31 ods. 3). Podľa tohto zákona tak nemožno vybavovať oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin. Prijímanie a vybavovanie týchto oznámení upravuje § 158 Trestného poriadku. Rovnako, podľa tohto zákona nemožno postupovať pri vybavovaní sťažností na priedahy v súdnom konaní a na nevhodné správanie alebo narušovanie dôstojnosti súdneho konania súdnymi osobami, ktorých vybavovanie upravuje zákon o štátnej správe súdov (zákon Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb.) a pri vybavovaní sťažností, ktorých prijímanie a vybavovanie upravuje zákon č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach.

K § 32:

Navrhované ustanovenie upravuje postup pri prijímaní podnetov. Podaný podnet musí prijať každá prokuratúra, a to bez ohľadu na to, či je alebo nie je príslušná na jeho vybavenie. Ak nie je príslušná na jeho vybavenie, zašle ho na vybavenie príslušnej prokuratúre alebo príslušnému orgánu v zákonom ustanovenej lehote, o čom musí byť podávateľ podnetu písomne vyrozumý.

Prijatie písomne podaného podnetu sa musí potvrdiť a ak nebol písomne podaný podnet podaný osobne, musí byť podávateľ podnetu o doručení podnetu písomne vyrozumý potvrdením doručenia podnetu najneskôr do 10 dní. Ak prokurátor prijíma ústne podaný podnet, musí podnet spísať do zápisnice.

K § 33:

V navrhovanom ustanovení sa určuje lehota na vybavenie podaného podnetu, ktorú môže v odôvodnených prípadoch predĺžiť bezprostredne nadriadený prokurátor. Spravidla pôjde o prípady, keď na vybavenie podnetu je potrebný spis, ktorý z objektívnych dôvodov nemôže byť v ustanovenej lehote zapožičaný prokuratúre.

O predĺžení lehoty na vybavenie podaného podnetu musí byť podávateľ podnetu písomne upovedomený.

K § 34:

Navrhované ustanovenie upravuje problematiku vybavovania opakovaných podnetov v tej istej veci (odseky 1 a 2) a problematiku vybavovania podnetov v prípadoch, keď v tej istej veci už bol vybavený podnet iného podávateľa (odsek 3).

Zábezpekou správnosti vybavenia podnetu je uzákonená možnosť

jeho preskúmania nadriadeným prokurátorom na základe opakovaného podnetu. Návrh zákona umožňuje podanie najviac dvoch podnetov v tej istej veci. Tretí a ďalší podnet sa vybaví len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ide o nevyhnutne potrebnú zákonom ustanovenú prekážku podávaniu neobmedzeného počtu podnetov rovnakého obsahu, ktorých vybavovanie nemôže viesť k inému výsledku a zbytočne zatažuje štátny orgán.

Opakovaný podnet, ktorým sa podávateľ podnetu domáha preskúmania zákonnosti vybavenia jeho podnetu, nemôže vybavovať ten prokurátor, ktorý vybavoval podnet, proti ktorému smeruje opakovaný podnet. Preto sa navrhuje, aby na vybavenie opakovaného podnetu bol príslušný jeho nadriadený prokurátor. V poradí tretí podnet vybavuje tiež tento prokurátor, avšak len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti.

Podaný podnet netreba prešetrovať, ak v tej istej veci už bol vybavený podnet iného podávateľa. V takom prípade stačí upovedomiť ďalšieho podávateľa podnetu o výsledku vybavenia podnetu. Uvedené však neplatí, ak podnet ďalšieho podávateľa obsahuje nové skutočnosti; vtedy vec treba prešetriť a o výsledku upovedomiť podávateľa podnetu.

K § 35:

Navrhovaná právna úprava ustanovuje povinnosti prokurátora pri vybavovaní podnetu, a to

- prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu a či sú splnené podmienky na vykonanie niektorého z opatrení, ktoré patrí do pôsobnosti prokurátora,
- posudzovať podnet podľa obsahu a nie podľa jeho v praxi často nesprávneho označenia,
- prihliadať na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania podnetu vyšli najavo,
- vykonať príslušné opatrenia prijaté na základe podaného podnetu.

K § 36:

Podľa navrhovanej právnej úpravy prokurátor môže požiadať o podanie vysvetlenia alebo o predloženie písomnosti potrebnej na vybavenie podnetu

- podávateľa podnetu,
- inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu.

Podávateľ podnetu je povinný vyhovieť žiadosti prokurátora a poskytnúť mu vysvetlenie alebo predložiť mu písomnosť, ktorú má vo svojej dispozícii. Ak tak neurobí, prokurátor ho nemôže dať predviesť ani iným spôsobom nútiť, aby podal potrebné vysvetlenie alebo predložil potrebnú písomnosť. Ak však vo vybavovaní podnetu nemožno bez tohto vysvetlenia alebo písomnosti pokračovať, proku-

rátor konanie o podnete ukončí bez vybavenia podnetu. O tejto skutočnosti musí byť podávateľ podnetu vyrozumený.

Žiadosti prokurátora o podanie vysvetlenia alebo predloženie písomnosti potrebnej na vybavenie podnetu je povinná vyhovieť aj fyzická osoba (ak nemá právo odoprieť podanie vysvetlenia) a právnická osoba, bez vysvetlenia alebo písomnosti ktorej podnet nemožno vybaviť. Prokurátor môže takúto osobu predvolať telefonicky alebo podobne účinným spôsobom (napríklad faxom) len v naliehavých prípadoch (v podstate vtedy, ak vec neznesie odklad, napríklad hrozí zmeškanie lehoty na vykonanie opatrenia, na ktoré je príslušný prokurátor). Inak musí prokurátor takúto osobu predvolať písomne a predvolanie musí byť doručené predvolávanej osobe do vlastných rúk, a to najmenej tri dni vopred. Osobu, ktorá sa opätovne nedostaví na písomné predvolanie prokurátora bez toho, aby sa ospravedlnila alebo bez toho, aby jej v tom bránili závažné dôvody, môže dať prokurátor predviesť príslušným útvarom Policajného zboru, avšak len vtedy, ak ju na takúto možnosť v predvolaní upozornil.

Osoba, ktorá nie je podávateľom podnetu, má nárok na úhradu nákladov spojených s podaním vysvetlenia alebo s predložením listiny za podmienok ustanovených v odseku 5.

K § 37:

Prokurátor sa plnením svojich úloh podieľa na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Nevyhnutným predpokladom pre riadne plnenie týchto úloh je poskytovanie súčinnosti orgánmi verejnej správy, inými právnickými osobami, fyzickými osobami, ale i súdmi, notármi a súdnymi exekútormi. Rozsah a podmienky poskytovania súčinnosti vymedzuje s prihliadnutím na pôsobnosť prokuratúry navrhované ustanovenie.

K § 38:

Organizáciu a riadenie prokuratúry upravuje piata časť navrhovanej právnej úpravy (§ 38 - 45).

Ustanovenie § 38 vymedzuje sústavu prokuratúry ako sústavu, ktorú tvoria tieto štátne orgány:

- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky,
- krajské prokuratúry,
- vyššia vojenská prokuratúra,
- okresné prokuratúry,
- vojenské obvodné prokuratúry.

V podstate ide o trojstupňovú sústavu, ktorá korešponduje s jednotlivými ustanoveniami Trestného poriadku a so sústavou súdov.

Oproti platnému právnomu stavu sa navrhuje, aby hlavná vojenská prokuratúra a register trestov nemali osobitné postavenie vymedzené zákonom ako súčasť generálnej prokuratúry. Ich zaradenie do štruktúry jednotlivých útvarov generálnej prokuratúry určí organizačný poriadok generálnej prokuratúry, ktorý vydá generálny prokurátor.

Do sústavy prokuratúry sa navrhuje zaradiť aj poľné prokuratúry, ktoré budú oprávnené pôsobiť za brannej pohotovosti štátu. Touto právnou úpravou dochádza k zosúladieniu so sústavou súdov vymedzenou v zákone č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch, podľa ktorého v čase brannej pohotovosti štátu patria do sústavy súdov aj vyššie poľné a nižšie poľné súdy. V navrhovanom zákone sa však nepočíta s rozdelením poľných prokuratúr na vyššie a nižšie, pretože v súčasnom období dochádza k zmene mobilizačnej agendy vzhľadom na reštrukturalizáciu Armády Slovenskej republiky.

Sústavu vojenských prokuratúr v súlade so sústavou vojenských súdov by mali tvoriť:

- vyššia vojenská prokuratúra,
- vojenské obvodné prokuratúry,
- poľné prokuratúry pre prípad brannej pohotovosti štátu.

Na účely § 24 ods. 3 zákona č. 370/1997 Z.z. o vojenskej službe bude mať postavenie vojenskej prokuratúry aj vojenská súčasť generálnej prokuratúry.

Hmotné zabezpečenie vojenských prokuratúr sa nemení. Navrhuje sa, aby činnosť vojenských prokuratúr a činnosť vojenskej súčasti generálnej prokuratúry naďalej hmotne zabezpečovalo Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

Pokiaľ ide o register trestov, ten je vlastne súborom informácií o osobách právoplatne odsúdených súdmi v trestnom konaní, ako aj o osobách, proti ktorým bolo prokurátormi alebo súdmi právoplatne podmienene zastavené trestné stíhanie. Skutočnosť, že podľa zákona č. 311/1999 Z.z. o registri trestov generálna prokuratúra vedie register trestov a zabezpečuje ochranu údajov uvedených v registri trestov pred zničením, odcudzením, stratou, neoprávneným prístupom, zmenou alebo rozšírovaním, je vyjadrená v navrhovanom ustanovení § 40 ods. 2, ktorý vymedzuje pôsobnosť generálnej prokuratúry.

K § 39:

Sídlo generálnej prokuratúry sa nemení, zostáva ním hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava. K zmene nedochádza ani v doterajších sídlach a územných obvodoch jednotlivých prokuratúr. Sídla a územná pôsobnosť jednotlivých prokuratúr sa naďalej odvodzujú od sídiel a územných obvodov súdov, ktoré vymedzuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 328/1996 Z.z., ktorým sa ustanovujú nové sídla a obvody súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z dôvodu racionálneho prístupu k riešeniu problematiky sídiel prokuratúr a s prihliadnutím na nárast trestnej činnosti a zaťaženosť jednotlivých prokuratúr sa oproti doterajšiemu právnomu stavu navrhuje ustanoviť oprávnenie generálneho prokurátora zriadiť pobočku okresnej prokuratúry alebo krajskej prokuratúry (odsek 3) a oprávnenie generálneho prokurátora určiť sídlo okresnej prokuratúry v Bratislave aj v inej mestskej časti na území hlavného mesta bez toho, aby došlo k zmene jej územného obvodu (odsek 4).

Sídla a územná pôsobnosť krajských prokuratúr:

1. Sídлом Krajskej prokuratúry v Bratislave je mesto Bratislava; jej obvod tvoria územné obvody týchto okresných prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Bratislava I,
 - b) Okresnej prokuratúry Bratislava II,
 - c) Okresnej prokuratúry Bratislava III,
 - d) Okresnej prokuratúry Bratislava IV,
 - e) Okresnej prokuratúry Bratislava V,
 - f) Okresnej prokuratúry Malacky,
 - g) Okresnej prokuratúry Pezinok,
2. sídlom Krajskej prokuratúry v Trnave je mesto Trnava; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Trnava,
 - b) Okresnej prokuratúry Dunajská Streda,
 - c) Okresnej prokuratúry Galanta,
 - d) Okresnej prokuratúry Piešťany,
 - e) Okresnej prokuratúry Senica,
 - f) Okresnej prokuratúry Skalica,
3. sídlom Krajskej prokuratúry v Trenčíne je mesto Trenčín; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Trenčín,
 - b) Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou,
 - c) Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom,
 - d) Okresnej prokuratúry Partizánske,
 - e) Okresnej prokuratúry Považská Bystrica,
 - f) Okresnej prokuratúry Prievidza,
4. sídlom Krajskej prokuratúry v Nitre je mesto Nitra; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Nitra,
 - b) Okresnej prokuratúry Komárno,
 - c) Okresnej prokuratúry Levice,
 - d) Okresnej prokuratúry Nové Zámky,
 - e) Okresnej prokuratúry Šaľa,
 - f) Okresnej prokuratúry Topoľčany,
5. sídlom Krajskej prokuratúry v Žiline je mesto Žilina; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Žilina,
 - b) Okresnej prokuratúry Čadca,
 - c) Okresnej prokuratúry Dolný Kubín,
 - d) Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš,
 - e) Okresnej prokuratúry Martin,
 - f) Okresnej prokuratúry Námestovo,

- g) Okresnej prokuratúry Ružomberok,
- 6. sídlom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici je mesto Banská Bystrica; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Banská Bystrica,
 - b) Okresnej prokuratúry Brezno,
 - c) Okresnej prokuratúry Lučenec,
 - d) Okresnej prokuratúry Revúca,
 - e) Okresnej prokuratúry Rimavská Sobota,
 - f) Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš,
 - g) Okresnej prokuratúry Zvolen,
 - h) Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom,
- 7. sídlom Krajskej prokuratúry v Prešove je mesto Prešov; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Prešov,
 - b) Okresnej prokuratúry Bardejov,
 - c) Okresnej prokuratúry Humenné,
 - d) Okresnej prokuratúry Kežmarok,
 - e) Okresnej prokuratúry Poprad,
 - f) Okresnej prokuratúry Stará Ľubovňa,
 - g) Okresnej prokuratúry Svidník,
 - h) Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou,
- 8. sídlom Krajskej prokuratúry v Košiciach je mesto Košice; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Okresnej prokuratúry Košice I,
 - b) Okresnej prokuratúry Košice II,
 - c) Okresnej prokuratúry Košice-okolie,
 - d) Okresnej prokuratúry Michalovce,
 - e) Okresnej prokuratúry Rožňava,
 - f) Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves,
 - g) Okresnej prokuratúry Trebišov.

Sídla a pôsobnosť okresných prokuratúr:

- 1. Sídlom Okresnej prokuratúry Bratislava I je Bratislava - mestská časť Staré Mesto; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bratislava I,
- 2. sídlom Okresnej prokuratúry Bratislava II je Bratislava - mestská časť okresu Bratislava II; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bratislava II,
- 3. sídlom Okresnej prokuratúry Bratislava III je Bratislava - mestská časť okresu Bratislava III; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bratislava III a okresu Senec,
- 4. sídlom Okresnej prokuratúry Bratislava IV je Bratislava - mestská časť okresu Bratislava IV; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bratislava IV,
- 5. sídlom Okresnej prokuratúry Bratislava V je Bratislava - mestská časť okresu Bratislava V; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bratislava V,
- 6. sídlom Okresnej prokuratúry Malacky je mesto Malacky; jej obvod tvorí územný obvod okresu Malacky,
- 7. sídlom Okresnej prokuratúry Pezinok je mesto Pezinok; jej obvod tvorí územný obvod okresu Pezinok,
- 8. sídlom Okresnej prokuratúry Trnava je mesto Trnava; jej obvod tvorí územný obvod okresu Trnava a okresu Hlohovec,

9. sídlom Okresnej prokuratúry Dunajská Streda je mesto Dunajská Streda; jej obvod tvorí územný obvod okresu Dunajská Streda,
10. sídlom Okresnej prokuratúry Galanta je mesto Galanta; jej obvod tvorí územný obvod okresu Galanta,
11. sídlom Okresnej prokuratúry Piešťany je mesto Piešťany; jej obvod tvorí územný obvod okresu Piešťany,
12. sídlom Okresnej prokuratúry Senica je mesto Senica; jej obvod tvorí územný obvod okresu Senica,
13. sídlom Okresnej prokuratúry Skalica je mesto Skalica; jej obvod tvorí územný obvod okresu Skalica,
14. sídlom Okresnej prokuratúry Trenčín je mesto Trenčín; jej obvod tvorí územný obvod okresu Trenčín a okresu Ilava,
15. sídlom Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou je mesto Bánovce nad Bebravou; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bánovce nad Bebravou,
16. sídlom Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom je mesto Nové Mesto nad Váhom; jej obvod tvorí územný obvod okresu Nové Mesto nad Váhom a okresu Myjava,
17. sídlom Okresnej prokuratúry Partizánske je mesto Partizánske; jej obvod tvorí územný obvod okresu Partizánske.
18. sídlom Okresnej prokuratúry Považská Bystrica je mesto Považská Bystrica; jej obvod tvorí územný obvod okresu Považská Bystrica a okresu Púchov,
19. sídlom Okresnej prokuratúry Prievidza je mesto Prievidza; jej obvod tvorí územný obvod okresu Prievidza,
20. sídlom Okresnej prokuratúry Nitra je mesto Nitra; jej obvod tvorí územný obvod okresu Nitra a okresu Zlaté Moravce,
21. sídlom Okresnej prokuratúry Komárno je mesto Komárno; jej obvod tvorí územný obvod okresu Komárno,
22. sídlom Okresnej prokuratúry Levice je mesto Levice; jej obvod tvorí územný obvod okresu Levice,
23. sídlom Okresnej prokuratúry Nové Zámky je mesto Nové Zámky; jej obvod tvorí územný obvod okresu Nové Zámky,
25. sídlom Okresnej prokuratúry Šaľa je mesto Šaľa; jej obvod tvorí územný obvod okresu Šaľa,
25. sídlom Okresnej prokuratúry Topoľčany je mesto Topoľčany; jej obvod tvorí územný obvod okresu Topoľčany,
26. sídlom Okresnej prokuratúry Žilina je mesto Žilina; jej obvod tvorí územný obvod okresu Žilina a okresu Bytča,
27. sídlom Okresnej prokuratúry Čadca je mesto Čadca; jej obvod tvorí územný obvod okresu Čadca a okresu Kysucké Nové Mesto,
28. sídlom Okresnej prokuratúry Dolný Kubín je mesto Dolný Kubín; jej obvod tvorí územný obvod okresu Dolný Kubín a okresu Tvrdošín,
29. sídlom Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš je mesto Liptovský Mikuláš; jej obvod tvorí územný obvod okresu Liptovský Mikuláš,
30. sídlom Okresnej prokuratúry Martin je mesto Martin; jej obvod tvorí územný obvod okresu Martin a okresu Turčianske Teplice,
31. sídlom Okresnej prokuratúry Námestovo je mesto Námestovo; jej obvod tvorí územný obvod okresu Námestovo,
32. sídlom Okresnej prokuratúry Ružomberok je mesto Ružomberok; jej obvod tvorí územný obvod okresu Ružomberok,
33. sídlom Okresnej prokuratúry Banská Bystrica je mesto Banská

- Bystrica; jej obvod tvorí územný obvod okresu Banská Bystrica,
34. sídlom Okresnej prokuratúry Brezno je mesto Brezno; jej obvod tvorí územný obvod okresu Brezno,
 35. sídlom Okresnej prokuratúry Lučenec je mesto Lučenec; jej obvod tvorí územný obvod okresu Lučenec a okresu Poltár,
 36. sídlom Okresnej prokuratúry Revúca je mesto Revúca; jej obvod tvorí územný obvod okresu Revúca,
 37. sídlom Okresnej prokuratúry Rimavská Sobota je mesto Rimavská Sobota; jej obvod tvorí územný obvod okresu Rimavská Sobota,
 38. sídlom Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš je mesto Veľký Krtíš; jej obvod tvorí územný obvod okresu Veľký Krtíš,
 39. sídlom Okresnej prokuratúry Zvolen je mesto Zvolen; jej obvod tvorí územný obvod okresu Zvolen, okresu Detva a okresu Krupina,
 40. sídlom Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom je mesto Žiar nad Hronom; jej obvod tvorí územný obvod okresu Žiar nad Hronom, okresu Banská Štiavnica a okresu Žarnovica,
 41. sídlom Okresnej prokuratúry Prešov je mesto Prešov; jej obvod tvorí územný obvod okresu Prešov a okresu Sabinov,
 42. sídlom Okresnej prokuratúry je mesto Bardejov; jej obvod tvorí územný obvod okresu Bardejov,
 43. sídlom Okresnej prokuratúry Humenné je mesto Humenné; jej obvod tvorí územný obvod okresu Humenné, okresu Medzilaborce a okresu Snina,
 44. sídlom Okresnej prokuratúry Kežmarok je mesto Kežmarok; jej obvod tvorí územný obvod okresu Kežmarok,
 45. sídlom Okresnej prokuratúry Poprad je mesto Poprad; jej obvod tvorí územný obvod okresu Poprad a okresu Levoča,
 46. sídlom Okresnej prokuratúry Stará Ľubovňa je mesto Stará Ľubovňa; jej obvod tvorí územný obvod okresu Stará Ľubovňa,
 47. sídlom Okresnej prokuratúry Svidník je mesto Svidník; jej obvod tvorí územný obvod okresu Svidník a okresu Stropkov,
 48. sídlom Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou je mesto Vranov nad Topľou; jej obvod tvorí územný obvod okresu Vranov nad Topľou,
 49. sídlom Okresnej prokuratúry Košice I je mesto Košice; jej obvod tvorí územný obvod okresu Košice I a okresu Košice III,
 50. sídlom Okresnej prokuratúry Košice II je mesto Košice; jej obvod tvorí územný obvod okresu Košice II a okresu Košice IV,
 51. sídlom Okresnej prokuratúry Košice - okolie je mesto Košice; jej obvod tvorí územný obvod okresu Košice - okolie,
 52. sídlom Okresnej prokuratúry Michalovce je mesto Michalovce; jej obvod tvorí územný obvod okresu Michalovce a okresu Sobrance,
 53. sídlom Okresnej prokuratúry Rožňava je mesto Rožňava; jej obvod tvorí územný obvod okresu Rožňava,
 54. sídlom Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves je mesto Spišská Nová Ves; jej obvod tvorí územný obvod okresu Spišská Nová Ves a okresu Gelnica,
 55. sídlom Okresnej prokuratúry Trebišov je mesto Trebišov; jej obvod tvorí územný obvod okresu Trebišov.

Územný obvod okresu tvoria obce uvedené v prílohe nariadenia

vlády Slovenskej republiky č. 258/1996 Z.z., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy.

Sídla a územná pôsobnosť vojenských prokuratúr:

1. Sídлом Vyššej vojenskej prokuratúry v Trenčíne je mesto Trenčín; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Vojenskej obvodnej prokuratúry v Bratislave,
 - b) Vojenskej obvodnej prokuratúry v Banskej Bystrici,
 - c) Vojenskej obvodnej prokuratúry v Prešove.
2. Sídлом Vojenskej obvodnej prokuratúry v Bratislave je mesto Bratislava; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Krajskej prokuratúry v Bratislave,
 - b) Krajskej prokuratúry v Trnave,
 - c) Krajskej prokuratúry v Trenčíne,
 - d) Krajskej prokuratúry v Nitre.
3. Sídлом Vojenskej obvodnej prokuratúry v Banskej Bystrici je mesto Banská Bystrica; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici,
 - b) Krajskej prokuratúry v Žiline.
4. Sídлом Vojenskej obvodnej prokuratúry v Prešove je mesto Prešov; jej obvod tvoria územné obvody týchto prokuratúr:
 - a) Krajskej prokuratúry v Prešove,
 - b) Krajskej prokuratúry v Košiciach.

K § 40:

Generálna prokuratúra je ústredným štátnym orgánom - najvyšším orgánom v rámci hierarchického usporiadania prokuratúry, z čoho vyplýva jej nadriadené postavenie voči ostatným orgánom prokuratúry.

V odseku 2 je všeobecne vymedzená pôsobnosť generálnej prokuratúry, ktorú budú vykonávať jednotlivé organizačné útvary generálnej prokuratúry. Konkrétne možno pôsobnosť generálnej prokuratúry odvodiť najmä z ustanovení navrhovanej právnej úpravy, ktoré vymedzujú príslušnosť generálneho prokurátora a prokurátorov generálnej prokuratúry (§ 46 až 49) a z ustanovení, ktoré vymedzujú pôsobnosť generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov (§ 11 až 36).

K § 41:

Ustanovenie odseku 1 vymedzuje štatutárny orgán generálnej prokuratúry, ktorým je generálny prokurátor. Súčasne sa ustanovuje v súlade s čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky oprávnenie generálneho prokurátora riadiť činnosť ostatných prokuratúr, vrátane vojenských prokuratúr.

V súlade s § 3 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 370/1997 Z.z. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z.z. aj činnosť vojenskej súčasti generálnej prokuratúry bude riadiť generálny prokurátor. Hlavný vojenský prokurátor bude v plnom rozsahu svojej činnosti podriadený generálnemu prokurátorovi. V rozsahu vymedzenom vojenskými predpismi zodpovedá aj ministrovi obrany.

Hlavný vojenský prokurátor je vojakom vykonávajúcim profesionálnu službu vyčleneným na plnenie úloh vojenskej prokuratúry podľa § 24 zákona č. 370/1997 Zb. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z.z. Počas výkonu funkcie hlavného vojenského prokurátora sa neprerušuje výkon jeho profesionálnej vojenskej služby.

K § 42:

Ustanovenie odseku 1 vymedzuje postavenie krajskej prokuratúry ako orgánu nadriadeného tým okresným prokuratúram, ktoré patria do jej územného obvodu (pozri dôvodovú správu k § 39). Toto postavenie krajskej prokuratúry koreluje s hierarchickým usporiadaním prokuratúry.

V odseku 2 je všeobecne vymedzená pôsobnosť krajskej prokuratúry. Konkrétne možno pôsobnosť krajskej prokuratúry odvodiť najmä z ustanovení navrhovanej právnej úpravy, ktoré vymedzujú príslušnosť krajského prokurátora a prokurátorov krajskej prokuratúry (§ 46 až 49) a z ustanovení, ktoré vymedzujú pôsobnosť generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov (§ 11 až 36).

V odseku 3 je vymedzený štatutárny orgán krajskej prokuratúry, ktorým je krajský prokurátor. V súlade s hierarchickým usporiadaním prokuratúry sa ustanovuje oprávnenie krajského prokurátora riadiť činnosť nielen krajskej prokuratúry, na čele ktorej stojí, ale aj podriadených okresných prokuratúr.

Podľa čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky na čele prokuratúry Slovenskej republiky je generálny prokurátor, preto krajský prokurátor musí za výkon svojej funkcie zodpovedať generálnemu prokurátorovi.

K § 43:

Vyššia vojenská prokuratúra v Trenčíne je nadriadeným orgánom všetkých vojenských obvodných prokuratúr, teda Vojenskej obvodnej prokuratúry v Bratislave, Vojenskej obvodnej prokuratúry v Banskej Bystrici a Vojenskej obvodnej prokuratúry v Prešove (bližšie pozri dôvodovú správu k § 39). Vyššia vojenská prokuratúra má postavenie krajskej prokuratúry (pozri § 38 ods. 3 navrhovanej právnej úpravy).

V odseku 2 je všeobecne vymedzená pôsobnosť vyššej vojenskej

prokuratúry. Konkrétne možno pôsobnosť vyššej vojenskej prokuratúry odvodiť najmä z ustanovení navrhovanej právnej úpravy, ktoré vymedzujú príslušnosť vyššieho vojenského prokurátora a prokurátorov vyššej vojenskej prokuratúry (§ 46 až 49) a z ustanovení, ktoré vymedzujú pôsobnosť generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov (§ 11 až 36).

Štatutárnym orgánom Vyššej vojenskej prokuratúry v Trenčíne je vyšší vojenský prokurátor, ktorý v súlade s hierarchickým usporiadaním prokuratúry zodpovedá za plnenie úloh patriacich do pôsobnosti prokuratúry vymedzenej týmto zákonom generálnemu prokurátorovi.

Vyšší vojenský prokurátor je vojakom vykonávajúcim profesionálnu službu vyčleneným na plnenie úloh vojenskej prokuratúry podľa § 24 zákona č. 370/1997 Zb. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z.z. Počas výkonu funkcie vyššieho vojenského prokurátora sa neprerušuje výkon jeho profesionálnej vojenskej služby.

K § 44:

Okresná prokuratúra je podriadená tej krajskej prokuratúre, do územnej pôsobnosti ktorej patrí a generálnej prokuratúre.

V odseku 2 je všeobecne vymedzená pôsobnosť okresnej prokuratúry. Konkrétne možno pôsobnosť okresnej prokuratúry odvodiť najmä z ustanovení navrhovanej právnej úpravy, ktoré vymedzujú príslušnosť okresného prokurátora a prokurátorov okresnej prokuratúry (§ 46 až 49) a z ustanovení, ktoré vymedzujú pôsobnosť generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov (§ 11 až 36).

Štatutárnym orgánom okresnej prokuratúry je okresný prokurátor, ktorý za výkon svojej funkcie spočívajúcej v riadení okresnej prokuratúry zodpovedá v súlade s hierarchickým usporiadaním prokuratúry priamo krajskému prokurátorovi a prostredníctvom neho aj generálnemu prokurátorovi.

K § 45:

Vojenská obvodná prokuratúra je podriadená vyššej vojenskej prokuratúre a generálnej prokuratúre.

V odseku 2 je všeobecne vymedzená pôsobnosť vojenskej obvodnej prokuratúry. Konkrétne možno pôsobnosť vojenskej obvodnej prokuratúry odvodiť najmä z ustanovení navrhovanej právnej úpravy, ktoré vymedzujú príslušnosť vojenského obvodného prokurátora a prokurátorov vojenskej obvodnej prokuratúry (§ 46 až 49) a z ustanovení, ktoré vymedzujú pôsobnosť generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov (§ 11 až 36).

Štatutárnym orgánom vojenskej obvodnej prokuratúry je vojen-

ský obvodný prokurátor, ktorý za výkon svojej funkcie spočívajúcej v riadení vojenskej obvodnej prokuratúry zodpovedá v súlade s hierarchickým usporiadaním prokuratúry priamo vyššiemu vojenskému prokurátorovi a prostredníctvom neho aj generálnemu prokurátorovi.

Vojenský obvodný prokurátor je vojakom vykonávajúcim profesionálnu službu vyčleneným na plnenie úloh vojenskej prokuratúry podľa § 24 zákona č. 370/1997 Zb. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z.z. Počas výkonu funkcie vojenského obvodného prokurátora sa neprerušuje výkon jeho profesionálnej vojenskej služby.

K § 46:

Navrhované ustanovenie upravuje príslušnosť prokurátora na konanie pred súdmi.

Postup v konaní pred súdom upravujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku, ktoré ustanovujú oprávnenia a povinnosti prokurátora, nie prokuratúry. Navyše, orgánom činným v trestnom konaní nie je prokuratúra ako taká, ale prokurátor. Z týchto dôvodov sa upravuje v navrhovanom zákone príslušnosť prokurátorov na konanie pred súdmi a nie príslušnosť prokuratúry.

Pri vymedzení príslušnosti prokurátora na konanie sa v navrhovanej právnej úprave prihliada na usporiadanie súdnictva, teda na sústavu všeobecných súdov, na jej trojstupňové usporiadanie, na vecnú a miestnu príslušnosť súdov ustanovenú zákonmi, ktoré upravujú postup v konaní pred súdmi a na hierarchické usporiadanie prokuratúry (§ 46 vo väzbe na 51 navrhovanej právnej úpravy).

Priamo zo zákona, teda bez osobitného poverenia či splnomocnenia udeleného nadriadeným prokurátorom budú na konanie pred súdom príslušní tí prokurátori, ktorí sú uvedení v odsekoch 1 až 5. Výnimky sú prípustné len podľa § 51 navrhovanej právnej úpravy. V takom prípade prokurátor bude povinný preukázať svoje oprávnenie na konanie pred súdom písomným pokynom v konkrétnej veci.

K § 47:

Navrhované ustanovenie upravuje príslušnosť prokurátora na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18 navrhovanej právnej úpravy).

Najnižším stupňom na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená, je krajský prokurátor (vyšší vojenský prokurátor), ktorý však môže splnomoc-

niť na výkon tohto dozoru jemu podriadených prokurátorov, teda prokurátorov krajskej prokuratúry (vyššej vojenskej prokuratúry), okresného prokurátora (vojenského obvodného prokurátora) a prokurátorov okresnej prokuratúry (vojenskej obvodnej prokuratúry). Ustanovenie § 6 ods. 1 a § 51 navrhovanej právnej úpravy týmto nie je dotknuté.

Miestna príslušnosť prokurátora na vykonávanie dozoru sa určuje podľa sídla orgánu vykonávajúceho správu miesta, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená.

K § 48:

Navrhované ustanovenie upravuje príslušnosť prokurátora na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v prípadoch, ak pôsobnosť orgánov, u ktorých prokurátor vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti, presahuje obvod krajskej prokuratúry (vyššej vojenskej prokuratúry) alebo obvod okresnej prokuratúry (vojenskej obvodovej prokuratúry). V takýchto prípadoch je na vykonávanie dozoru zásadne príslušný prokurátor prokuratúry vyššieho stupňa, prípadne v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátor.

Všeobecne je upravené, že prokurátorom miestne príslušným na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti je prokurátor tej prokuratúry, v obvode ktorej má sídlo orgán, nad ktorým sa dozor vykonáva.

K § 49:

Navrhované ustanovenie upravuje príslušnosť prokurátora na vybavovanie podnetu. Podľa navrhovaného ustanovenia § 31 ods. 2 sa podnetom rozumie také podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom, vstúpil do už začatého konania pred súdom, podal opravný prostriedok alebo aby vykonal iné opatrenie, na vykonanie ktorého je podľa zákona oprávnený. Navrhuje sa, aby na vybavenie podnetu nebol príslušný ten prokurátor, ktorý podnet prijal, ale ten prokurátor, ktorý je oprávnený na vykonanie opatrenia, k vykonaniu ktorého podnet smeruje, prípadne iného potrebného opatrenia, ak je na jeho vykonanie prokurátor oprávnený.

K § 50:

Navrhované ustanovenie sa týka problematiky riešenia sporov o príslušnosť.

Pod pojmom príslušnosť prokurátora sa rozumie vymedzenie

pôsobnosti medzi prokurátormi navzájom. Aj keď príslušnosť prokurátora sa v navrhovanej právnej úprave vymedzuje, nemožno vylúčiť, že v praxi nevznikne pri skúmaní príslušnosti prokurátora konflikt, už či záporný (ani jeden prokurátor sa nepovažuje za príslušného) alebo kladný (viac prokurátorov sa považuje za príslušných). Z uvedeného dôvodu je potrebné ustanoviť, ktorý orgán bude rozhodovať spory o príslušnosť medzi prokurátormi. Navrhuje sa, aby o týchto sporoch rozhodoval ich najbližšie spoločne nadriadený prokurátor určený podľa § 54 ods. 2.

K § 51:

S prihliadnutím na potrebu zabezpečiť uplatňovanie inštitútu hierarchického odovzdávania pokynov v praxi a na spôsob vymedzenia príslušnosti prokurátorov na konanie a na vykonávanie ostatných prokurátorských činností sa navrhuje ustanoviť oprávnenie generálneho prokurátora a v rozsahu svojej pôsobnosti aj oprávnenie krajského prokurátora a vyššieho vojenského prokurátora určiť v záujme ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu výnimky z pravidiel na určovanie príslušnosti podľa § 46 až 50.

K § 52:

Účelom tohto ustanovenia je zaistiť dôveru verejnosti, účastníkov konania, strán konania, ako aj ich zástupcov a podávateľa podnetu v nestranné vykonávanie úloh, ktoré patria do pôsobnosti prokuratúry. Preto sa navrhuje, aby zákon vylúčil z konania a rozhodovania veci a z vybavovania podnetu toho prokurátora, u ktorého možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti z dôvodu jeho pomeru

- k prejednávanej veci,
- k účastníkom konania, stranám v konaní alebo ich zástupcom alebo k podávateľovi podnetu.

Pomer k prejednávanej veci môže spočívať napríklad v tom, že prokurátor bol sám poškodený trestným činom, ide o vec, ktorá sa týka práv alebo povinností aj samotného prokurátora alebo osôb jemu blízkych a pod.

Pomer k osobám uvedeným v odseku 1 navrhovaného ustanovenia môže spočívať napríklad v príbuzenskom pomere, vo vzťahu úzkeho priateľstva, v nepriateľskom vzťahu a pod.

Postup pri vylúčení prokurátora v trestnom konaní upravuje § 30 až 31 Trestného poriadku. V ostatných prípadoch, teda aj v občianskom súdnom konaní (Občiansky súdny poriadok nerieši problematiku vylúčenia prokurátora) sa pri vylúčení prokurátora bude postupovať podľa odseku 3. Podľa tohto ustanovenia o vylúčení prokurátora, už či na základe prokurátorom oznámených skutočností, ktoré sú dôvodom pre vylúčenie alebo na základe námietky uplatnenej dotknutou osobou, bude rozhodovať jeho bezprostredne

nadriadený prokurátor určený v § 53 ods. 1.

K § 53 a 54:

Z dôvodu hierarchického usporiadania prokuratúry je potrebné jednoznačne vymedziť pojem "bezprostredne nadriadený prokurátor" a "pojem nadriadený prokurátor".

Bezprostredne nadriadeným prokurátorom môže byť vždy iba jeden nadriadený prokurátor.

V navrhovanom ustanovení § 53 ods. 1 je určené, ktorý prokurátor konkrétne je bezprostredne nadriadeným prokurátorom s tým, že sa vymedzuje vždy okruh prokurátorov, vo vzťahu ku ktorým má postavenie bezprostredne nadriadeného prokurátora. Do pôsobnosti bezprostredne nadriadeného prokurátora patrí predovšetkým rozhodovanie o predĺžení lehoty na vybavenie podnetu podľa § 33 ods. 1 navrhovanej právnej úpravy, rozhodovanie o vylúčení prokurátora podľa § 52 ods. 3 navrhovanej právnej úpravy a pôsobnosť vymedzená Trestným poriadkom bezprostredne nadriadenému prokurátorovi, a to aj vtedy, ak Trestný poriadok používa namiesto pojmu "bezprostredne nadriadený prokurátor" pojem "bezprostredne nadriadený orgán". Takto túto problematiku upravuje znenie § 53 ods. 2 navrhovanej právnej úpravy z toho dôvodu, že Trestný poriadok nepoužíva jednotnú terminológiu.

Pojem "nadriadený prokurátor" je potrebné vždy rozlišovať podľa toho, či tento pojem sa používa vo vzťahu k hierarchickému odovzdávaniu pokynov (§ 6 navrhovanej právnej úpravy) alebo vo vzťahu k určeniu funkčnej pôsobnosti prokurátora v konaní alebo pri vybavovaní podnetu.

Pojem "nadriadeného prokurátora" vymedzuje

- vo vzťahu k hierarchickému odovzdávaniu pokynov § 54 ods. 1 navrhovanej právnej úpravy,
- vo vzťahu k určeniu funkčnej pôsobnosti prokurátora v konaní alebo pri vybavovaní podnetu § 54 ods. 2 navrhovanej právnej úpravy.

Podľa § 54 ods. 1 navrhovanej právnej úpravy nadriadeným prokurátorom každému prokurátorovi je vždy generálny prokurátor a ďalší prokurátor alebo ďalší prokurátori uvedení v § 54 ods. 1; ich počet závisí od toho, na akom stupni prokuratúry prokurátor vykonáva svoju funkciu.

Podľa § 54 ods. 2 nadriadeným prokurátorom prokurátora príslušného na konanie alebo na vybavenie podnetu je v podstate vždy ten prokurátor, ktorý stojí na čele prokuratúry vyššieho stupňa.

Vzhľadom na to, že Trestný poriadok vo svojich ustanoveniach nepoužíva jednotnú terminológiu, ustanovuje sa v § 54 ods. 3, že pojem "nadriadený prokurátor" uvedený v § 54 ods. 2 navrhovanej

právnej úpravy sa použije aj vtedy, ak osobitný zákon používa pojem "nadriadený orgán prokurátora".

K § 55:

Spis, ktorý vedie prokurátor, je vnútornou pracovnou pomôckou prokuratúry. Nemožno ho považovať za spis, na ktorý sa vzťahuje inštitút nazerania do spisov upravený v zákonných procesných normách, napríklad za tzv. základný trestný spis alebo zberný spis, aký vedie súd. Nejde ani o vyšetrovací spis. Ide o spis, v ktorom sú spravidla založené kópie rozhodnutí iných orgánov, údaje v ňom obsiahnuté sa môžu týkať aj iných osôb ako podávateľa podnetu.

Z uvedeného dôvodu sa navrhuje, aby do spisov, ktoré vedie prokurátor, vrátane tzv. dozorových spisov prokurátora, mohol nazeráť iba ten jeho nadriadený prokurátor, ktorý je mu oprávnený dávať pokyny, prípadne so súhlasom nadriadeného prokurátora iný jemu podriadený prokurátor.

Samozrejme, prokurátor je povinný urobiť také opatrenia, aby nazeranie do spisu, ktorý vedie, nebolo umožnené nepovolánym osobám.

K § 56:

Ide o prechodné ustanovenie nadväzujúce na doterajšiu právnu úpravu, ktorého účelom je vylúčiť akékoľvek pochybnosti pri aplikácii novej právnej úpravy.

V odsekoch 1 a 2 sa navrhuje, aby funkčné obdobie generálneho prokurátora, ktorý vykonáva funkciu v deň, keď tento zákon nadobudne účinnosť, skončilo uplynutím funkčného obdobia, na ktoré bol do funkcie vymenovaný podľa doterajšej právnej úpravy a aby zloženie sľubu týmto generálnym prokurátorom sa považovalo za zloženie sľubu podľa doterajšieho zákona, ak ho generálny prokurátor v zákonom ustanovenej lehote nevypovie. Funkčné obdobie terajšieho generálneho prokurátora je päťročné, na rozdiel od navrhovanej právnej úpravy uvedenej v § 7, podľa ktorej by malo byť sedemročné.

Rovnako v súlade s ústavným princípom právnej istoty sa v ustanoveniach odsekov 3 a 4 navrhuje, aby konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a vybavovanie podnetov podaných pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa dokončili podľa doterajších právnych predpisov. V oboch prípadoch pôjde o zachovanie procesných lehôt, foriem i vecného vybavenia.

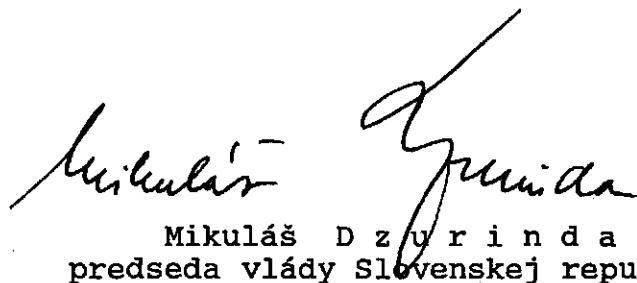
K § 57:

Ide o zrušovacie ustanovenie, ktorým sa navrhuje zrušiť doterajší zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

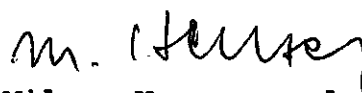
K § 58:

Navrhuje sa, aby tento zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2001. Vzhľadom na skutočnosť, že v ustanovení § 57 sa navrhuje zrušiť zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov ako celok, pričom tento zákon upravuje aj problematiku týkajúcu sa pracovnoprávných vzťahov prokurátorov, je dôležité, aby aj navrhovaný zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry, ktorý sa na ústavné prerokovanie predkladá spolu s návrhom zákona o prokuratúre, nadobudol účinnosť v rovnaký deň ako zákon o prokuratúre.

V Bratislave 20. decembra 2000

Mikuláš D z u r i n d a
predseda vlády Slovenskej republiky

Milan H a n z e l
generálny prokurátor Slovenskej republiky

M e m o r a n d u m
o dohode generálnych prokurátorov
z jedenástich európskych krajín (členov Rady Európy),
ktorí sa zúčastnili stretnutia
v Častej-Papierničke v dňoch 7.- 9. decembra 1999

I.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky Milan Hanzel a prezident EURÓPY 2000 Tjeerd Sleeswijk Visser pod záštitou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša a predstaviteľov EURÓPY 2000 v dňoch 7. až 9. decembra 1999 v Častej – Papierničke v Slovenskej republike

z o r g a n i z o v a l i

stretnutie generálnych prokurátorov (štátnych zástupcov) z európskych krajín k otázkam rozvoja vzájomnej spolupráce zúčastnených strán, postavenia, úloh, organizácie a pôsobnosti prokuratúry, práv a povinností prokurátorov v demokratickej spoločnosti.

II.

Stretnutia sa zúčastnili vedúci predstavitelia (prokurátori, štátni zástupcovia) Českej republiky, Fínskej republiky, Spolkovej republiky Nemecko, Maďarskej republiky, Lotyšskej republiky, Poľskej republiky, Rakúskej spolkovej republiky, Rumunskej republiky, Slovenskej republiky, Španielskeho kráľovstva, Ukrajinskej republiky, zástupca Rady Európy a zástupcovia EURÓPY 2000. Generálny prokurátor Chorvátskej republiky a národný prokurátor Talianska pre boj proti mafii zaslali svoje príspevky písomne.

III.

V presvedčení o potrebe rozvoja vzájomných vzťahov a spolupráce pri presadzovaní zákonnosti, ochrany základných ľudských práv a slobôd so zameraním na potlačenie akejkoľvek nezákonnosti a na základe vlastných kompetencií zúčastnenej strany

konštatujú, že:

- stretnutia generálnych prokurátorov (ich zástupcov) na európskej úrovni sú nevyhnutné nielen pre ďalší rozvoj vzájomných vzťahov a spolupráce pri presadzovaní zákonnosti, ale aj pre vzájomné spoznávanie postavenia prokuratúry v systéme orgánov štátu a jej vzťahov k výkonnej, zákonodarnej a súdnej moci, ako aj oprávnení a povinností prokurátorov;
- napriek existujúcim rozdielnym právnym úpravám o postavení a úlohách prokuratúry a prokurátorov v európskych krajinách je prokuratúra nezastupiteľným orgánom právneho štátu a zodpovedá za zákonnosť trestného stíhania. V netrestnej oblasti v záujme posilnenia ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu môže mať iba návrhové oprávnenia;
- rôznosť organizačných štruktúr prokuratúr a rôznosť pôsobností prokuratúr ako orgánu ochrany práva, ktorý je založený na tradíciách a právnej kultúre, má svoje opodstatnenie a význam pre plnenie úloh právneho štátu. Aktuálnou úlohou nie je odstránenie tohto orgánu, ale jeho posilnenie za súčasnej efektívnej spolupráce jednotlivých krajín v prispôbovaní organizácie i právnej úpravy postavenia prokuratúry a jej úloh;
- prokurátori a prokuratúry nemôžu a ani nechcú nahrádzať nezávislú súdnu moc;
- vývoj a zmeny v organizácii a postavení prokuratúry a prokurátorov v posledných rokoch smerujú k posilneniu ich nezávislosti, nestrannosti a autonómnosti a netýkajú sa iba transformujúcich sa krajín strednej a východnej Európy;
- orgány OSN, Rady Európy, Európa 2000 a Medzinárodná asociácia prokurátorov významne prispievajú k náležitému spoznaniu a riešeniu postavenia prokuratúry a prokurátorov;

- v prokuratúre je prospešné zavedenie prvkov profesnej samosprávy pri rešpektovaní organizačných princípov, na ktorých je založená prokuratúra v danej krajine;
- v záujme zabezpečenia spravodlivého a účinného trestného stihania je nevyhnutná medzinárodná spolupráca a pomoc medzi prokuratúrami navzájom, ako aj s inými inštitúciami;

IV.

Účastníci stretnutia generálnych prokurátorov prehlasujú, že:

- prokurátor musí vykonávať svoju funkciu nestranne, nezávisle a bez politických vplyvov, v súlade so zákonom a zásadami etiky svojej profesie. Pri výkone svojej funkcie musí vždy chrániť právo obvineného na spravodlivý súdny proces. Prokurátor musí konať vo verejnom záujme a chrániť verejný záujem, musí rešpektovať, chrániť a podporovať univerzálne chápanie ľudských práv a ľudskej dôstojnosti;
- v jednotlivých krajinách je nevyhnutné prijať zákony zabezpečujúce ochranu prokurátorov a ich rodín;
- pri vnútroštátnych úpravách je potrebné brať na zreteľ medzinárodné dokumenty, ktoré sa týkajú postavenia a pôsobnosti prokuratúry a prokurátorov s prihliadnutím na podmienky vlastnej krajiny;
- zintenzívnia medzinárodnú spoluprácu a budú hľadať spôsob vzájomnej výmeny informácií o vývoji legislatívnych úprav týkajúcich sa postavenia prokuratúry a prokurátorov, najmä vymieňať si právne úpravy, organizačné poriadky prokuratúr, ako aj ich návrhy;
- budú podporovať medzinárodné kontakty prokurátorov prokuratúr všetkých stupňov a že budú posilňovať u prokurátorov vedomie potreby ich aktívneho zapojenia do medzinárodnej spolupráce, a to aj formou organizovania medzinárodných seminárov najmä medzi zainteresovanými krajinami.

Po schválení odporúčaní Rady Európy o úlohe verejnej obžaloby v systéme trestnej justice Výborom ministrov Rady Európy, Asociácia Európa 2000 v súčinnosti s najvyššou štátnou zástupkyňou Českej republiky zorganizuje ďalšie stretnutie generálnych prokurátorov v roku 2000.

Rada Európy

*Transformácia prokuratúry
na orgán kompatibilný s demokratickými právnymi zásadami*

*Multilaterálne zasadnutie
Budapešť, 27.-29. september 1994*

Témy:

1. *Ústavné postavenie a vnútorná štruktúra prokuratúry v právnom štáte*
2. *Postavenie prokurátorov a riadenie prokuratúry*
3. *Prokurátorské funkcie v súvislosti s trestným právom: funkcia v prípravnom konaní; diskrečné právomoci; funkcia v konaní pred súdom*
4. *Úloha prokurátorov pri aplikovaní medzinárodného trestného práva; právna pomoc v trestných veciach; odovzdanie a prevzatie trestného konania; extradícia*
5. *Funkcie prokuratúry v netrestnej a mimosúdnej oblasti*

Privítanie: Arpán Gönz, prezident Maďarskej republiky
Pál Vastagh, minister spravodlivosti MR
Marie-Odile Wiederkehr, zástupkyňa riaditeľa pre právne záležitosti RE

Úvodná prednáška: Dr. Kálmán György, generálny prokurátor Maďarskej republiky

Ďalší prednášajúci:

J.M. Santos Pais, prokurátor, Portugalsko
A. Hlavaty, GP MR
F. Cordier, prokurátor, Francúzsko
Ilona Lévai, GP MR
B. Vestberg, prokurátorka, Dánsko
E. Bócz, prokurátor GP MR
P. Wilkitzki, ministerský radca, SRN
L. Láng, prokurátor GP MR
Ch. P. Loubiere, prokurátor, Francúzsko
N. K. Bonomi, prokurátorka GP MR
J. Symanski, prokurátor GP Poľskej republiky

Závery a odporúčania

Téma 1

Závery

Politické zmeny a ústavné reformy posledných rokov sa odrazili i na ústavnom postavení prokuratúry.

Štáty, ktorých systémy prokuratúry boli podrobené analýze možno rozdeliť do troch skupín:

- 1. skupina: štáty (je ich šesť), v ktorých sa ústavné postavenie prokuratúry nezmenilo - prokuratúra je orgánom nezávislým na výkonnej moci a je spojený len s mocou zákonodárnou*
- 2. skupina: štáty (3), v ktorých je prokuratúra súčasťou súdnej moci*
- 3. skupina: štáty (2), kde je prokuratúra podriadená exekutive, totiž ministrom spravodlivosti.*

Prevažujú iste klasické základné zásady nezávisle od ústavného postavenia. Najcharakteristickejšie sú nasledovné princípy:

- * prokuratúry sú nezávislé od súdov*
- * prokuratúra je centralizovaný a vertikálne organizovaný orgán*
- * jej štruktúra je hierarchická, na základe pokynov*
- * organizácia a štruktúra prokuratúry je rovnaká ako súdov a administratívnych orgánov*

Ústavné postavenie prokuratúry a rozsah právomocí prokurátorov sa v jednotlivých štátoch môžu odlišovať, dôležitá je však skutočnosť, že v demokratickej spoločnosti prokuratúra funguje.

Odporúčania

- 1. Odkedy prokuratúra plní vo výkone spravodlivosti základnú úlohu a v niektorých štátoch má pri dodržiavaní zákonov aj mimosúdnu úlohu, postavenie šéfa prokuratúry ako aj charakter jej vzťahu k iným inštitúciám, orgánom (parlament, výkonná moc, zákonodarná moc) by mali byť presne definované v ústave a zákone, rešpektujúc pritom vládu zákona a požiadavky funkčnej autonómie.*

2. Každé politické rozhodnutie týkajúce sa ústavného postavenia prokuratúry by malo zohľadňovať demokratické právne tradície tohoktorého štátu. Takéto rozhodnutie by malo priniesť také riešenie, ktoré by malo dôveru verejnosti.

3. Riadiace princípy organizačnej podriadenosti prokuratúry iným štátnym orgánom na jednej strane a jednotlivých prokurátorov ich interným alebo externým nadriadeným na strane druhej by mali zohľadniť tú skutočnosť, že prokurátori by mali byť podriadení len zákonu a preto by nemali podliehať nezákonným vplyvom. Okrem toho by mali chrániť bez diskriminácie ľudské práva.

Téma 2

Záver

Ideálny model prokuratúry síce neexistuje, existujú však modely prokuratúr v štátoch západnej Európy, ktoré slúžia na porovnanie krajínami strednej a východnej Európy.

V štátoch, kde je prokuratúra nezávislá tým, že je súčasťou justície sa vytvoril nový orgán: veľká sudcovská rada. Existujú rôzne ústavné spôsoby, akými sa zabezpečuje politická neutralita alebo politická rovnováha tohto orgánu. Veľká sudcovská rada má i kompetencie súvisiace s postavením prokurátorov.

Vo väčšine európskych krajín neexistuje systematický systém vyhodnocovania a kariérneho postupu. V niektorých krajinách o disciplinárnych záležitostiach prokurátorov rozhoduje súdna moc. Mnohé štáty ešte len prechádzajú obdobím transformácie, kde starý systém prokuratúry zanikol a nový ešte nebol vybudovaný.

Odporúčania

4. Je veľmi potrebné, aby sa rozlišovalo medzi organizačným (t.j. ústavným) postavením prokuratúry a funkčnou autonómiou prokurátorov pri vykonávaní ich právomocí.

5. Ustanovenia týkajúce sa postavenia prokurátorov by mali poskytnúť potrebné a objektívne záruky na zabezpečenie funkčnej autonómie jednotlivých prokurátorov vymedzením:

- * ich profesie (menovanie, vysokej úrovne ich profesijného vzdelania a funkčného postupu);
- * hodnotenia (transparentnosť);

* *disciplinárne konanie a potrestanie.*

6. *Bude dobré prebrať skúsenosti z iných štátov alebo nájsť nové riešenia resp. zlepšiť už zaužívané postupy.*

Téma 3

Závery

Úlohy a právomoci prokuratúr štátov strednej a východnej Európy v trestnej oblasti sú podobné úlohám a právomociam prokuratúr štátov západnej Európy. Hlavný rozdiel je však v záležitostiach súvisiacich s ľudskými právami - prokurátor je oprávnený buď rozhodnúť, postihnúť alebo schváliť rozhodnutia týkajúce sa ľudských práv, ako napr. príkaz na domovú prehliadku, zadržanie osôb, konfiškácia.

Legislatívne zmeny, ku ktorým už v tejto súvislosti došlo sú plne v súlade s požiadavkami vyjadrenými v medzinárodných dokumentoch o ľudských právach.

Odporúčania

7. *Iniciatívy na zavedenie justičnej kontroly v prípravnom konaní zamerané na ľudské práva s cieľom dosiahnutia rovnováhy medzi obžalobou a obhajobou. Na druhej strane je však potrebné rozšíriť diskrečné právomoci prokurátorov, rešpektujúc pritom národné tradície a medzinárodné štandardy.*

Téma 4

Závery

Prokurátori zohrávajú temer vo všetkých krajinách kľúčovú úlohu v právnej pomoci v trestných veciach o odovzdávaní trestného konania, pretože ich úloha v prípadoch extradície je vo väčšine krajín pomocná.

Prokurátorské právomoci v súvislosti s medzinárodnou spoluprácou sú zväčša centralizované, tendencie sú však také, že dochádza k decentralizácii, a to najmä v krajinách s tradičnými a intenzívnymi bilaterálnymi vzťahmi.

Spôsob podávania žiadostí o právnu pomoc závisí od charakteru a dôležitosti konkrétneho prípadu; ani v jednej krajine nie je diplomatická cesta cestou jedinou.

Polícia nezohráva pri právnej pomoci autonómnu úlohu, to znamená, že nemôže ani poskytnúť ani žiadať o právnu pomoc - nepatrí to do jej kompetencií.

Nedostatočné poznanie právnych ustanovení, jazykové bariéry a kompetentí prokurátori sú hlavnými prekážkami v medzinárodnej spolupráci.

Odporúčania

8. *Vzhľadom na to, že otvorením hraníc sa rozmáha medzinárodný zločin, je potrebné rozvíjať rozsiahlu spoluprácu medzi prokuratúrami jednotlivých štátov v trestných veciach, a to na základe dohovorov RE.*

9. *Na tento účel by mali byť právomoci prokurátorov v trestnom konaní a v medzinárodnej spolupráci upravené tak, aby boli v súlade so všeobecne uznávanými štandardmi v oblasti trestného práva a s ochranou ľudských práv a slobôd.*

10. *Oddelenie úloh a právomoci prokuratúry od polície by malo byť upravené takým spôsobom, ktorý by vylúčil nekompatibilitu s odlišnými modelmi v iných krajinách.*

Téma 5

Záver

Úloha prokuratúry v netrestnej a v mimosúdnej oblasti je vo väčšine krajín odlišná.

Rozsah a kvalita zmien závisí od nových inštitúcií, ktoré už začali fungovať.

Odporúčania

11. *Prokuratúra by mala v civilnom konaní zasahovať len podľa zákona, s cieľom chrániť verejnosť a oprávnené záujmy súkromných osôb.*

12. *Jej predchádzajúca úloha „vykonávania dozoru“ by sa mala zamerať na ochranu zákonnosti, demokracie, ľudských práv a verejného záujmu.*

SMĚRNICE O ÚLOZE PROKURÁTORŮ

Ve dnech 27. 8. – 7. 9. 1990 se uskutečnil v Havaně již osmý kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli^{*)}. Mezi dokumenty přijatými na tomto kongrese byla i **Směrnice o úloze prokurátorů**, kterou na základě podnětu 11. zasedání Výboru pro prevenci a kontrolu zločinnosti (Vídeň, únor 1990) předložila kongresu ke schválení Hospodářská a sociální rada OSN. Pro závažnost tohoto materiálu jej publikujeme v plném znění:

8. kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli odvolává se na Milánský plán práce, jednomyslně přijatý 7. kongresem OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli a schválený Valným shromážděním v rezoluci č. 40/32 z 29. listopadu 1985,

odvolává se rovněž na rezoluci č. 7 přijatou 7. kongresem, již byl Výbor pro prevenci a kontrolu zločinnosti povolán zvážit potřebu vypracování pravidel týkajících se prokurátorů, přijímaje s oceněním sdělení o vykonané práci při rozpracování 7. rezoluce 7. kongresu Výborem a regionálními přípravnými setkáními pro 8. kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli

1. přijímá pravidla o úloze prokurátorů, dále zahrnutá v příloze k této rezoluci;

2. doporučuje se, aby pravidla byla realizována na národní, regionální a interregionální úrovni, přitom berouce v úvahu politické, ekonomické, sociální a kulturní poměry a tradice každé země;

3. vyzývá členské státy, aby zahrnuly tato pravidla do rámce národní legislativy, realizovaly je a respektovaly;

4. vyzývá dále členské státy, aby upozornily na tato pravidla prokurátory stejně jako další orgány – soudce, právníky, příslušníky exekutivy a legislativy a vůbec veřejnost;

5. žádá naléhavě regionální komise, regionální a interregionální instituce na poli prevence zločinnosti a zacházení s pachateli, specializované úřady

^{*)} Informace o tomto kongresu publikoval B. Repík v Právu a zákonosti č. 3/1991, s. 169–173.

a ostatní jednotky v rámci systému OSN, ostatní zainteresované mezinárodní a nestátní organizace mající poradní postavení v Hospodářské a sociální radě, aby aktivně působily při plnění těchto pravidel;

6. vyzývá Výbor pro prevenci a kontrolu zločinnosti, aby plnění této rezoluce považoval za věc prvořadé důležitosti;

7. žádá generálního tajemníka, aby učinil příslušné kroky zaručující co možná nejrozsáhlejší rozšíření pravidel, včetně jejich předání vládám, mezinárodním a nevládním organizacím a jiným dotčeným stranám;

8. rovněž žádá generálního tajemníka, aby každých pět let, počínaje rokem 1993, připravil zprávu o uplatňování pravidel;

9. dále žádá generálního tajemníka, aby pomohl členským státům, podle jejich požadavků, v zavádění pravidel a pravidelně o tom informoval Výbor;

10. žádá, aby této rezoluci věnovaly pozornost všechny zainteresované orgány Organizace spojených národů.

Příloha

SMĚRNICE O ÚLOZE PROKURÁTORŮ

Vzhledem k tomu, že v Chartě Organizace spojených národů národy světa mimo jiné potvrdily své odhodlání vytvořit podmínky, na jejichž základě může být dosaženo spravedlnosti a prohlašují jako jeden ze svých cílů dosažení mezinárodní spolupráce při prosazování a podpoře úcty k lidským právům a základním svobodám bez ohledu na rasu, pohlaví, jazyk či náboženství, vzhledem k tomu, že Všeobecná deklarace lidských práv zahrnuje principy rovnosti před zákonem, presumpce neviny a právo na spravedlivé a veřejné projednávání případu nezávislým a nestranným tribunálem, ustanoveným podle zákona,

vzhledem k tomu, že dosud často existuje rozpor mezi představou obsaženou v těchto zásadách a skutečnou situací, vzhledem k tomu, že organizace a řízení justice v každé zemi by měly být inspirovány těmito zásadami a vyvíjet úsilí k plnému uvedení těchto zásad v život;

vzhledem k tomu, že prokurátoři sehrávají rozhodnou úlohu při výkonu spravedlnosti a předpisy, týkající se plnění jejich závažných povinností, mají zvýšit jejich úctu a soulad s výše uvedenými zásadami a tak přispívat k poctivé a spravedlivé trestní justici a účinné ochraně občanů před zločinností; vzhledem k tomu, že podstatné je zajistit, aby prokurátoři měli odbornou kvalifikaci požadovanou pro výkon jejich funkcí, a to prostřednictvím zdokonalených metod přijímání a odborné právní přípravy a prostřednictvím zabezpečení všech nezbytných prostředků k řádnému plnění jejich úlohy v boji se zločinností, jmenovitě v jejich nových formách a dimenzích;

vzhledem k tomu, že valné shromáždění OSN na doporučení 5. kongresu OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli přijalo svou rezoluci č. 34/169 ze dne 17. prosince 1979 Kodex chování úředních osob prosazujících zákon;

vzhledem k tomu, že 6. kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli svou rezolucí č. 16 vyzval Výbor pro prevenci a kontrolu zločinnosti, aby zahrnul mezi své hlavní zájmy vypracování pravidel týkajících se nezávislosti soudců a výběru, odborného výcviku a postavení soudců a prokurátorů; vzhledem k tomu, že 7. kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli přijal Základní zásady o nezávislosti soudnictví, které byly následně schváleny Valným shromážděním OSN v jeho rezolucích č. 40/32 z 29. listopadu 1985 a č. 40/1946 ze dne 13. prosince 1985;

vzhledem k tomu, že 7. kongres OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli svou rezolucí č. 7 výslovně vyzval Výbor pro prevenci a kontrolu zločinnosti, aby zvážil potřebu vypracovat směrnici, vztahující se mimo jiné k výběru, odbornému výcviku a postavení prokurátorů, k úkolům, které je očekávají, způsobům, jak zvýšit jejich podíl na plynulém fungování systému trestní justice a jejich spolupráci s policií, k rozsahu jejich pravomocí v souvislosti s volnou úvahou a k jejich úloze v rámci trestního řízení a podal o ní zprávu na příštích kongresech OSN.

Dále uvedená pravidla, která byla formulována, aby pomohla členským státům v jejich úkolech při zabezpečování a rozvoji účinnosti, nestrannosti a korektnosti trestního řízení, by měla být respektována a brána v úvahu vládami v rámci jejich národního zákonodárství i praxe, stejně jako soudci, právníky, příslušníky exekutivy a legislativy a veřejností vůbec. Uvedená pravidla byla formulována zásadně se zřetelem k veřejným prokurátorům, avšak lze je podle možností použít rovnocenně i pro prokurátory ustanovené ad hoc.

KVALIFIKACE, VÝBĚR A PŘÍPRAVA

1. Osoby vybrané pro úřad prokurátorů bez ohledu na jejich postavení jako příslušníků justice, exekutivy nebo právníckého povolání musí být bezúhonnými a schopnými jedinci s odpovídající přípravou a kvalifikací.

2. Státy zajistí, aby:

a) kriteria, pro výběr prokurátorů zahrnovala ochranu proti ustanovování založeném na předpojatosti nebo zaujatosti, vyloučení jakékoli diskriminace osob z důvodů rasových, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politických či jiných názorů, národnosti, sociálního či etnického původu, majetku, místa narození, hospodářského či jiného postavení, s tou výjimkou, že za diskriminaci by se nepovažoval požadavek, aby uchazeč o prokurátorský úřad byl státním příslušníkem dotčené země;

b) prokurátoři měli odpovídající vzdělání a přípravu a aby byli náležitě přesvědčeni o ideálech a mravních povinnostech svého úřadu, o ústavní a zákonné ochraně práv podezřelých osob a o lidských právech a základních svobodách uznávaných národním i mezinárodním právem.

POSTAVENÍ A PODMÍNKY SLUŽBY

3. Prokurátoři jakožto základní činitelé výkonu spravedlnosti mají vždy zachovávat úctu a důstojnost svého povolání.

4. Státy mají zajistit, aby prokurátoři mohli vykonávat své profesionální funkce bez zastrašování, překážek, nevhodného zasahování nebo neoprávněného vystavování zásahům do jejich civilní, trestní i ostatní sféry odpovědnosti.

5. Prokurátoři a jejich rodiny mají být fyzicky chráněni úřady tehdy, je-li ohrožena jejich osobní bezpečnost v důsledku plnění prokurátorských funkcí.

6. Zákonem musí být zabezpečeny spravedlivé podmínky služby prokurátorů, přiměřené odměňování a kde je to vhodné, zachování úřadu, důchod a věk odchodu na odpočinek.

7. Povýšení prokurátorů v případech, kdy takový systém existuje, musí být založeno na objektivních hlediscích, zejména na profesionální kvalifikaci, schopnostech, bezúhonnosti, na zkušenostech a rozhodováno o něm na základě korektní a nestranné procedury.

SVOBODA PROJEVU A SDRUŽOVÁNÍ

8. Prokurátoři, stejně jako ostatní občané, mají právo na svobodu projevu, víry, sdružování a spolčování. Obzvláště mají mít právo účastnit se veřejných diskusí o záležitostech týkajících se práva, výkonu spravedlnosti a prohlubování a ochrany lidských práv a stávat se členy či vytvářet místní, národní či mezinárodní organizace a účastnit se jejich schůzí, aniž by utrpěli újmu v zaměstnání pro svou zákonnou činnost nebo členství v zákonem povolené organizaci. Při výkonu těchto práv si prokurátoři mají počínat vždy v souladu se zákonem a řídit se principy a etikou svého povolání.

9. Prokurátoři mají mít svobodu ve vytváření a vstupování do profesionálních sdružení nebo jiných organizací, aby mohli představovat své zájmy, zdokonalovat svůj odborný výcvik a chránit své postavení.

ÚLOHA V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

10. Úřad prokurátorů musí být přísně oddělen od soudních funkcí.

11. Prokurátoři musí plnit aktivní úlohu v trestním řízení, včetně insti-

tutu obžaloby a tam, kde to vyplývá ze zákona nebo kde to odpovídá místní praxi, ve vyšetřování trestných činů, dozoru nad zákonností tohoto vyšetřování, dozoru nad výkonem soudních rozhodnutí a v provádění dalších funkcí, které představují veřejný zájem.

12. Prokurátoři mají, v souladu se zákonem, plnit své povinnosti korektně, zásadově a pohotově, respektovat a chránit lidskou důstojnost a podporovat lidská práva, a tak přispívat k zajištění řádného řízení a bezporuchové funkce systému trestní justice.

13. Při výkonu svých povinností budou prokurátoři:

a) vykonávat své funkce nestranně a vyvarují se jakékoliv diskriminace politické, sociální, náboženské, rasové, kulturní, podle pohlaví, popř. diskriminace jakéhokoli jiného druhu;

b) chránit veřejný zájem, jednat objektivně, brát zvláštní zřetel ke stanoviskům podezřelých a obětí, soustřeďovat pozornost na všechny rozhodné okolnosti, nehledě k tomu, zda jsou pro podezřelého výhodné či nikoliv;

c) zachovávat záležitosti, o nichž se dozvědí, v přísné důvěrnosti, s jedinou výjimkou, kdy plnění jejich povinností či požadavky spravedlnosti takový postup nedovolují.

14. Prokurátoři nebudou zahajovat trestní stíhání nebo v něm nebudou pokračovat, popřípadě budou vynakládat veškeré úsilí k zastavení řízení, jestliže nestranné vyšetřování ukazuje, že obvinění je neopodstatněné.

15. Prokurátoři vynaloží bedlivou pozornost stíhání závažných trestných činů spáchaných veřejnými úředníky, zvláště korupci, zneužití pravomoci, těžkému porušení lidských práv a jiným trestným činům, které zná mezinárodní právo a tam, kde to připouští zákon či odpovídá-li to místní praxi, vyšetřování takových deliktů.

16. Získají-li prokurátoři svědectví proti podezřelým, o němž ví nebo se odůvodněně domnívají, že bylo opatřeno za pomoci nezákonných metod, jež zakládají porušení lidských práv podezřelého, zvláště zahrnující mučení nebo kruté nakládání, nelidské či ponižující zacházení či trestání, nebo jiné vážné zneužití lidských práv, musí odmítnout použít takové svědectví proti komukoliv jinému, než těm, kdo užili takové metody, a musí učinit všechny nezbytné kroky k tomu, aby zajistili, že ti, kdož jsou odpovědní za užití takových metod, byli voláni ke spravedlnosti.

17. Prokuratura má volat mladistvé jakožto svědky, v trestním řízení jedině, je-li to zcela nezbytné.

DISKREČNÍ PRAVOMOCI (PRAVOMOCI SOUVISEJÍCÍ S MOŽNOSTÍ UVÁŽENÍ)

18. V zemích, kde jsou prokurátorům svěřeny diskreční pravomoci, musí zákon či publikovaná pravidla či směrnice určovat vodítka ke zvýšení spra-

vedlivosti a zásadovosti v přístupu k rozhodování v obžalovacím procesu, včetně zahájení stíhání nebo jeho neprovádění.

ALTERNATIVY STÍHÁNÍ

19. Prokurátoři musí vynakládat náležitou pozornost, v souladu s národním právem, odmítnutí trestního stíhání, jeho podmíněnému či nepodmíněnému přerušení nebo odklonu trestních věcí mimo systém formální justice, při plném respektování práv podezřelého a poškozeného. K tomuto cíli musí státy všestranně zkoumat možnosti přijetí modelů odklonu nejen k tomu, aby ulehčily rozsáhlé zátěži soudců, nýbrž také aby se vyvarovaly stigmatizace z vazby, obvinění a odsouzení, stejně jakož i možným nepříznivým účinkům uvěznění.

20. V zemích, kde jsou prokurátorům svěřeny diskreční pravomoci v podobě rozhodování o tom, zda bude či nebude stíhán mladistvý, musí být zvláštní pozornost věnována druhu a závažnosti činu, ochraně společnosti i osobnosti a prostředí, z něhož pochází mladistvý. Při rozhodování budou prokurátoři zvažovat jednotlivě použitelné alternativy stíhání ve smyslu platných justičních zákonů a procedur pro mladistvé. Prokurátoři se budou snažit všemi silami o to, aby jejich úkony proti mladistvým byly vedeny jen v rozsahu zcela nezbytném.

VZTAHY K OSTATNÍM VLÁDNÍM ORGÁNŮM A JUSTICÍM

21. K zajištění spolehlivosti a účinnosti prokurátorské činnosti prokurátoři musí usilovat o spolupráci s policií, soudy, všemi právníky, veřejnými obhájci a jinými vládními agenturami a institucemi uvnitř či mimo trestní justici.

DISCIPLINÁRNÍ ŘÍZENÍ

22. Disciplinární řízení ohledně prokurátorů musí být založeno na zákonné nebo zákonem dovolené úpravě. Stížnosti proti prokurátorům ohledně jejich odborné (profesionální) způsobilosti musí být projednávány urychleně a korektně v příslušném (odpovídajícím, přiměřeném) řízení. Prokurátoři musí mít právo na spravedlivý výslech. Rozhodnutí má být podrobeno nezávislému přezkoumání.

23. Disciplinární řízení proti prokurátorům má zaručit objektivní hodnocení a rozhodnutí. Má být vymezeno v souladu se zákonem, kodexem profesionálního chování a jinými uznávanými standardy a etikou a se zřetelem k těmto pravidlům.

DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL

24. Prokurátoři musí respektovat tato Pravidla. Musí rovněž, podle svých nejlepších schopností, předcházet a aktivně bránit jakémukoliv jejich porušování.

25. Prokurátoři, kteří mají důvod se domnívat, že k porušení těchto Směrnic došlo nebo mohlo dojít, musí podat o takové záležitosti zprávu svému nadřízenému, a je-li to nezbytné, jiné příslušné autoritě nebo orgánům vybaveným přezkoumnou nebo opravnou pravomocí.

IAP - MEDZINÁRODNÁ ASOCIÁCIA PROKURÁTOROV

***ŠTANDARDY PROFESIONÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI,
PRÁV A POVINNOSTÍ
PROKURÁTOROV
PRIJATÉ
MEDZINÁRODNOU ASOCIÁCIOU
PROKURÁTOROV***

DŇA 23. APRÍLA 1999

Predslov

Medzinárodná asociácia prokurátorov (IAP) vznikla v júni 1995 pri Úrade OSN vo Viedni. Formálne bola etablovaná na jej prvom valnom zhromaždení v Budapešti dňa 19. septembra 1996. Na tomto zhromaždení a následnej konferencii sa zúčastnilo 130 „starších“ prokurátorov z 50 krajín, ako aj pozorovatelia z OSN a Rady Európy. V nasledujúcom roku v kanadskej Ottawe valné zhromaždenie schválilo ciele asociácie, ktoré sú uvedené v článku 2.3 Stanov IAP.

K najdôležitejším cieľom IAP patrí

..... podpora takých štandardov a zásad, ktoré sú medzinárodne všeobecne uznávané ako potrebné na riadne a nezávislé stíhanie trestných činov“.

Na podporu tohto cieľa bol ustanovený výbor asociácie, ktorému predsedá pani Retha Meintjes z Južnej Afriky, ktorý sa začal zaoberať vypracovávaním štandardov pre prokurátorov. Ich prvý návrh bol predložený všetkým členom v júli 1998 a konečnú verziu schválil Výkonný výbor IAP na jej jarnom zasadnutí v Amsterdame v apríli 1999.

Štandardy profesionálnej zodpovednosti a základné práva a povinnosti Medzinárodnej asociácie prokurátorov predstavujú základný kódex správania, ktorým by sa mali riadiť jednotliví prokurátori i prokuratúry. Mal by byť vnímaný skôr ako pracovný dokument, ktorý dáva prokuratúram možnosť rozvíjať a posilňovať ich vlastné štandardy.

MEDZINÁRODNÁ ASOCIÁCIA PROKURÁTOROV

ŠTANDARDY PROFESIONÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI, ZÁKLADNÝCH PRÁV A POVINNOSTÍ PROKURÁTOROV PRIJATÉ MEDZINÁRODNOU ASOCIÁCIOU PROKURÁTOROV DŇA 23. APRÍLA 1999

VZHLADOM NA TO, ŽE ciele Medzinárodnej asociácie prokurátorov sú uvedené v článku 2.3 jej stanov a patrí k nim podpora spravodlivého, efektívneho, nestranného a účelného stíhania trestných činov ako aj podpora štandardov a zásad týkajúcich sa správy trestného súdnictva;

VZHLADOM NA TO, ŽE Organizácia spojených národov na jej 8. kongrese o prevencii kriminality a zaobchádzaní s páchatel'mi v Havane v roku 1990 prijala Smernice o úlohe prokurátorov;

VZHLADOM NA TO, ŽE spoločenstvo národov deklarovalo práva a slobody všetkých osôb v Deklarácii OSN o ľudských právach a ďalších medzinárodných zmluvách, dohovoroch a iných dokumentoch;

VZHLADOM NA TO, ŽE verejnosť musí mať dôveru v mravnú bezúhonnosť systému trestného súdnictva;

VZHLADOM NA TO, ŽE prokurátori zohrávajú v správe trestného súdnictva kľúčovú úlohu;

VZHLADOM NA TO, ŽE stupeň zainteresovania prokurátorov vo vyšetrovaní je v jednotlivých judikatúrach odlišný;

VZHLADOM NA TO, ŽE výkon prokurátorských diskrečných právomocí je veľmi dôležitý;

A VZHLADOM NA TO, ŽE takýto výkon by mal byť čo možno najotvorenejší, v súlade s osobnými právami, citlivý na to, aby sa poškodený neocitol opäť v pozícii poškodeného, a mal by byť objektívny a nestranný;

Medzinárodná asociácia prokurátorov sa rozhodla prijať pre všetkých prokurátorov tieto štandardy profesionálneho správania a ich základné práva a povinnosti:

1. PROFESIONÁLNE SPRÁVANIE

Prokurátor:

- a) bude za každých okolností zachovávať česť a dôstojnosť svojej profesie;
- b) bude sa správať vždy profesionálne, v súlade so zákonom a predpismi a etikou ich profesie;
- c) vždy bude zachovávať zásady bezúhonnosti;
- d) bude vždy dobre informovaný a bude sa ďalej vzdelávať;
- e) bude sa usilovať o to, aby bol nezávislý a nestranný;
- f) bude vždy chrániť právo obvineného na spravodlivý súdny proces, predovšetkým sa postará o to, aby dôkazy v prospech obvineného boli predložené v súlade so zákonom alebo požiadavkami na spravodlivý proces;
- g) bude vždy slúžiť vo verejnom záujme a chrániť verejný záujem;
- h) bude rešpektovať, chrániť a podporovať univerzálne chápanie ľudskej dôstojnosti a ľudských práv.

2. NEZÁVISLOSŤ

- 2.1. Prokurátorské diskrečné právomoci, ak v niektorých štátoch existujú, by sa mali vykonávať nezávisle a bez politického nátlaku.
- 2.2 Ak orgány, ktoré nemajú prokurátorské právomoci majú právo dávať prokurátorom všeobecné alebo špecifické pokyny, takéto pokyny by mali byť:

- * transparentné;
- * v súlade s úradnou mocou;
- * mali by podliehať smerniciam na zabezpečenie aktuálnosti a chápania nezávislosti prokurátora.

2.3 Každé právo orgánov, ktoré nemajú prokurátorské právomoci nariadiť začatie konania alebo zastaviť legálne začaté konanie by sa malo aplikovať podobným spôsobom.

3. NESTRANNOSŤ

Prokurátor si svoju funkciu vykonáva bez strachu, bez toho, aby niekoho favorizoval a bez predsudkov. Prokurátor bude predovšetkým:

- a) svoju funkciu vykonávať nestranne;
- b) nedá sa ovplyvniť individuálnymi alebo parciálnymi záujmami, nepodľahne tlaku verejnosti alebo médií a vždy bude mať na zreteli verejný záujem;
- c) bude postupovať objektívne;
- d) zváži všetky dôležité okolnosti, a to bez ohľadu na to, či hovoria v prospech alebo neprospech podozrivého;
- e) v súlade s právnym poriadkom platným v konkrétnom štáte alebo s požiadavkami na spravodlivý proces sa bude usilovať o to, aby boli podniknuté všetky zákonné kroky potrebné na usvedčenie páchatel'a prípadne na zbavenie jeho viny;
- f) bude sa usilovať hľadať pravdu a súdu pomôcť dospieť k objektívnej pravde a konať tak, aby sa spravodlivo postupovalo voči poškodenému i obžalovanému.

4. ÚLOHA PROKURÁTORA V TRESTNOM KONANÍ

4.1 Prokurátor vykonáva svoju funkciu spravodlivo, zásadovo a promptne.

4.2 Prokurátor má v trestnom konaní aktívnu úlohu:

- a) tam, kde je podľa zákona alebo praxe oprávnený zúčastniť sa vyšetrovania trestných činov alebo vykonávať dozor nad políciou alebo inými vyšetrovateľmi, vykonáva svoju funkciu objektívne, nestranne a profesionálne;
- b) pri vykonávaní dozoru nad vyšetrovaním musí dbať na to, aby vyšetrovacie orgány rešpektovali právne zásady a základné ľudské práva;
- c) pri poskytovaní rád je nestranný a objektívny;
- d) trestné stíhanie začne len vtedy, ak je presvedčený o tom, že vo veci je dostatok dôkazov a sú prípustné a v trestnom stíhaní nebude pokračovať, ak nebude mať dostatok dôkazov;
- e) v priebehu trestného konania má byť vec stíhaná prisne, ale spravodlivo; nemá ísť nad rámec dôkazov;
- f) ak podľa lokálnych zákonov a praxe dozoruje výkon súdnych rozhodnutí alebo má inú neprokurátorskú funkciu, koná vždy vo verejnom záujme.

4.3 Prokurátor bude pri výkone svojej funkcie okrem toho

- a) zachovávať služobné tajomstvo;

- b) v súlade so zákonom a s požiadavkami na spravodlivý proces brať do úvahy všetky názory a možné obavy poškodených a svedkov v prípade, ak sú dotknuté alebo by mohli byť dotknuté ich záujmy, zabezpečiť, aby poškodení a svedkovia boli poučení o svojich právach; okrem toho zabezpečiť, aby každá poškodená strana bola informovaná o svojom práve odvolať sa na vyššiu inštanciu/súd, ak je to možné;
- c) obžalovanému zaručiť práva v spolupráci so súdnymi a inými príslušnými orgánmi;
- d) v súlade so zákonom a požiadavkami na spravodlivý proces poskytnúť obžalovanému čo najskôr všetky relevantné informácie;
- e) preskúmať dôkazy a zistiť, či boli získané zákonne a v súlade s ústavou;
- f) odmietat' použiť také dôkazy, o ktorých sa domnieva, že boli získané nezákonným spôsobom, čo by bolo hrubým porušením ľudských práv podozrivého, najmä ak by išlo o týranie alebo kruté zaobchádzanie;
- g) zabezpečiť, aby proti tým, ktorí takéto metódy používajú, boli prijaté potrebné opatrenia;
- h) v súlade so zákonom a požiadavkami na spravodlivý proces poriadne zvážiť začatie, prerušenie alebo podmienené resp. nepodmienené zastavenie trestného konania, najmä v prípadoch týkajúcich sa mladistvých delikventov, plne pritom rešpektujúc práva podozrivých a poškodených tam, kde je to vhodné.

5. SPOLUPRÁCA

Aby bolo zabezpečené spravodlivé a účinné trestné stihanie, prokurátori budú:

- a) spolupracovať s políciou, súdmi, právnikmi z iných oblastí, obhajcami, vládnymi inštitúciami, a to na národnej alebo medzinárodnej úrovni;
- b) poskytnú právnu pomoc prokuratúram a kolegom z iných jurisdikcií, a to v súlade so zákonom a duchom vzájomnej spolupráce.

6. PRÁVA PROKURÁTORA

Aby prokurátor mohol vykonávať svoju funkciu nezávisle a v súlade s týmito štandardmi, prokurátor bude chránený pred svojvoľnými opatreniami vlády. Vo všeobecnosti by mal mať prokurátor právo

- a) vykonávať svoju profesionálnu funkciu bez zastrašovania, neoprávneného zasahovania alebo nátlaku na jeho osobu;
- b) na fyzickú ochranu svojej osoby i členov jeho rodiny v prípade, ak je ohrozená jeho osobná bezpečnosť vyplývajúca z riadneho výkonu jeho prokurátorskej funkcie;
- c) na primerané pracovné podmienky a adekvátne finančné ohodnotenie, pričom jeho plat alebo iné požitky nesmú byť svojvoľne znížené;
- d) na primerané a regulované funkčné obdobie, dôchodok a vek na odchod do dôchodku v súlade s pracovnými predpismi alebo voľbami v niektorých prípadoch;
- e) na prijatie do funkcie prokurátora alebo na zaradenie do vyššej funkcie podľa objektívnych kritérií, a to najmä na základe jeho kvalifikácie, schopností, bezúhonnosti, pracovného výkonu a skúseností;
- f) na promptný a spravodlivý proces, v súlade so zákonom alebo právnymi predpismi, ak je proti nemu vedené disciplinárne konanie za porušenie profesijných štandardov;
- g) vytvárať profesijné združenia a združovať sa v nich alebo v iných organizáciách s cieľom zastávať svoje záujmy, ďalej sa vzdelávať a chrániť svoje postavenie; a
- i) odmietnuť taký pokyn, ktorý by nebol v súlade so zákonom alebo ktorý by bol v rozpore s profesionálnymi štandardmi alebo etikou.

RADA EURÓPY

**POSTAVENIE PROKURATÚRY
V SYSTÉME TRESTNÉHO SÚDNICTVA**

Odporúčanie Rec(2000)19

prijaté Výborom ministrov
Rady Európy
dňa 6. októbra 2000

a dôvodová správa

1. Odporúčanie Rec(2000)19 prijaté Výborom ministrov Rady Európy dňa 6.10.2000 vypracoval v rámci Rady Európy Výbor expertov pre otázky postavenia prokuratúry v systéme trestného súdnictva (PC-PR) pod vedením Európskeho výboru pre trestné problémy (CDPC).

2. Tento dokument obsahuje text Odporúčania Rec(2000)19 a dôvodovú správu.

RADA EURÓPY VÝBOR MINISTROV

Odporúčanie Rec(2000)19

Výboru ministrov členským štátom o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva

*(prijaté Výborom ministrov dňa 6.10.2000
na 724. zasadnutí zástupcov ministrov)*

Výbor ministrov, podľa čl. 15.b stanov Rady Európy;

pripomínajúc, že cieľom Rady Európy je užšie zjednocovať svojich členov;

majúc na zreteli, že Rada Európy má najmä za cieľ podporovať prednostné postavenie práva, ktoré je základom každej ozajstnej demokracie;

s ohľadom na to, že systém trestného súdnictva hrá dôležitú úlohu v zachovaní právneho štátu;

s vedomím potreby spoločnej všetkým štátom účinnejšie bojovať proti kriminalite tak na národnej úrovni, ako aj na úrovni medzinárodnej;

majúc na zreteli, že na tento cieľ je potrebné zvýšiť účinnosť národných systémov trestného súdnictva a medzinárodnej spolupráce v trestnej oblasti za súčasného rešpektovania zásad definovaných v Dohovore o ľudských právach a základných slobodách;

s vedomím, že prokuratúra hrá určujúcu úlohu v systéme trestného súdnictva, ako aj v medzinárodnej trestnej spolupráci;

s presvedčením, že na tento cieľ treba podporovať definovanie spoločných princípov, ktorými sa majú riadiť prokuratúry členských krajín;

berúc do úvahy súbor princípov a noriem, ktoré vyplývajú z textov prijatých v trestnej oblasti.

odporúča vládam členských štátov, aby sa pri tvorbe vlastných legislatívnych predpisov a v praxi inšpirovali, pokiaľ ide o otázky postavenia prokuratúry v systéme trestného súdnictva, nasledujúcimi princípmi:

POSTAVENIE PROKURATÚRY

1. Pod prokuratúrou sa myslí orgán poverený aplikáciou trestného zákona, v mene spoločnosti a vo všeobecnom záujme, berúc do úvahy na jednej strane práva jednotlivcov a na druhej strane účinnosť systému trestného súdnictva.
2. Vo všetkých systémoch trestného súdnictva prokuratúra:
 - rozhoduje, či sa má začať trestné stíhanie alebo pokračovať v trestnom stíhaní,
 - vykonáva trestné stíhanie pred súdmi,
 - podáva opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov.
3. V určitých systémoch trestného súdnictva prokuratúra:
 - uplatňuje štátnu trestnú politiku a prispôsobuje ju miestnym či regionálnym pomerom,
 - vedie, riadi alebo dozerá na vyšetrovanie,
 - dozerá na to, aby poškodení dostali účinnú pomoc,
 - rozhoduje o alternatívnych opatreniach k trestnému stíhaniu,
 - dozerá na výkon súdnych rozhodnutí,
 - a pod.

ZÁRUKY PRIZNANÉ PROKURATÚRE PRI VÝKONE ČINNOSTI

4. Štáty by mali urobiť opatrenia potrebné na to, aby prokurátori mohli vykonávať svoje povinnosti a profesionálne funkcie vo vyhovujúcich podmienkach, pokiaľ ide o štatút a organizáciu, a s primeranými, najmä rozpočtovými, prostriedkami. Tieto podmienky treba určiť v úzkej spolupráci so zástupcami prokuratúry.
5. Štáty by sa mali postarať o to, aby:
 - a. nábor, postup a preloženie prokurátorov boli riadené nestrannými právnymi predpismi umožňujúcimi zabrániť zásahu jednotlivca či skupiny a vylučujúcimi akúkoľvek diskrimináciu z dôvodu pohlavia, rasy, farby pokožky, jazyka, náboženstva, politických alebo iných názorov, národného alebo spoločenského pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia alebo akýchkoľvek iných dôvodov,
 - b. postup v kariére a pohyb prokurátorov boli založené na objektívnych a známych kritériách, ako sú znalosti a skúsenosti,
 - c. mobilnosť prokurátorov bola založená na potrebách inštitúcie,
 - d. zákon zaručil prokurátorom na výkon ich funkcií primerané podmienky, najmä postavenie, odmeňovanie a dôchodok v súlade s dôležitosťou vykonávaných funkcií, ako aj primeraný vek odchodu do dôchodku,

e. sa zákonne upravilo disciplinárne konanie pre prokurátorov a zaručilo sa im objektívne posúdenie a rozsudok, ktorý podlieha nezávislej a nestrannej kontrole,

f. prokurátori mali prístup k vyhovujúcemu opravnému prostriedku, vrátane práva predložiť vec súdu, len čo je napadnutý ich právny štátut.

g. prokurátori a členovia ich rodín boli fyzicky chránení, ak je ich osobná bezpečnosť ohrozená z dôvodu výkonu ich funkcie.

6. Štáty by mali zabezpečiť, aby prokurátori mali priznané právo slobodného prejavu, viery, spolčovania a zhromažďovania. Zvlášť majú mať právo zúčastňovať sa na verejných diskusiách o otázkach týkajúcich sa práva, spravovania justície, podporovania a ochraňovania ľudských práv, aby sa mohli stať členmi alebo sami založiť akúkoľvek miestnu, národnú alebo medzinárodnú organizáciu a zúčastňovať sa na jej zasadnutiach bez toho, aby to nejako ovplyvnilo ich postup v kariére z dôvodu príslušnosti k organizácii uznanej zákonom alebo z dôvodu činnosti vzťahujúcej sa k danej organizácii. Obmedzenia by mohli zasiahnuť tieto práva len do tej miery, ako sú stanovené zákonom a nevyhnutné na zabezpečenie štatutárneho postavenia prokurátora. V prípade porušenia uvedených práv, musí byť umožnený opravný prostriedok.

7. Vzdelávanie je zároveň povinnosťou i právom prokurátorov, rovnako ako pred prevzatím funkcie, aj v priebehu jej vykonávania. V dôsledku toho by štáty mali urobiť opatrenia, aby zabezpečili prokurátorom možnosť vzdelávania pred výkonom funkcie a v jeho priebehu. Je dôležité hlavne, aby boli informovaní:

a. o etických zásadách a požiadavkách, ktoré patria k ich funkcii,

b. o ochrane zaručenej ústavou a zákonom podozrivým, poškodeným a svedkom,

c. o ľudských právach a slobodách, ako sú definované v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najmä právach stanovených v čl. 5 a 6 tohto dohovoru,

d. o teórii a praxi organizácie práce, o spravovaní a ľudských zdrojoch v súdnictve,

e. o mechanizmoch, ktoré môžu prispieť k zabezpečeniu koherencie ich činnosti.

Okrem toho, štáty by mali urobiť opatrenia, ktoré zabezpečia ďalšie vzdelávanie prokurátorov v otázkach alebo špecifických oblastiach podľa aktuálnych potrieb, berúc do úvahy druh a vývoj trestnej činnosti, ako aj v oblasti medzinárodnej spolupráce v trestných veciach.

8. Keďže sa rozvíjajú nové druhy kriminality, najmä organizované, prioritou by mala byť špecializácia, pokiaľ ide o organizáciu prokuratúry alebo vzdelávanie či postupovanie v kariére. Malo by sa rozvíjať aj tvorenie skupín špecialistov, vrátane pluridisciplinárnych, ktoré by mohli pomáhať prokurátorom pri plnení ich úloh.

9. Čo sa týka organizácie a interného fungovania prokuratúry, najmä rozdelenia a evokácie prípadov, malo by sa postupovať nestranne a nezávisle a rozdeľovanie by sa malo výhradne riadiť záujmom riadneho fungovania systému trestného súdnictva, do úvahy by sa mal brať najmä stupeň právnej kvalifikácie a špecializácie.

10. Každý prokurátor by mal mať právo požiadať, aby mu boli príkazy podávané v písomnej forme. Ak by sa mu zdalo, že príkaz je v rozpore so zákonom alebo s jeho svedomím, vhodným vnútorným opatrením by sa malo umožniť jeho prípadné presunutie na iný prípad.

VZŤAHY MEDZI PROKURATÚROU A VÝKONNOU A ZÁKONODARNOU MOCOU

11. Štáty by mali zabezpečiť, aby prokurátori mohli vykonávať svoju funkciu bez neoprávneného zasahovania a bez rizika, že im hrozí občianske, trestné alebo iné stíhanie. Predsa však, aby sa umožnila kontrola príslušnými orgánmi, prokuratúra musí pravidelne a verejne podávať správy o svojej činnosti, zvlášť o uplatňovaní svojich priorít.

12. Prokuratúra nesmie neoprávnene zasahovať do príslušnosti zákonodarnej a výkonnej moci.

13. V krajinách, kde je prokuratúra závislá alebo podriadená vláde, štát urobí potrebné opatrenia, aby:

a. bola povaha a rozsah vládnych právomocí voči prokuratúre stanovená zákonom,

b. vláda vykonávala svoje právomoci transparentne a podľa medzinárodných zmlúv, podľa vnútorného právneho poriadku a všeobecných právnych zásad,

c. každý príkaz pochádzajúci z rozhodnutia vlády by mal mať písomnú formu a mal by byť za daných podmienok uverejnený,

d. ak je vláda oprávnená dávať príkazy týkajúce sa špecifického prípadu, mala by sa podrobiť týmto podmienkam:

- vopred požiadať o názor príslušnú prokuratúru alebo jej zastupujúci orgán.
- odôvodniť svoje príkazy, zvlášť ak sú v nesúlade s týmto názorom.
- dať príkazy i stanoviská do spisu a podrobiť ich kontradiktórnym diskusiám.

e. prokuratúra by mala mať právo predložiť súdu akýkoľvek právny argument, aj v prípade, ak je nútená konať v súlade s príkazmi, ktoré dostala,

f. príkazy na nestíhanie by mali byť zákonom zakázané. Ak to tak nie je, bolo by vhodné, aby také inštrukcie, hoci výnimočné, podliehali nielen pravidlám stanoveným v odseku d. a e., ale aj špecifickej kontrole s cieľom zaručiť transparentnosť.

14. V krajinách, kde je prokuratúra nezávislá od vlády, štát by mal urobiť opatrenia, aby bola povaha a rozsah nezávislosti prokuratúry spresnená zákonom.

15. Aby sa zabezpečila spravodlivosť a účinnosť trestnej politiky, prokuratúra musí spolupracovať s orgánmi a inštitúciami štátu v rozsahu, ako stanovuje zákon.

16. Prokuratúra by mala mať v každom prípade možnosť bez prekážok trestne stíhať štátnych činiteľov za trestné činy, ktoré spáchali, najmä trestný čin korupcie, zneužívania právomoci, porušovania ľudských práv a iné trestné činy uznané medzinárodným právom.

VZŤAHY MEDZI PROKURÁTORMI A SUDCAMI

17. Štáty urobia opatrenia, aby mali prokurátori zákonom určený štatút, kompetencie a postavenie v trestnom konaní, takým spôsobom, aby nevznikla nijaká možnosť spochybňovať nezávislosť a nestrannosť sudcov. Štáty by mali zaručiť, že nikto nesmie vykonávať funkciu sudcu a prokurátora zároveň.

18. Ak to dovoľuje právny režim, štáty by mali urobiť opatrenia, aby tá istá osoba mohla vykonávať najprv funkciu prokurátora a potom sudcu, alebo naopak. Tieto zmeny vo funkciách by sa mali povoliť na výslovnú žiadosť príslušnej osoby a v súlade so zárukami.

19. Prokurátori by mali striktné rešpektovať nezávislosť a nestrannosť sudcov. Hlavne by nemali spochybňovať súdne rozhodnutia, alebo klásť prekážky v ich vykonávaní, s výnimkou uplatnenia opravných prostriedkov alebo podobných postupov.

20. Prokurátori by mali počas trestného konania vykonávať svoje funkcie objektívne a nestranne. Zvlášť by mali dozeráť, aby súdy mali k dispozícii všetky právne alebo faktické informácie a dôkazy potrebné na riadne vykonanie spravodlivosti.

VZŤAHY MEDZI PROKURATÚROU A POLÍCIOU

21. Vo všeobecnosti prokuratúra dozerá na zákonnosť policajného vyšetrovania, prinajmenšom ak ide o rozhodnutie o začatí alebo pokračovaní trestného stíhania. Dozerá aj na spôsob, akým polícia dodržiava ľudské práva.

22. V krajinách, kde je polícia riadená prokuratúrou alebo kde je policajné vyšetrovanie vedené alebo kontrolované prokuratúrou, štát urobí opatrenia, aby prokuratúra mohla:

a. dávať príkazy, ktoré polícia potrebuje na efektívne plnenie priorít trestnej politiky, to sa týka najmä vyjasnenia trestných činov, spôsobu vyhľadávania dôkazov, využitia personálu, dĺžky vyšetrovania, podávania informácií prokuratúre atď.

b. v prípade existencie viacerých policajných úradov poveriť určitým vyšetrovaním vybrané vhodné policajné oddelenie,

c. hodnotiť a kontrolovať to, čo považuje za potrebné pri dodržiavaní svojich príkazov,

d. trestať alebo dať trestať prípadné porušenie príkazov.

23. V krajinách, kde je polícia nezávislá od prokuratúry, štát urobí opatrenia, aby prokuratúra a polícia mohli efektívne a primerane spolupracovať.

POVINNOSTI A ZODPOVEDNOSŤ PROKURATÚRY VOČI OBČANOM

24. Pri výkone svojho poslania by mala prokuratúra:

a. postupovať spravodlivo, nestranne a objektívne,

b. dodržiavať a chrániť ľudské práva, ako sú stanovené v Európskom dohovore o ľudských právach a základných slobodách.

c. dozerat', aby systém trestného súdnictva fungoval čo najefektívnejšie a najrýchlejšie.

25. Prokuratúra upustí od akejkoľvek diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie, rasa, farba pokožky, jazyk, náboženstvo, politické názory, národný alebo spoločenský pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetkové pomery, narodenie, zdravotný stav, postihnutie alebo iný dôvod.

26. Prokuratúra dozerá na rovnosť každého občana pred zákonom, berie do úvahy situáciu podozrivého a všetky okolnosti prípadu, či už v prospech, či na škodu podozrivého.

27. Prokuratúra nezačne trestné stíhanie alebo nebude pokračovať v trestnom stíhaní, ak nestranné vyšetrovanie ukáže, že obvinenie nebolo podložené.

28. Prokuratúra by nemala použiť proti podozrivým dôkazy, o ktorých možno predpokladať, že boli získané nezákonnými metódami. V prípade pochybnosti by mala požiadať súd o rozhodnutie o ich prijateľnosti.

29. Prokuratúra dozerá na dodržiavanie princípu rovnosti zbraní, najmä pri odovzdávaní - s výnimkou ustanovenia zákona - svojich informácií, ktoré by mohli narušiť nestranný priebeh procesu, iným stranám.

30. Prokuratúra získané informácie považuje za dôverné, najmä ak by mohol byť napadnutý predpoklad nevinoty, ibaže by bolo v záujme spravodlivosti zverejniť isté informácie, alebo by si to vyžadoval sám zákon.

31. Ak je prokuratúra oprávnená prijať opatrenia, ktoré porušujú práva a základné slobody podozrivého, tieto opatrenia musia byť predmetom súdnej kontroly.

32. Prokuratúra musí brať do úvahy záujmy svedkov, zvlášť má rozhodovať o opatreniach potrebných na ich fyzickú ochranu a ochranu ich osobného života alebo zabezpečiť, aby sa také opatrenia vykonali.

33. Prokuratúra má brať do úvahy názory a záujmy poškodených, ak boli porušené ich osobné záujmy a dozerat' na to, aby boli poškodení informovaní o svojich právach a o vývoji trestného konania, prípadne umožniť, aby mohli byť informovaní.

34. Strany zainteresované na prípade, ak boli ako strany uznané, zvlášť poškodení, musia mať možnosť vzniesť námietky proti rozhodnutiu, ktoré vydala prokuratúra o nezačatí trestného stíhania. Také námietky sa môžu posúdiť v rámci hierarchickej kontroly, buď v rámci súdnej kontroly alebo oprávnením strán, aby samy začali trestné stíhanie.

35. Štáty by mali dbať na to, aby bol výkon funkcie prokurátora riadený istým kódexom správania. Každé porušenie pravidiel by malo viesť k primeraným sankciám v súlade s bodom 5. Spôsob, akým prokurátori vykonávajú svoju funkciu, by mal byť predmetom pravidelnej vnútornej kontroly.

36. (a) Aby sa zabezpečila rovnosť občanov pred súdom ako podmienka účinnosti trestného súdnictva, štáty musia dosiahnuť, že:

- sa uprednostní hierarchická organizácia bez toho, aby takáto štruktúra obsahovala byrokratické, neúčinné alebo paralyzujúce orgány.
- sa určia všeobecné riadiace princípy o uplatňovaní trestnej politiky
- sa stanoví všeobecné zásady, o ktoré sa bude možné oprieť pri rozhodovaní v jednotlivých prípadoch a ktoré zamedzia akejkol'vek ľubovôli v procese rozhodovania.

(b) Organizácia, riadiace princípy a zásady sú stanovené parlamentom, vládou, alebo, ak domáci právny poriadok zaručuje prokuratúre nezávislosť, zástupcami prokuratúry.

(c) Verejnosť má byť o tejto organizácii, riadiacich princípoch a zásadách informovaná, pričom na žiadosť jednotlivcov im majú byť také informácie poskytnuté.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

37. Nezávisle od úlohy, ktorú majú iné orgány vo veci medzinárodnej súdnej spolupráce, treba podporiť priame kontakty medzi prokuratúrami rozličných krajín v rámci platných medzinárodných zmlúv alebo na základe praktických dohôd.

38. Na úrovni rozličných orgánov treba vyvinúť úsilie, aby sa umožnili priame kontakty medzi prokuratúrami v rámci medzinárodnej spolupráce v trestných veciach, a najmä:

- a.** publikovať informácie a dokumenty,
- b.** vypracovať zoznam kontaktných orgánov a adres s určením kompetentných osôb v rozličných prokuratúrach, ich špecializáciu, oblasť pôsobnosti a pod.
- c.** zabezpečiť osobné a pravidelné kontakty medzi členmi prokuratúr v rozličných krajinách, zvlášť konanie pravidelných stretnutí generálnych prokurátorov,
- d.** organizovať školenia a vzdelávacie programy,
- e.** vytvoriť a rozvíjať inštitúciu styčného prokurátora v zahraničí,
- f.** organizovať výučbu cudzích jazykov,
- g.** rozvíjať korešpondenciu a prenos informácií elektronickou cestou,
- h.** organizovať pracovné semináre s kolegami v susedných krajinách, tak o otázkach vzájomnej pomoci v trestných veciach, ako aj o spoločných problémoch v oblasti kriminality.

39. S cieľom racionálneho riešenia a koordinácie v postupoch poskytovania si vzájomnej právnej pomoci, treba rozvinúť úsilie:

- a.** aby sa posilňovalo u prokurátorov vedomie dôležitosti právnej pomoci a ich aktívnej účasti v medzinárodnej spolupráci.

b. aby sa podporovala špecializovanosť niektorých prokurátorov na oblasť právnej pomoci.

S týmto cieľom by mali štáty zabezpečiť, aby prokuratúra dožadujúceho štátu, ktorá je poverená medzinárodnou spoluprácou, mohla zasielať žiadosti o právnu pomoc priamo kompetentnému orgánu dožiadaného štátu a dožiadaný štát mohol zaslať zozbieraný dôkazový materiál priamo dožadujúcemu štátu.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Úvod

Pod vedením Európskeho výboru pre trestné problémy (CDPC) bol Výbor expertov pre otázky postavenia prokuratúry v systéme trestného súdnictva (PC-PR) poverený preskúmať postavenie prokuratúry a jej úlohu v systéme trestného súdnictva s cieľom vypracovať odporúčania.

Výbor PC-PR sa stretol sedem ráz v období medzi októbrom 1996 a novembrom 1999.

Výbor vypracoval dotazník, ktorý dostali všetky členské štáty. Odpovede naň boli základom pre prácu výboru. Syntéza týchto odpovedí je pripojená k dôvodovej správe.

Pri poslednom stretnutí schválil výbor návrh odporúčania a návrh dôvodovej správy. Na 48. plenárnom zasadnutí (jún 2000) preštudoval tieto texty výbor CDPC. Schválil návrh odporúčania a predložil ho Výboru ministrov. Okrem toho schválil dôvodovú správu.

Na 724. zasadnutí delegovaných zástupcov ministrov v októbri 2000, Výbor ministrov prijal text odporúčania a povolil publikovanie dôvodovej správy.

Všeobecné poznámky

Od svojho založenia vyvíja Rada Európy veľkú snahu v oblasti harmonizovania zákonov, štruktúr a praxe v jednotlivých členských štátoch v záujme boja proti trestnej činnosti.

Predovšetkým preto, lebo boj proti zločinu je oblasťou, kde sa priamo uplatňujú v praxi princípy, na ktorých bola vybudovaná Rada Európy a ktoré má za cieľ obhajovať, t.j. dominantné postavenie práva, demokraciu a ľudské práva.

Potom aj preto, lebo *"účinnosť odpovedí na trestnú činnosť výrazne závisí od ich harmonizácie v rámci jednotnej a zladenej európskej politiky"*. (cit. z Preambuly Odporúčania R (96) 8 Výboru ministrov členským štátom o trestnej politike v transformujúcej sa Európe).

Táto požiadavka je dnes o to naliehavejšia, že existujú také formy kriminality, ako je organizovaný zločin a korupcia, ktorých medzinárodný rozsah sa stále zväčšuje a voči ktorým sú nástroje jednotlivých štátov nedostatočné (Pozri najmä Rezolúciu (97)24 o dvadsiatich riadiacich princípoch v boji proti korupcii). Táto situácia si vyžaduje, okrem znovudefinovania spolupráce v trestnej oblasti, viac zharmonizované, dokonca spoločné zásady a spôsoby zasahovania.

Hoci je justícia v Európe stále rozdelená na dve kultúry - či už ide o organizáciu trestného konania (akuzačné a inkvizičné) alebo o spôsob trestného stíhania (zákonný či podľa vlastného uváženia) - toto historické rozdelenie má tendenciu zmierňovať sa vplyvom

normatívnych zmien, ktoré jednotlivé členské štáty vykonali v záujme spoločných všeobecných európskych princípov, zvlášť tých, ktoré sú stanovené Európskym dohovorom o ľudských právach.

Pokiaľ ide o boj proti trestnej činnosti, prípadne o orgán poverený trestným stíhaním údajných páchatel'ov, úsilie o harmonizáciu sa prejavilo trochu neskôr, pravdepodobne preto, lebo táto otázka sa dotýkala priamo inštitúcií a organizácie verejnej moci každého štátu.

Viacere texty Rady Európy už definovali hlavné zamerania v oblastiach spojených s týmto Odporúčaním, sú to texty, ktoré výbor najviac bral do úvahy:

- Odporúčanie R (80) 11 o predbežnej väzbe,
- Odporúčanie R (83) 7 o účasti verejnosti na trestnej politike,
- Odporúčanie R (85) 11 o postavení poškodeného v trestnom práve a v trestnom konaní,
- Odporúčanie R (87) 18 o zjednodušovaní trestného súdnictva, najmä pokiaľ ide o možnosť vlastného uváženia pri trestnom stíhaní,
- Odporúčanie R (87) 21 o pomoci obetiam a prevencii viktimizácie,
- Odporúčanie R (92) 17 o koherencii pri vyslovení trestu,
- Odporúčanie R (94) 12 o nezávislosti, účinnosti a postavení sudcov,
- Odporúčanie R (95) 12 o správe trestného súdnictva,
- Odporúčanie R (97) 13 o zastrašovaní svedkov a právach obhajoby,
- Odporúčanie R (99) 19 o mediácii v trestnej oblasti.

Treba však konštatovať, že doteraz nebolo postavenie, úloha a spôsob zasahovania orgánov trestného stíhania predmetom hlbšieho skúmania s cieľom ich zjednotenia v rámci Európy.

Politické prevraty, ktoré sa udiali v strednej a východnej Európe, ako aj hlboké reformy iných krajín (Taliansko, Holandsko, Francúzsko...) boli pre Radu Európy príležitosťou, aby tieto otázky zaradila k svojim súčasným prioritám. Počet krajín (25), ktoré určili svojich zástupcov, ktorí sú členmi užšieho výboru expertov povereného riešením tejto otázky, ukazuje aj záujem aj aktuálnu potrebu rozvinúť harmonizačné úsilie v tejto oblasti.

Bol by však nepravdivý predpoklad, že je taká harmonizácia jednoduchá, a to z viacerých dôvodov.

1. Samotný pojem orgánu povereného stíhaním údajných páchatel'ov je v Európe chápaný dvojakým spôsobom, keďže historicky čerpá z dvoch rozličných systémov:

- francúzsky model "štátneho zastupiteľstva" zveruje monopol stíhania verejným činiteľom v rámci inkvizičného systému,
- anglosaský model je taký, v ktorom je stíhanie tradične začaté z podnetu buď poškodeného, buď polície v rámci akuzačného systému.

Dnes majú všetky členské štáty kvalifikovaný verejný orgán trestného stíhania, označovaný ako "štátne zastupiteľstvo", "prokuratúra" alebo "prokurátor" (posledné pomenovania sa najviac používajú v texte Odporúčania), ktorý má kľúčové postavenie v systémoch trestného súdnictva, ale s odlišnosťami podľa toho, či ide o staršiu či novšiu inštitúciu. Postavenie a úloha prokuratúry podlieha stále vývoju, ak berieme do úvahy rozsah reforiem, ktoré sa uskutočnili za posledných desať rokov v mnohých členských krajinách.

2. Miesto prokuratúry v systéme inštitúcií je rozličné v rozličných krajinách, na jednej strane pokiaľ ide o vzťahy k výkonnej moci, ktoré idú od subordinácie po úplnú nezávislosť, na druhej strane vzťahy voči súdnej moci, pričom v niektorých systémoch je prokuratúra a súdy v jednom celku, v iných je prokuratúra nezávislá.

Výbor uvážil, že jeho úlohou nie je zovšeobecniť tieto systémy a prípadne definovať akúsi tretiu cestu či hypotetický nadnárodný model. Rovnako ani nechcel obmedziť svoje práce na hľadanie akéhosi spoločného menovateľa. Uprednostnil naopak dynamickú perspektívu, s úsilím odhaliť spoločné vedúce princípy, ktoré by mohli viesť prokuratúry do 3. tisícročia s odporúčaniami konkrétnych cieľov, ktoré treba dosiahnuť, ak sa má dôjsť k inštitučnej rovnováhe, od ktorej závisí demokracia a prednostné postavenie práva v Európe.

Text Odporúčania nemá právne donucujúci charakter, akákoľvek formulácia, ktorá by mohla vyzeráť ako uloženie nejakej povinnosti štátom, nie je v skutočnosti ničím iným, než odporúčaním, aby štát uplatnil príslušný princíp.

KOMENTÁR KU KAŽDÉMU BODU ODPORÚČANIA

POSTAVENIE PROKURATÚRY

1. Pod prokuratúrou sa myslí orgán poverený aplikáciou trestného zákona, v mene spoločnosti a vo všeobecnom záujme, berúc do úvahy na jednej strane práva jednotlivcov a na druhej strane účinnosť systému trestného súdnictva.

V súlade s poslaním výboru expertov zaoberá sa toto odporúčanie výhradne postavením prokuratúry v systéme trestného súdnictva. Prokuratúre však môžu byť zverené aj iné dôležité úlohy, napr. v obchodnej či civilnej oblasti.

Výraz "aplikáciou trestného zákona" sa myslí aplikácia trestného práva v širokom význame. Nie je tu termín "trestné právo", pretože si ho mnohí ľudia spájajú výhradne s presným normatívnym prameňom (s "trestným zákonom"), hoci dnes je stále rastúcou a heterogénnejšou časťou legislatívy, ktorá sa označuje "trestnou" nie preto, že sa vyskytuje v právnom texte, ktorého trestný charakter sa všeobecne uznáva, ale skôr preto, lebo za porušenie ustanovení, ktoré obsahuje, sa systematicky ukladajú sankcie.

Podobne ako sudcovia, aj prokurátori majú úlohu uplatňovať a prikázať uplatňovať zákon: sudcovia reaktívne v prípadoch, ktoré sú im predložené, prokurátori proaktívne, "dozerajúci" na aplikáciu zákona. Sudcovia zasadajú a rozhodujú, prokurátori sledujú, konajú a predkladajú vec sudcovi.

Nekonajú ani v mene politickej či ekonomickej moci, ani vo vlastnom mene, prokurátor koná v mene spoločnosti a pri výkone svojej pôsobnosti sa musí nechať viesť všeobecným záujmom. Jeho práca musí dodržiavať dva imperatívy rovnakého významu: jeden sa týka individuálnych práv človeka, druhý sa týka nevyhnutnej účinnosti, ktorá sa očakáva od systému trestného súdnictva a ktorej je prokuratúra, v istom zmysle, zárukou. Výbor zdôrazňuje tento pojem účinnosti, keďže je úlohou sudcov, nie prokurátorov, vyslovovať sa v jednotlivých prípadoch týkajúcich sa všeobecne slobôd či zvlášť práv na obranu, pričom sú to najmä

prokurátori, nie sudcovia, ktorí majú zodpovednosť dozeráť na účinnosť celého trestného súdnictva, s odvolaním sa na pojem všeobecného záujmu.

V celom tomto Odporúčaní sa termín *"zákon"* používa v najširšom zmysle slova, označujúcim súbor právnych noriem založených na rozličných prameňoch, písaných či nepísaných.

2. Vo všetkých systémoch trestného súdnictva prokuratúra:

- rozhoduje, či sa má začať trestné stíhanie alebo pokračovať v trestnom stíhaní,
- vykonáva trestné stíhanie pred súdmi,
- podáva opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov.

Ak skúmame úlohy, ktoré plnia prokuratúry jednotlivých členských štátov, skonštatujeme, že vytvárajú koncentrické kruhy. Prvý kruh obsahuje úlohy, ktoré plnia všetky systémy trestného súdnictva - je to v istom zmysle *"tvrdé jadro"*, na ktoré zameria svoju pozornosť tento výbor.

V prvom rade hrá prokuratúra rozhodujúcu úlohu pri začatí trestného stíhania a pri pokračovaní v trestnom stíhaní. hoci táto úloha je iná pri aplikovaní zákonného princípu a iná pri aplikovaní princípu rozhodovania podľa vlastného uváženia.

V druhom rade sú dôležitými úlohami prokuratúry formálne vykonanie trestného stíhania a žaloba pred súdom.

Nakoniec, právo podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov je súčasťou všeobecného poslania prokuratúry, lebo je prostriedkom na dozeranie uplatňovania zákona a zvyšovanie účinnosti systému, najmä koherencie v súdnictve, a teda v trestnom práve. Z tohto pohľadu si výbor želal, aby sa prokuratúre dali široké možnosti opravných prostriedkov, čo sa ešte nestalo skutočnosťou vo všetkých krajinách strednej a východnej Európy. Tento návrh nemožno oddeliť od ustanovení odporúčania, ktoré sa týkajú vzťahov medzi prokurátormi a sudcami.

3. V určitých systémoch trestného súdnictva prokuratúra:

- uplatňuje štátnu trestnú politiku a prispôbuje ju miestnym či regionálnym pomerom,
- vedie, riadi alebo dozerá na vyšetrovanie,
- dozerá na to, aby poškodení dostali účinnú pomoc,
- rozhoduje o alternatívnych opatreniach k trestnému stíhaniu,
- dozerá na výkon súdnych rozhodnutí,
- a pod.

Tu sú zhromaždené, hoci nie vyčerpávajúco, kompetencie prokuratúry v rámci druhého kruhu, ktoré sa nenachádzajú vo všetkých právnych systémoch z dôvodov inštitucionálnych, dôvodov, ktoré sú prekážkou, aby sa rozšírili na všetky systémy.

Vo viacerých veľkých európskych systémoch sú tieto úlohy veľmi dôležité.

Uplatňovanie trestnej politiky stanovenej legislatívnou a (alebo) výkonnou mocou je jednou z hlavných úloh viacerých prokuratúr. Prispôbovanie štátnej politiky miestnym pomerom neznamena, že prokuratúra sa svojvoľne vzdiala od priorit, ktoré sú určené centrálna a

naruší tak koherenciu. Naopak, adaptácia na územné podmienky je jednou z podmienok dobrého uplatňovania týchto priorít.

Pokiaľ ide o úlohu prokuratúry v oblasti vyšetrovania, pohybuje sa medzi dvoma extrémami, na jednej strane je úplná absencia iniciatívy, na druhej uznanie celkovej právomoci pri vyšetrovaní. V niektorých krajinách koná prokuratúra až vtedy, keď jej pozornosť upúta obyčajne policajný orgán, ktorý je poverený vyšetrovaním, a to v situáciách, keď sa zdá, že bol porušený trestný zákon. V iných systémoch môže prebrať iniciatívu prokuratúra a hrať aktívnu úlohu vo vyhľadávaní porušovania zákona a viesť prácu vyšetrovujúcich orgánov. Odporúčanie sa však neobmedzuje na konštatovanie rozdielností, ale hľadá v tomto bode možnosti rozvoja (porov. bod 21 a ďalšie).

Pomoc poškodeným sa zvlášť upravuje v bodoch 33 a 34 Odporúčania.

Pokiaľ ide o úlohu prokuratúry pri výbere alternatív k trestnému stíhaniu, ktorý sa vykonáva stále výraznejšie vo všetkých systémoch, vrátane tých, kde platí zásada zákonnosti, táto úloha nebola zvlášť riešená, pretože výbor sa rozhodol odvolať sa na Odporúčanie (87) 18 o zjednodušení trestného súdnictva, ktoré presne opisuje ciele, ktoré treba dosiahnuť a podmienky, ktoré treba rešpektovať.

Pokiaľ ide o kontrolu výkonu súdnych rozhodnutí, úloha prokuratúry je zvlášť dôležitá pri trestoch odňatia slobody.

Vo viacerých členských štátoch má prokuratúra aj iné úlohy, ako napr.

- návrh v súvislosti s trestom, ktorý by mohol súd vysloviť,
- spoluprácu v trestnej oblasti na medzinárodnej úrovni, ktorej význam potvrdzujú odporúčania 37, 38 a 39.

ZÁRUKY PRIZNANÉ PROKURATÚRE PRI VÝKONE JEJ ČINNOSTI

4. Štáty by mali urobiť opatrenia potrebné na to, aby prokurátori mohli vykonávať svoje povinnosti a profesionálne funkcie vo vyhovujúcich podmienkach, pokiaľ ide o štatút a organizáciu, a s primeranými, najmä rozpočtovými, prostriedkami. Tieto podmienky treba určiť v úzkej spolupráci so zástupcami prokuratúry.

Rovnako ako pre sudcov, aj pre prokurátorov je možnosť plne vykonávať povinnosti a profesionálne funkcie priamo úmerná ich postaveniu, organizácii a prideleným prostriedkom, či už ide o personál, miestnosti, dopravné prostriedky, finančné prostriedky... Stanovenie týchto podmienok v spolupráci so zástupcami prokuratúry je zárukou poznania existujúcich potrieb.

5. Štáty by sa mali postarať o to, aby:

a. nábor, postup a preloženie prokurátorov bol riadený nestrannými právnymi predpismi umožňujúcimi zabrániť zásahu jednotlivca či skupiny a vylučujúcimi akúkoľvek diskrimináciu z dôvodu pohlavia, rasy, farby pokožky, jazyka, náboženstva, politických alebo iných názorov, národného alebo spoločenského pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia alebo akýchkoľvek iných dôvodov,

b. postup v kariére a pohyb prokurátorov boli založené na objektívnych a známych kritériách, ako sú znalosti a skúsenosti,

c. mobilnosť prokurátorov bola založená na potrebách inštitúcie,

d. zákon zaručil prokurátorom na výkon ich funkcií primerané podmienky, najmä postavenie, odmeňovanie a dôchodok v súlade s dôležitosťou vykonávaných funkcií, ako aj primeraný vek odchodu do dôchodku,

e. sa zákonne upravilo disciplinárne konanie pre prokurátorov a zaručilo sa im objektívne posúdenie a rozsudok, ktorý podlieha nezávislej a nestrannej kontrole,

f. prokurátori mali prístup k vyhovujúcemu opravnému prostriedku, vrátane práva predložiť vec súdu, len čo je napadnutý ich právny štatút,

g. prokurátori a členovia ich rodín boli fyzicky chránení, ak je ich osobná bezpečnosť ohrozená z dôvodu výkonu ich funkcie.

Tu sú vymenované hlavné záruky, ktoré sú potrebné na riadne fungovanie prokuratúry, ktorými by sa mal inšpirovať každý členský štát, pretože zodpovedajú jednotnému úsiliu, ktoré nie je motivované stavovskými dôvodmi, ale snahou zabrániť niektorým neoprávneným praktikám, najmä zo strany politických orgánov.

Prvé záruky (a, b, c) sa dotýkajú nevyhnutnej nestrannosti, ktorá má viesť, v rozličných podobách, nábor i kariéru prokurátorov. Organizovanie prijímacích pohovorov do funkcií, ako aj založenie Najvyššej rady prokurátorov prispieva k hľadaniu takejto nestrannosti. Predsa však, prokurátori nemusia byť na rozdiel od sudcov nepreložitelní, ale ich preloženie musí byť založené, okrem schopností a skúseností, na potrebách úradu a nie na ľubovôli orgánov.

Mobilnosť prokurátorov však nemá viesť k dočasným menovaniam alebo prijatiam do funkcie, čo by mohlo mať nepriaznivé následky.

Pokiaľ ide o štatút, odmeňovanie a dôchodok (d), mali by byť stanovené s ohľadom na potrebu zabezpečiť istú rovnováhu medzi sudcami a prokurátormi, ktorí napriek rozličnej povahe svojich úloh spoločne tvoria systém trestného súdnictva. Okrem toho, materiálne podmienky pri výkone funkcií musia odrážať vážnosť a dôstojnosť postavenia, ako aj rešpekt, ktorý sa k nemu viaže. Nakoniec, zlepšenie podmienok prokurátorov niektorých členských štátov by malo mať takú povahu, ktorou by sa dalo zabrániť odchodu prokurátorov do súkromnej sféry, čo pozorujeme v strednej a východnej Európe.

Pokiaľ ide o disciplinárne rozhodnutia (e), tie by mali podliehať záverečnej kontrole nezávislého a nestranného orgánu, čo nebráni, aby nepredchádzala kontrola v rámci úradu či hierarchického usporiadania.

V odseku f sa termín súd používa v zmysle čl. 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Požiadavka ochrany prokurátorov (g) sa odvoláva na obsah Odporúčania (94) 12.

6. Štáty by mali zabezpečiť, aby prokurátori mali priznané právo slobodného prejavu, viery, spolčovania a zhromažďovania. Zvlášť majú mať právo zúčastňovať sa na verejných diskusiách o otázkach týkajúcich sa práva, spravovania justície, podporovania a ochraňovania ľudských práv, aby sa mohli stať členmi alebo sami založiť akúkoľvek miestnu, národnú alebo medzinárodnú organizáciu a zúčastňovať sa na jej zasadnutiach bez toho, aby to nejako ovplyvnilo ich postup v kariére z dôvodu príslušnosti k zákonom uznanej organizácii alebo z dôvodu činnosti vzťahujúcej sa k danej organizácii. Obmedzenia by mohli zasiahnuť tieto práva len do tej miery, ako sú stanovené zákonom a nevyhnutné na zabezpečenie štatutárneho postavenia prokurátora. V prípade porušenia uvedených práv, musí byť umožnený opravný prostriedok.

Toto odporúčanie vyplýva najmä z čl. 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Treba ho chápať vo svetle povinností vyhradených pre prokurátora. V niektorých krajinách nemajú prokurátori právo byť členmi politických strán, ani byť aktívni v politike.

7. Vzdelávanie je zároveň povinnosťou i právom prokurátorov, rovnako ako pred prevzatím funkcie, aj v priebehu jej vykonávania. V dôsledku toho by štáty mali urobiť opatrenia, aby zabezpečili prokurátorom možnosť vzdelávania pred výkonom funkcie a v jeho priebehu. Bolo by potrebné, aby boli informovaní:

- a. o etických zásadách a požiadavkách, ktoré patria k ich funkcii,
- b. o ochrane zaručenej ústavou a zákonom podozrivým, poškodeným a svedkom,
- c. o ľudských právach a slobodách, ako sú definované v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najmä právach stanovených v čl. 5 a 6 tohto dohovoru,
- d. o teórii a praxi organizácie práce, o spravovaní a ľudských zdrojoch v súdnictve,
- e. o mechanizmoch, ktoré môžu prispieť k zabezpečeniu koherencie ich činnosti.

Okrem toho, štáty by mali urobiť opatrenia, ktoré zabezpečia ďalšie vzdelávanie prokurátorov v otázkach alebo špecifických oblastiach podľa aktuálnych potrieb, berúc do úvahy druh a rozvoj trestnej činnosti, ako aj v oblasti medzinárodnej spolupráce v trestných veciach.

Výbor vychádza z princípu, že vo všetkých európskych štátoch je vzdelávanie prokurátorov základným prvkom ich štruktúry, ale bolo by ho potrebné ešte posilniť, tak v kvalite, ako aj v kvantite, pred prevzatím funkcie a aj priebežne, pričom by sa postavilo vzdelávanie na úroveň ozajstného práva. Paralelne musí byť každý prokurátor presvedčený, že vzdelávanie je aj povinnosťou, najmä voči tým, ktorí si uplatňujú práva pred súdmi.

Prokurátori si musia zvlášť lepšie uvedomiť:

- etické ideály a povinnosti vyplývajúce z ich funkcií,
- ústavnú a právnu ochranu práv podozrivého a poškodeného,
- ľudské práva a slobody ako sú definované v Európskom dohovore o ľudských právach a základných slobodách, najmä tých, ktoré sú uvedené v čl. 5 a 6 tohto dohovoru, vo svetle súdnej praxe Súdného dvora v Štrasburgu.

Treba brať do úvahy úlohu zverenú najvyššiemu prokurátorovi v oblasti správy, vedenia a riadenia pluridisciplinárnych tímov (d). Výraz "v súdnictve" pripomína početné súdne systémy, v ktorých prokurátori a sudcovia pracujú spolu v rámci rovnakých operačných štruktúr alebo štruktúr rozdielných, ale veľmi blízkych a rozvíjajúcich mnohé vzájomné vzťahy. Okrem toho, správa a vedenie v súdnictve majú isté špecifiká vo vzťahu ku klasickej administratívnej štruktúre, čo tiež treba vziať do úvahy.

Zlepšenie rovnakého prístupu k riešeniu prípadov ide ruka v ruke s väčšou koherentnosťou práce rozličných článkov prokuratúry na miestnej, krajskej či národnej úrovni, a nie len s individuálnym rozhodovaním (porov. 8. kolokvium Rady Európy (1987) o rozdielnostiach vo vyslovených trestoch). Vzdelávanie by mohlo byť zamerané na rozličné mechanizmy, ktoré by mohli podporiť túto koherenciu (e), pričom pojem osvetľuje bod 36 a.

Dve posledné odporúčania vychádzajú z cieľov Odporúčania (95) 12 o "spravovaní trestného súdnictva" a spresňujú ich. Odporúčanie znie:

"Zásady, stratégia a technika spravovania môžu veľkou mierou prispieť k účinnému a riadnemu fungovaniu trestného súdnictva. Vzhľadom na tento cieľ by mali dotknuté úrady stanoviť ciele v oblasti správy pracovných úloh, financií, infraštruktúr, ľudských zdrojov a komunikácie. Účinnnejšie fungovanie trestného súdnictva môže byť uľahčené, ak sa ciele jednotlivých úradov zjednotia a zaradia do širšieho kontextu politiky v oblasti trestného súdnictva a boja proti kriminalite."

S ohľadom na najnovší vývoj kriminality z praktického hľadiska sa zdá žiadateľné rozvíjať ďalšie vzdelávanie v týchto špecifických oblastiach:

- cezhraničná kriminalita a iné formy kriminality medzinárodného dosahu,
- organizovaný zločin,
- počítačová kriminalita,
- medzinárodné obchodovanie s psychotropnými látkami,
- trestné činy v oblasti komplikovaných finančných transakcií, ako je pranie špinavých peňazí a veľké podvody,
- medzinárodná spolupráca v trestných veciach,
- porovnávanie systémov trestného súdnictva a porovnávacie právo,
- stratégia trestného stíhania,
- zraniteľní svedkovia a poškodení,
- prispievanie trestného práva k ochrane životného prostredia. zvlášť texty Rady Európy v tejto oblasti, čiže Rezolúcia (77) 28 a Dohovor o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva (STE 172)
- postupy vedeckého dokazovania, rozvoj nových technológií, napr. na zisťovanie genetických odtlačkov.

8. Keďže sa rozvíjajú nové druhy kriminality, najmä organizovanej, prioritou by mala byť špecializácia aj pokiaľ ide o organizáciu prokuratúry alebo vzdelávanie či postup v kariére. Malo by sa rozvíjať aj tvorenie skupín špecialistov, vrátane pluridisciplinárnych, ktoré by mohli pomáhať prokurátorom pri plnení ich úloh.

Všetci prokurátori musia mať dobré znalosti vo väčšine právnických odborov. V tomto zmysle musia mať viac všeobecných informácií, než špecializovaných. Avšak z dôvodov

účinnosti je nevyhnutná špecializácia vo vysoko odborných oblastiach (napr. hospodárskej a finančnej kriminalite), ako aj v oblasti vysoko organizovaného zločinu.

Odporúčajú sa dva typy špecializácií:

- prvý typ je klasický, spočíva vo vytvorení tímov prokurátorov špecializovaných v konkrétnych odboroch vo vnútri prokuratúry (na úrovni krajov a na národnej úrovni). V tomto zmysle by mohlo rozlíšenie hodnosti a funkcie prispieť k posilneniu špecializácie, ako to uvádza Odporúčanie (95) 12 v bode 13 v tomto znení:

"Bude potrebné aktívne plánovať priebeh kariéry, najmä cestou špecializácie, dosiahnutej v prípade potreby rozlíšením hodnosti a funkcie, alebo umožnením prokurátorovi dosahovať nové teoretické a praktické znalosti. /.../"

- druhý typ, ktorý treba podporovať, spočíva vo vytváraní pluridisciplinárnych tímov zložených z osôb rozdielnych profesií (napr. pri boji proti finančnej kriminalite a praniu peňazí: z účtovníkov, colníkov, bankových špecialistov...) pod vedením špecializovaných prokurátorov. Zoskupenie kompetencií v jednom celku môže byť jednou z podmienok účinnosti systému.

9. Čo sa týka organizácie a interného fungovania prokuratúry, najmä rozdeľovania a evokácie prípadov, malo by sa postupovať nestranne a nezávisle a rozdeľovanie by sa malo výhradne riadiť záujmom riadneho fungovania systému trestného súdnictva, do úvahy by sa mal brať najmä stupeň právnej kvalifikácie a špecializácie.

Riadne fungovanie prokuratúry predpokladá, s ohľadom na zverené úlohy, hierarchickú štruktúru. Je dôležité, aby vzťahy medzi jednotlivými hierarchickými úrovňami zodpovedali presným a transparentným pravidlám, aby sa zabránilo nepodloženému osobnému rozhodovaniu. Taký je zmysel odporúčaní 9 a 10, ktoré dopĺňa ešte bod 36a.

Prvé z týchto odporúčaní (9) kladie princíp požiadavky nestrannosti, ktorá má byť na prvom mieste statusu prokurátora, a musí byť prítomná v organizačnej štruktúre a internom fungovaní každej prokuratúry.

10. Každý prokurátor by mal mať právo požiadať, aby mu boli príkazy podávané v písomnej forme. Ak by sa mu zdalo, že príkaz je v rozpore so zákonom alebo s jeho svedomím, vhodným vnútorným opatrením by sa malo umožniť jeho prípadné presunutie na iný prípad.

Pokiaľ ide o hierarchické odovzdávanie príkazov - otázku zvlášť citlivú, ak právny systém uzná právomoc hierarchicky prideliť príkazy v jednotlivých prípadoch alebo vo veci uplatňovania trestnej politiky - treba sa vyhnúť dvom extrémom.

Ak sa na jednej strane uzná všeobecne všetkým prokurátorom "právo na neposlušnosť", viedlo by to k extrémom, ktoré by nemohli byť uspokojivo riešené odvolacími orgánmi. Navyše, vytváranie takýchto orgánov by viedlo k vytváraniu hierarchických vzťahov narušajúcich riadne fungovanie systému.

Na druhej strane nie je ľudsky prijateľné a bez ohrozenia verejných slobôd prinútiť prokurátora vykonať príkaz, ktorý sa prieči zákonu alebo jeho svedomiu.

Vzhľadom na to sa odporúča stanoviť dva druhy záruk:

- prvou je tá, ktorú už má každý občan, teda možnosť požiadavky, aby dostal príkaz v písomnej podobe, aby zodpovednosť jasne vyplývala z hierarchických vzťahov. Keďže hierarchických príkazov je veľké množstvo a sú rozličné - od bežného rozhodovania po principiálne rozhodnutia - nezdá sa vhodné, ani možné, aby sa všetky systematicky vydávali písomne, pretože prokuratúra by sa tak zmenila na byrokratickú mašineriu (porov. odporúčanie 13c a d o nariadeniach výkonnej moci, ktoré sa v tomto bode líši).

- druhá spočíva vo vypracovaní interných postupov vo vnútri prokuratúry, čím sa umožní prípadné presunutie vecí na iného pracovníka, ak o to príslušný pracovník požiada z dôvodu sporného príkazu.

Tieto záruky treba chápať ako opatrenia v záujme prokurátorov a spoločnosti všeobecne. Mali by sa uplatňovať len výnimočne, nie nadbytočne, aby sa nenarušilo riadne fungovanie systému. Je aj zrejmé, že hierarchická štruktúra musí ponechať široký priestor spolupráci a tímovej práci.

Ak však prokurátor využije tieto práva v odôvodnenej situácii, nesmie to mať negatívny dosah na priebeh jeho kariéry.

VZŤAHY MEDZI PROKURATÚROU A VÝKONNOU A ZÁKONODARNOU MOCOU

Európa je v tejto kľúčovej otázke rozdelená na právne systémy, ktoré zastávajú myšlienku absolútnej nezávislosti prokuratúry voči legislatívnej a exekutívnej moci a systémy, v ktorých zostáva prokuratúra podriadená jednej či druhej z týchto mocí, v rámci ktorých má viac alebo menej nezávislosti.

Keďže je táto otázka inštitucionálnej povahy - týka sa základného rozdelenia mocí v štáte - pričom dnes je v centre mnohých vnútorných reforiem spôsobených buď vývojom historického kontextu, buď ťažkosťami vyplývajúcimi zo vzťahov medzi justíciou a politikou, sama myšlienka európskej harmonizácie v tejto veci sa zdá príliš predčasná.

Výbor sa snažil, analyzujúc dva typy súčasných systémov, definovať podmienky vyváženej, aby sa zabránilo extrémom na jednej i druhej strane. Okrem stanovenia spoločných pravidiel platných pre všetky prokuratúry (porov. odporúčania č. 11 a 12), výbor chcel stanoviť akési hranice, ktoré by sa dotýkali na jednej strane systémov, kde vládne podriadenosť (odporúčanie 13 a 16), na druhej strane nezávislých systémov (odporúčanie 14 a 15).

11. Štáty by mali zabezpečiť, aby prokurátori mohli vykonávať svoju funkciu bez neoprávneného zasahovania a bez vystavenia sa riziku, že im hrozí občianske, trestné alebo iné stíhanie. Predsa však, prokuratúra musí pravidelne a verejne podávať správy o svojej činnosti, zvlášť o uplatňovaní svojich priorit.

Riadne fungovanie každej prokuratúry vyžaduje splnenie dvoch podmienok:

- na jednej strane, prokurátori musia mať možnosť konať bez ohľadu na akékoľvek záujmy, "bez neoprávneného zasahovania" (čiže v iných prípadoch, než stanovených zákonom) inej moci, exekutívnej či legislatívnej - a to sa týka hlavne systémov, ktoré majú subordinačný režim - ale aj hospodárskej či politickej moci. Táto ochrana je obyčajne zabezpečená samotným zákonom, za neoprávnené zasahovanie sa niekedy stanovuje trest. Ale zasahovanie sa môže diať v

zákernejších podobách a spôsobiť, napríklad nedostatočným financovaním prokuratúry, väčšiu závislosť prokuratúry od neštátnych zdrojov financovania.

- na druhej strane, ak prokurátori, s ohľadom na dôležité právomoci, ktoré sú im zverené a na dôsledky, ktoré výkon právomocí môže mať na osobnú slobodu, musia vedieť, že nesú zodpovednosť v prípade osobnej chyby, v disciplinárnej, administratívnej, občianskej či trestnej oblasti, táto možnosť má zostať v rozumných hraniciach, aby sa nenarušilo riadne fungovanie systému. Využitie hierarchie alebo komisií ad-hoc a disciplinárne konanie by malo byť vyhradené prokurátorom rovnako ako ostatným občanom za spáchané činy. Je však zrejmé, že zodpovednosť je tým väčšia, ak je prokurátor v nezávislom postavení.

Tieto podmienky idú ruka v ruku s požiadavkou transparentnosti. Okrem individuálnych rozhodnutí, ktoré sú predmetom zvláštnych odporúčaní, každá prokuratúra, keďže koná v mene spoločnosti musí informovať o svojej činnosti na úrovni miestnej, krajskej či národnej, ak je štruktúrovaná na tejto úrovni. Tieto pravidelné správy majú byť určené verejnosti ako celku - buď priamo prostredníctvom médií alebo publikáciou, alebo pred volenými poslancami. Môže mať podobu správy, štatistiky vysvetľujúcej vykonanú činnosť, dosiahnuté výsledky, prípadne spôsob, akým sa uplatňovala trestná politika, využitie verejných finančných prostriedkov a mala by naznačiť budúce priority. V systémoch, kde je prokuratúra nezávislá, sa už táto povinnosť podávať správy uplatňuje, ale má svoje výhody aj v iných systémoch, pretože umožňuje lepšiu čitateľnosť práce prokuratúry.

12. Prokuratúra nesmie neoprávnene zasahovať do príslušnosti zákonodarnej a výkonnej moci.

Podobne ako v predchádzajúcom odporúčaní, aj tu ide o známy princíp oddelenia moci.

Ak zákon nestanoví inak, definitívny výklad zákonov a iných legislatívnych aktov, ako aj rozhodnutie o ich ústavnosti, nie je v právomoci prokuratúry, ale súdu. Hoci prokuratúra môže odporúčať legislatívne zmeny, ako aj vyjadrovať - za istých okolností - názory na ich výklad, nemá právomoc vydať oficiálny výklad.

13. V krajinách, kde je prokuratúra závislá alebo podriadená vláde, štát urobí potrebné opatrenia, aby:

- a) bola povaha a rozsah právomocí vlády voči prokuratúre stanovená zákonom,**
- b) vláda vykonávala svoje právomoci transparentne a podľa medzinárodných zmlúv, podľa vnútorného právneho poriadku a všeobecných právnych zásad,**
- c) každý príkaz pochádzajúci z rozhodnutia vlády by mal mať písomnú formu a mal by byť vhodnou formou publikovaný,**
- d) ak je vláda oprávnená dávať príkazy týkajúce sa špecifického prípadu, mala by sa podrobiť týmto podmienkam:**
 - vopred požiadať o názor príslušnú prokuratúru alebo jej zastupujúci orgán
 - odôvodniť svoje písomné príkazy, zvlášť ak sú v nesúlade s týmto názorom,
 - dať príkazy i stanoviská do spisu a podrobiť ich kontradiktórnym diskusiám

e) prokuratúra by mala mať právo predložiť súdu akýkoľvek právny argument, aj v prípade, ak je nútená konať v súlade s príkazmi, ktoré dostala.

f) príkazy na nestíhanie by mali byť zákonom zakázané. Ak to tak nie je podľa vnútorného právneho poriadku prijatého pred týmto odporúčaním, bolo by vhodné, aby také inštrukcie, hoci výnimočné, podliehali nielen pravidlám stanoveným v odseku d), ale aj špecifickej kontrole s cieľom zaručiť transparentnosť.

Toto odporúčanie sa dotýka zvlášť tých systémov, kde je prokuratúra podriadená výkonnej moci. Spresňuje spôsob, ako majú tieto dva orgány spolupracovať, nie na inštitucionálnej úrovni, ale v praktickom živote, aby sa aj pri podriadenosti rešpektovala určitá nezávislosť, ktorá sa považuje za absolútne nevyhnutnú pre fungovanie každej prokuratúry, najmä pri riešení jednotlivých prípadov.

Ak majú byť príkazy všeobecného charakteru - napríklad v oblasti uplatňovania trestnej politiky - písomné a publikované (c), viac na informovanie verejnosti, než ako záruka pre prokurátorov, príkazy individuálneho charakteru spôsobujú veľké ťažkosti, najmä v systémoch, kde platí princíp oportunitý. V týchto systémoch niekoľkých členských štátov vznikla v posledných rokoch otázka rizika, že výkonná moc môže uprednostniť zaujaté riešenia.

Výbor uvážil, že právomoc dávať príkazy individuálneho charakteru nie je nerozlučne spätá so subordinačným systémom: niektoré prokuratúry, hoci viazané na výkonnú či legislatívnu moc, môžu dostávať len príkazy všeobecného charakteru. Ak sú takéto príkazy možné, ich princíp má vyplývať z výslovného zákonného ustanovenia (a, d).

Po dlhom uvažovaní výbor stanovil, že príkazy v jednotlivých prípadoch by mali byť obmedzené len na príkazy na stíhanie, pričom sa odporúča, aby sa príkazy na nestíhanie zakázali (e), vzhľadom na riziká, aké hrozia princípu rovnosti občanov pred súdom, ak nebude zaručená súdna kontrola. Ide teda o to, aby sa vyhradila možnosť nestíhania len prokuratúre. V systémoch, ktoré využívajú túto možnosť, sa odporúča čo najväčšie posilnenie existujúcich záruk a vytvorenie špecifickej kontroly, ktorá by dané príkazy posudzovala a zabezpečovala transparentnosť.

Pokiaľ ide o príkazy na stíhanie, aj tie by mali byť zvlášť zabezpečené (d): vopred posúdené prokuratúrou, odôvodnené, uložené do spisu, a prokurátor by mal mať slobodu prejavu pri súdnom procese.

14. V krajinách, kde je prokuratúra nezávislá od vlády, štát by mal urobiť opatrenia, aby bola povaha a rozsah nezávislosti prokuratúry určená zákonom.

Ak je prokuratúra nezávislá od výkonnej moci, zákon musí určiť povahu a rozsah tejto nezávislosti, aby sa zabránilo postupom, ktoré by mohli túto zásadu zneužiť.

15. Aby sa zabezpečila spravodlivosť a účinnosť trestnej politiky, prokuratúra musí spolupracovať s orgánmi a inštitúciami štátu do tej miery, ako je to stanovené zákonom.

Nezávislosť prokuratúry predstavuje riziko rozštiepenia vo vnútri štátneho aparátu vo vzťahu k úradom, ktoré sa tiež zúčastňujú na uplatňovaní trestnej politiky. Kladie sa teda

požiadavka dobrej spolupráce medzi prokuratúrou a rozličnými úradmi, ktoré sú obyčajne závislé od výkonnej moci, pričom princíp a postupy spolupráce musí určiť zákon.

Spolupráca s úradmi predpokladá, aby prokuratúra mala prísnu vnútornú organizáciu a svojich zástupcov oprávnených konať. Také vnútorné mechanizmy sú nevyhnutné na zabezpečenie celkovej súdržnosti postupov prokuratúry, ktorej nezávislosť by inak spôsobovala riziko heterogénnej trestnej politiky vedenej princípom opportunity.

16. Prokuratúra by mala mať v každom prípade možnosť bez prekážok trestne stíhať štátnych činiteľov za trestné činy, ktoré spáchali, najmä trestný čin korupcie, zneužívania právomoci, zrejmeého porušovania ľudských práv a iné trestné činy uznané medzinárodným právom.

Napriek svojmu všeobecnému dosahu, toto odporúčanie sa dotýka najmä systémov, kde je prokuratúra podriadená výkonnej moci, ktorá by nemala robiť prekážky pri stíhaní štátnych činiteľov - ani širšie pri stíhaní poslancov či členov politických aparátov - ktorí páchajú trestné činy, najmä v prípade korupcie.

Pod prekážkami sa rozumejú nielen prekážky pri stíhaní, ale aj represálie, ktoré by mohli prokurátora postihnúť.

VZŤAHY MEDZI PROKURÁTORMI A SUDCAMI

Výbor sa snažil jasne stanoviť, že napriek spoločnej príslušnosti k súdnemu systému a blízkosti postavenia a niektorých úloh, prokurátori majú odlišné funkcie a nemožno dopustiť nijaký nátlak jedných na druhých. Naopak, vzťahy medzi nimi, ktoré sú nevyhnutne časté, by mali byť poznačené vzájomným rešpektom, objektívnosťou a mali by byť určené vnútorným poriadkom.

17. Štáty urobia opatrenia, aby mali prokurátori zákonom určený štatút, kompetencie a postavenie v trestnom konaní, aby nevznikla nijaká možnosť spochybňovať nezávislosť a nestrannosť sudcov. Štáty by mali zaručiť, že nikto nesmie vykonávať funkciu sudcu a prokurátora zároveň.

V prvom rade sa odporúča odstrániť akúkoľvek dvojznačnosť, pokiaľ ide o postavenie a úlohu buď prokurátorov alebo sudcov, aby jedni i druhí boli jasne odlišiteľní verejnosťou a aby si ich občania nepletli. Z tohto pohľadu sa zdá prvoradé stanoviť jasné procedurálne pravidlá, ako má prokuratúra postupovať.

V druhom rade sa zdôrazňuje, že sa nesmú kumulovať funkcie prokurátora a sudcu zároveň. To neodporuje odporúčaniu č. 18, ktoré má vytvoriť možnosť prechodu medzi funkciami, aby sa v priebehu kariéry mohol stať prokurátor sudcom a naopak. Rovnako ani fakt, že niektorí prokurátori môžu byť na začiatku kariéry pridelení ako dočasní sudcovia, aby sa posúdila ich kvalifikácia, neodporuje stanovenému princípu.

18. Ak to dovoľuje právny režim, štáty by mali urobiť opatrenia, aby tá istá osoba mohla vykonávať najprv funkciu prokurátora a potom sudcu, alebo naopak. Tieto zmeny vo funkciách by sa mali povoliť na výslovnú žiadosť príslušnej osoby a v súlade so zárukami.

Možnosť prechodu medzi funkciami je založená na komplementarite úloh jedných i druhých, ale aj na podobnosti záruk, ktoré majú mať v otázkach kvalifikácie, kompetencie a štatútu. Táto možnosť predstavuje tiež záruku.

19. Prokurátori by mali striktne rešpektovať nezávislosť a nestrannosť sudcov. Hlavne by nemali spochybňovať súdne rozhodnutia, alebo klásť prekážky v ich vykonávaní, s výnimkou uplatnenia opravných prostriedkov alebo podobných postupov.

Blízkosť prokurátorov a sudcov nesmie narušiť nestrannosť sudcov. Prokurátori majú povinnosť dbať nato, lebo oni sú zárukou uplatňovania zákona a majú rešpektovať súdne rozhodnutia, ktoré častokrát vykonávajú, okrem možnosti využívania opravných prostriedkov.

Výbor nepovažoval za potrebné pripomínať, že platí podmienka aj z druhej strany, sudcovia musia rešpektovať zástupcov spoločnosti, ktorými sú prokurátori.

Termín „podobné postupy“ zahŕňa každý postup, ktorý má rovnaké účinky ako opravný prostriedok, hoci technicky nim nemusí byť.

20. Prokurátori by mali počas súdneho konania vykonávať svoje funkcie objektívne a nestranne. Zvlášť by mali poskytovať súdu všetky informácie, ktoré sa týkajú danej veci alebo zákona a sú potrebné na riadne vykonanie spravodlivosti.

Tretie odporúčanie v tejto kapitole sa týka nevyhnutnej objektívnosti prokuratúry a transparentnosti, ktorú majú voči sudcom preukazovať, aby mohol súd dobre rozhodovať. Transparentnosť by mala prioritne riadiť poskytovanie informácií v procese. Mimo jednotlivých prípadov by mali byť sudcovia informovaní o prioritách prokuratúry a princípoch jej činnosti.

VZŤAHY MEDZI PROKURATÚROU A POLÍCIOU

Inštitucionálne väzby medzi prokuratúrou a políciou sú ďalšou zložkou v úsilí o európske zjednotenie. Sú štáty, v ktorých je polícia nezávislá od prokuratúry a má široké kompetencie nielen pri vedení vyšetrovania, ale aj pri rozhodovaní o trestnom stíhaní, a sú aj také, ktoré podriaďujú policajnú činnosť kontrole, či vedeniu prokuratúry. Tu boli požiadavky dodržiavania ľudských práv a osobných slobôd príčinou zmien - vychádzajúc z princípu, že samokontrola polície je nedostatočná vzhľadom k značným právomociam, ktoré má a k škodlivým následkom, ktoré by spôsobilo jej nezákonné konanie - v smere istej konvergenencie. Táto konvergenca inšpirovala výbor, aby stanovil všeobecný spoločný princíp pre všetky systémy predtým, než vydá odporúčania pre každý zvlášť.

21. Prokuratúra dozerá vo všeobecnosti na zákonnosť policajného šetrenia, ktoré môže viesť k trestnému stíhaniu. Dozerá aj na spôsob, akým polícia dodržiava ľudské práva.

Každá prokuratúra musí mať minimálne dve úlohy, pokiaľ ide o činnosť polície: overovať zákonnosť šetrenia ešte pred rozhodnutím o začatí trestného stíhania, a potom kontrolovať, pri tejto istej príležitosti, či sa dodržiavajú ľudské práva.

22. V krajinách, kde je polícia riadená prokuratúrou alebo kde je policajné vyšetrovanie vedené alebo kontrolované prokuratúrou, štát urobí opatrenia, aby prokuratúra mohla:

- a) dávať príkazy, ktoré polícia potrebuje na efektívne plnenie priorít trestnej politiky, to sa týka najmä objasnenia trestných činov, spôsobu vyhľadávania dôkazov, využitia personálu, dĺžky vyšetrovania, podávania informácií prokuratúre atď.**
- b) v prípade existencie viacerých policajných úradov poveriť určitým vyšetrovaním vybrané vhodné policajné oddelenie,**
- c) posudzovať a kontrolovať to, čo považuje za potrebné pri dodržiavaní svojich príkazov,**
- d) trestať alebo dať potrestať prípadné porušenie príkazov.**

Toto odporúčanie sa týka výlučne systémov, ktoré uznávajú právo kontroly činnosti polície prokuratúrou. Z tohto hľadiska, ak výbor nechcel riešiť otázku podriadenosti polície voči prokuratúre, bolo to preto, lebo jeho záujmom je hlavne podporiť efektívnosť riadenia a kontroly polície, keďže medzi úlohami, ktoré sú dané zákonom a ich každodenným plnením sú častokrát veľké rozdiely.

Efektívnosť plnenia úloh predpokladá, aby okrem príkazov dávanych vyšetrovacím orgánom v jednotlivých prípadoch, mohla prokuratúra dávať príkazy všeobecného charakteru, aby sa priority trestnej politiky čo najviac rešpektovali. Tieto priority si vyžadujú napríklad, aby sa objasnil ten či onen druh kriminality podľa výberu štátu (napr. trestné činy legalizácie príjmov z trestnej činnosti); aby sa uprednostňovali isté spôsoby vyhľadávania dôkazov (napr. vyšetrovanie v prípade krádeží vlámaním a odtlačky prstov); aby sa využívali isté prostriedky v určitom prípade alebo vyhľadávanie istého druhu trestných činov; aby sa dĺžka vyšetrovania skrátila (lebo je častokrát príliš dlhá); aby sa systematicky musela informovať prokuratúra o zmenách vo vyšetrovaní a o postupe vo vyšetrovaní.

Okrem toho, ak na jednom prípade pracuje viacero oddelení, prislúcha prokurátorovi, aby predložil vec sudcovi, pričom sa má rešpektovať územná a vecná príslušnosť a všetky materiálne a operačné požiadavky.

Vzájomná súhra a spolupráca majú byť prvoradé vo vzťahoch medzi prokuratúrou a políciou, pričom je dôležité, aby prokuratúra disponovala prostriedkami, ktoré by jej umožňovali dozerať na aplikáciu jej príkazov a trestať možné porušenie.

23. V krajinách, kde je polícia nezávislá od prokuratúry, štát urobí opatrenia, aby prokuratúra a polícia mohli efektívne a primerane spolupracovať.

Ak nie je prokuratúra a polícia viazaná inštitucionálnymi vzťahmi, štát má stanoviť postupy spolupráce, ktorá je nevyhnutná.

POVINNOSTI A ZODPOVEDNOSŤ PROKURATÚRY VOČI OBČANOM

Záruky, ktoré má prokuratúra pri výkone svojej činnosti prinášajú so sebou aj povinnosti, ktoré má prokuratúra voči občanom, či už ide o podozrivého, svedka alebo poškodeného.

24. Pri výkone svojich úloh by mala prokuratúra:

- a) postupovať spravodlivo, nestranne a objektívne,
- b) dodržiavať a chrániť ľudské práva, ako sú stanovené v Európskom dohovore o ľudských právach a základných slobodách,
- c) dozerat', aby systém trestného súdnictva fungoval efektívne a rýchlo.

Tu sa stretávajú dva imperatívy už spomenuté v odporúčaní č. 1, čiže dodržiavanie ľudských práv a čo najväčšia účinnosť a rýchlosť, ktoré má prokuratúra zabezpečiť.

25. Prokuratúra nepripustí nijakú diskrimináciu z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie, rasa, farba pokožky, jazyk, náboženstvo, politické názory, národný alebo spoločenský pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetkové pomery, narodenie, zdravotný stav, postihnutie alebo iný dôvod.

Prokuratúra je orgán žaloby, ale nesmie sa zabúdať, že je predovšetkým strážcom zákona. Preto sa musí správať nestranne, praktické následky tejto zásady sa spresňujú v nasledujúcich odporúčaníach.

26. Prokuratúra dozerá na rovnosť každého občana pred zákonom, berie do úvahy situáciu podozrivého a všetky okolnosti prípadu, ktoré sa naň vzťahujú, či už v prospech alebo na škodu podozrivého.

27. Prokuratúra nezačne trestné stíhanie alebo nebude pokračovať v trestnom stíhaní, ak nestranné vyšetrovanie ukáže, že obvinenie nebolo podložené.

28. Prokuratúra by nemala použiť proti podozrivým dôkazy, o ktorých možno predpokladať, že boli získané nezákonnými metódami. V prípade pochybností by mala požiadať súd o rozhodnutie o ich prijateľnosti.

Ako garant uplatňovania zákona, prokuratúra musí brať do úvahy spôsob, ktorým sa proti obvineným zhromažďovali dôkazy.

Pod výrazom „nezákonnými metódami“ sa rozumejú nie tak formálne nedostatky, ktoré nemajú dosah na platnosť celého konania, ale porušenia základných práv.

Tak sa môžu ukázať buď zjavné porušenia zákona, pre ktoré musí prokuratúra odmietnuť sporný dôkaz, alebo pochybnosť, pri ktorej je prokuratúra povinná predložiť vec súdu, aby ten rozhodol o danom dôkaze.

29. Prokuratúra dozerá na dodržiavanie princípu rovnosti zbraní, najmä pri odovzdávaní - s výnimkou ustanovení zákona - svojich informácií, ktoré by mohli narušiť nestranný priebeh procesu, iným stranám.

Spolu s odporúčaním bodu 20, ktoré kladie prokuratúre povinnosť správať sa lojálne voči sudcom, povinnosť informovať strany podmieňuje kontradiktórny charakter, ktorý má súdne

konanie. Výbor chcel však zdôrazniť prípad, keď všeobecný záujem vyžaduje, aby zostala nejaká informácia tajná (napr. ak zákon stanovuje ochranu určitých zdrojov informácií z dôvodu bezpečnosti), hoci takýto prípad by mal byť výnimočný.

Princíp rovnosti zbraní je obsiahnutý v čl. 6.1 Európskeho dohovoru o ľudských právach: je aspektom širokého pojmu spravodlivého procesu pred nestranným a nezávislým súdom (prípád Delcourt, rozsudok z 17.1.1970, par. 28).

„Podľa princípu rovnosti zbraní (...) každá strana má mať možnosť predložiť vec tak, aby nebola v nevýhode oproti protivníkovi. V tomto kontexte súd prihliada aj k podozreniam, aby zvýšenou citlivosťou zaručil riadne vykonanie spravodlivosti.“ (prípád Bulut, rozsudok z 22.2.1996, par. 47).

30. Prokuratúra považuje získané informácie za dôverné, najmä ak by mohol byť porušený princíp predpokladu neviny, ibaže by bolo v záujme spravodlivosti dať na verejnosť isté informácie alebo by si to vyžadoval sám zákon.

Prokuratúra by mala rešpektovať predpoklad neviny uznávaný vo všetkých demokratických krajinách, pričom môžu existovať výnimočné prípady, keď je treba odhaliť nejakú informáciu v priebehu vyšetrovania: to by malo byť výslovne povolené či stanovené zákonom.

31. Ak je prokuratúra oprávnená prijať opatrenia, ktoré porušujú práva a základné slobody podozrivého, tieto opatrenia musia byť predmetom súdnej kontroly.

Podľa charakteru právneho systému by mala byť prokuratúra oprávnená prijať, priamo či sprostredkované prostredníctvom úradov pod svojím vedením, opatrenia obmedzujúce osobnú slobodu. Výbor nepovažoval za potrebné detailne rozpracovať zásady a záruky, ktoré stanovuje Európsky dohovor pre ľudské práva či iné medzinárodné texty, ale chcel zdôrazniť požiadavku súdnej kontroly, keďže v poslednom štádiu je sudca jediným garantom slobôd.

32. Prokuratúra musí brať do úvahy záujmy svedkov, zvlášť má rozhodovať o opatreniach potrebných na ich fyzickú ochranu a ochranu ich súkromného života alebo zabezpečiť, aby sa také opatrenia vykonali.

Boj proti organizovanému zločinu kladie stále väčšiu požiadavku prijatia opatrení na ochranu svedkov. Je úlohou prokuratúry, ktorá je poverená žalobou, aby predpísala potrebné opatrenia, alebo aby dozerala na to, aby také opatrenia urobila polícia.

33. Prokuratúra má brať do úvahy názory a záujmy poškodených, ak boli porušené ich osobné záujmy a dozerať na to, aby boli poškodení informovaní o svojich právach a vývoji trestného konania, prípadne umožniť, aby mohli byť informovaní.

Miesto, ktoré sa prisudzuje poškodenému v trestnom konaní, je rôzne v rôznych právnych systémoch, podľa toho, či je alebo nie je začaté trestné stíhanie. Pozornosť venovaná poškodeným je dnes významným prvkom trestnej politiky v Európe. Preto výbor rozhodol, aby v Odporúčanií boli obsiahnuté hlavné povinnosti prokuratúry voči poškodeným v ktoromkoľvek právnom systéme.

Mnohé právne systémy majú väčšie ambície: stačí sa odvolať na hlavné dokumenty, ktoré už boli prijaté Radou Európy v tejto oblasti, napr.:

- Rezolúcia (77) 27 o odškodňovaní poškodených spáchanými trestnými činmi
- Odporúčanie R (85) 11 o postavení poškodeného v trestnom konaní
- Odporúčanie R (87) 21 o pomoci poškodeným a prevencii poškodenia
- Európsky dohovor o odškodňovaní obetí násilných trestných činov
- Odporúčanie R(99)19 o mediácii v trestnej oblasti

34. Strany zainteresované na prípade, ak boli ako strany uznané, zvlášť poškodení, musia mať možnosť vzniesť námietky proti rozhodnutiu, ktoré vydala prokuratúra o nezačatí trestného stíhania. Také námietky možno vzniesť po kontrole v hierarchickom poradí, buď v rámci súdnej kontroly alebo oprávnením strán, aby samy dali podnet na trestné stíhanie.

V právnych systémoch, ktoré priznávajú prokuratúre právo vlastného uváženia pri začatí trestného stíhania, sa rozhodnutia o nestíhaní - rozhodnutia častokrát sprevádzané alternatívnymi možnosťami (dohoda, mediácia, upozornenie zo zákona, pokarhanie, podmienky...) - sa objavuje problém, ak sa dostanú do sporu so zainteresovanými osobami alebo (a) sa objavujú otázky nad ich oprávnením.

Doplňujúc odporúčanie 13e o vylúčení príkazov o nezačatí stíhania zo strany výkonnej moci, výbor chcel prispieť k posilneniu kontroly a rovnováhy, ktoré majú zabezpečiť, aby sa trestné súdnictvo nespreneverilo svojim cieľom, a to bez ujmy na právach, ktoré majú strany podľa zákona.

Narazil na dva typy ťažkostí: ak pri veľkej väčšine trestných činov vznikajú identifikovateľní priami poškodení, či už osoby alebo kolektívy, pri iných trestných činoch, napr. pri korupcii alebo poškodení finančných záujmov štátu alebo nejakej územnej jednotky, nie sú identifikovateľní priami poškodení. Dať práva len poškodeným by znamenalo nechať bez demokratickej kontroly činnosť prokuratúry v zvlášť citlivých oblastiach. V opačnom smere, uznať nerozlišene každej osobe, ktorá sa cíti dotknutá, právo vzniesť námietky proti nestíhaniu, by znamenalo paralyzovať prokuratúru a znásobovať odkladné odvolania.

Výbor chcel uznať práva nielen poškodeným, ale aj *"stranám zainteresovaným na prípade, ak boli ako strany uznané"*, čo môže byť napr. aj človek, ktorý oznámil trestný čin, alebo spoločnosť výnimočne oprávnená na obhájenie všeobecného záujmu.

Druhý problém sa dotýkal mechanizmov kontroly, ktoré by bolo treba zaviesť, pričom by nemali priniesť neželateľné následky - napr. paralyzovanie systému či zavedenie všeobecnej kontroly rozhodnutí prokuratúrou podľa zákona -. V opačnom smere, kontrola ani postúpenie hierarchickou cestou sa neukázalo ani dostačujúce, ani vhodné, najmä ak išlo o rozhodnutie prokurátora o príkaze jeho nadriadených.

Na základe Odporúčania 87 (18) o zjednodušovaní trestného súdnictva výbor odporúča zavedenie buď súdnej kontroly - pričom tento pojem sa môže líšiť v jednotlivých krajinách - alebo oprávniť strany dať podnet na trestné stíhanie, pričom také oprávnenie by sa mohlo urobiť vo všeobecnosti či len pre určité prípady.

V niektorých krajinách je dosah takýchto opatrení obmedzený.

35. Štáty by mali dbať na to, aby bol výkon funkcie prokurátora riadený istým kódexom správania. Každé porušenie pravidiel by malo viesť k primeraným sankciám podľa vyššie uvedeného bodu 5. Spôsob, akým prokurátori vykonávajú svoju funkciu, by mal byť predmetom pravidelnej vnútornej kontroly.

Prokurátori by mali dokázať, že ich rozhodovanie a profesionálne správanie má vysokú kvalitu.

V období, keď sa posilňuje nezávislosť a autonómnosť prokuratúry a keď sa zdôrazňuje vysoká zodpovednosť, ktorá ich sprevádza, štatutárne a procedurálne pravidlá sa ukázali nedostatočne presné, aby riadili deontológiu a správanie prokurátorov.

"Kódexom správania" sa však nemyslí formálny kódex, ale súbor pružných pravidiel o postupoch a spôsoboch konania, ktorý by mal za cieľ jasne stanoviť hranice toho, čo je a čo nie je prijateľné v profesionálnom správaní prokurátorov.

Účinná kontrola dodržiavania týchto pravidiel predpokladá pravidelné sledovanie a kontrolu.

36. (a) Aby sa zabezpečila rovnosť občanov pred súdom ako podmienka účinnosti trestného súdnictva, štáty musia dosiahnuť, že:

- sa uprednostní hierarchická organizácia bez toho, aby takáto štruktúra obsahovala byrokratické, neúčinné alebo paralyzujúce orgány,
- sa určia všeobecné riadiace princípy o uplatňovaní trestnej politiky,
- sa stanovia všeobecné zásady, o ktoré sa bude možné oprieť pri rozhodovaní v jednotlivých prípadoch a ktoré zamedzia akejkoľvek ľubovôli v procese rozhodovania.

(b) Organizácia, riadiace princípy a zásady sú stanovené parlamentom alebo vládou, alebo, ak domáci právny poriadok zaručuje prokuratúre nezávislosť, zástupcami prokuratúry.

(c) Verejnosť má byť o tejto organizácii, riadiacich princípoch a zásadách informovaná, pričom na žiadosť jednotlivcov im majú byť také informácie poskytnuté.

Rovnosť občanov pred zákonom, ako aj účinnosť systému trestného súdnictva, si žiada jednotnosť v postupoch a úsilie o súdržnosť pri riešení jednotlivých prípadov. Tieto požiadavky sú o to výraznejšie, ak je prokuratúra nezávislým orgánom a má výrazné autonómne postavenie.

Za týmto účelom by sa mali využívať tri prostriedky:

- hierarchická rozumná organizácia bez byrokratického efektu, v ktorej sa každý prokurátor cíti zodpovedným za vlastné rozhodnutia a schopným prevziať iniciatívu, ktorú mu predpisuje výkon jeho špecifických úloh (porov. v tomto zmysle odporúčania 9 a 10)
- všeobecné riadiace princípy pri uplatňovaní trestnej politiky definujúce priority a prostriedky na ich dosiahnutie

- kritériá, o ktoré by sa dalo oprieť pri rozhodovaní v jednotlivých prípadoch, aby sa nestávalo, že istý typ prípadov sa na jednej prokuratúre rieši stíhaním a na druhej nestíhaním, alebo je predmetom kontradiktórneho konania či kvalifikovaný ešte inak...

Takéto kritériá by mali byť určené spôsobom, aby naozaj hrali úlohu, ktorá sa od nich očakáva, bez toho, aby vytvárali nepružnosťou prekážky v posudzovaní každého prípadu zvlášť a podľa miestnej situácie, a aby ich páchatelia nemohli zneužívať na beztrestné páchanie trestných činov.

Spočiatku výbor uvažoval, že takého hlavné riadiace princípy, zásady a kritériá by mali vychádzať od parlamentu či vlády. To však v prípade, že právny poriadok vylúči možnosť, aby bola sama prokuratúra oprávnená určiť tieto riadiace princípy.

Takéto nástroje nemajú za cieľ chrániť prokurátorov samých, ale občanov, a preto je potrebné o nich informovať verejnosť. Táto požiadavka je o to vážnejšia v systémoch, kde je prokuratúra nezávislá, alebo má vysokú diskrečnú právomoc, kde by mali mať občania prístup k údajom, na ktorých prokuratúra zakladá svoje rozhodnutia.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

S ohľadom na množstvo medzinárodných dokumentov a odporúčaní, ktoré sú už v tejto oblasti k dispozícii a na prácu Rady Európy k tejto otázke, výbor sa usiloval určiť konkrétne prostriedky, ktoré by mohli zlepšiť súčasnú situáciu aj vzhľadom na to, akú významnú úlohu dnes často hrá práve prokuratúra v medzinárodnej spolupráci v trestných veciach.

37. Nezávisle od úlohy, ktorú majú iné orgány vo veci medzinárodnej súdnej spolupráce, treba podporiť priame kontakty medzi prokuratúrami rozličných krajín v rámci platných medzinárodných zmlúv alebo na základe praktických dohôd.

Výbor si uvedomuje, že v súčasnosti a podľa platných medzinárodných zmlúv sa štáty obracajú na ústredné orgány. Treba však podporovať priame kontakty, najmä v rámci členských krajín Rady Európy.

38. Na úrovni rozličných orgánov treba vyvinúť úsilie, aby sa umožnili priame kontakty medzi prokuratúrami v rámci súdnej spolupráce, ide o takéto kroky:

a. publikovať informácie a dokumenty

b. vypracovať zoznam kontaktných orgánov a adries s označením kompetentných osôb v rozličných prokuratúrach, ich špecializáciu, oblasť pôsobnosti a pod.

c. zabezpečiť osobné a pravidelné kontakty medzi členmi prokuratúr v rozličných krajinách, zvlášť konanie pravidelných stretnutí generálnych prokurátorov,

d. organizovať školenia a vzdelávacie programy,

e. vytvoriť a rozvíjať funkciu styčného prokurátora v zahraničí,

f. organizovať výučbu cudzích jazykov

g. rozvíjať prenos informácií elektronickou cestou,

h. organizovať pracovné semináre s kolegami v susedných krajinách, tak o otázkach vzájomnej pomoci v trestných veciach, ako aj o spoločných problémoch v oblasti kriminality.

Dokumenty zahŕňajú napr. aj informácie o legislatíve v rozličných krajinách.

Školenia a vzdelávacie programy spočívajú v pravidelnom organizovaní, pod záštitou Rady Európy, seminárov určených pre prokurátorov rozličných krajín.

Mal by sa stanoviť strednodobý program, ktorý by pokrýval celoeurópsku právnickú sieť.

39. S cieľom racionálneho riešenia a koordinácie v postupoch poskytovania si vzájomnej právnej pomoci, treba rozvinúť úsilie:

a. aby sa posilňovalo u prokurátorov vedomie dôležitosti právnej pomoci a ich aktívnej účasti v medzinárodnej spolupráci,

b. aby sa podporovala špecializovanosť niektorých prokurátorov na oblasť medzinárodnej právnej pomoci.

S týmto cieľom by mali štáty zabezpečiť, aby prokuratúra dožadujúceho štátu, ktorá je poverená medzinárodnou spoluprácou, mohla zasielať žiadosti o právnu pomoc priamo kompetentnému orgánu dožiadaného štátu na vykonanie a dožiadaný štát moho zaslať zozbieraný dôkazový materiál priamo dožadujúcemu štátu.

Spomedzi opatrení, ktoré by bolo treba urobiť uved'me nasledujúce:

- prokuratúra má byť oprávnená prijímať žiadosti o právnu pomoc, ktoré patria do jej jurisdikcie,
- prokuratúra má byť oprávnená pomôcť orgánu, ktorý je zodpovedný za vykonanie žiadosti.
- prokuratúra má byť oprávnená koordinovať vyšetrowanie v prípade potreby,
- v postavení strážcu záujmov vlastných medzinárodnej spolupráci, prokuratúra má byť oprávnená zúčastniť sa (priamo alebo prostredníctvom nót či podaní) na všetkých konaniach vyplývajúcich z výkonu žiadosti o medzinárodnú pomoc v trestných veciach,
- mala by sa preskúmať možnosť rozšíriť nástroje, ktoré umožňujú spontánnu výmenu informácií medzi prokuratúrami jednotlivých krajín (porov. Dohovor o praní, vyhľadávaní, konfiskácii a zadržovaní výnosov z trestnej činnosti, Štrasburg, 9.11.90, Návrh druhého dodatkového protokolu k Dohovoru o vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach atď.).

Ak to dovoľuje právny poriadok, a s cieľom posilniť súdnu a policajnú spoluprácu, prokuratúra by mala mať možnosť mať svojich zástupcov v inštitúciách, ktoré majú informácie o medzinárodnej spolupráci, ako aj v medzinárodných policajných organizáciách.

Berúc do úvahy závažnú úlohu prokuratúry v právnom štáte a zvlášť v systéme trestného súdnictva, toto Odporúčanie si kladie za cieľ vysloviť základné princípy, ktoré by mali viesť činnosť prokuratúry, zvlášť jej postavenie, úlohy a záruky, potrebné na výkon jej činnosti, jej vzťahy s výkonnou a zákonodarnou mocou, so sudcami, s políciou, jej povinnosti a zodpovednosť voči občanom, a nakoniec aj jej úlohu v medzinárodnej spolupráci.

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 149/2001

876a

Spoločná správa

výborov Národnej rady Slovenskej republiky o prerokovaní vládneho návrhu zákona o prokuratúre (tlač 876) vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky v druhom čítaní

Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky ako gestorský výbor k vládne mu návrhu zákona o prokuratúre (ďalej len „gestorský výbor“) podáva Národnej rade Slovenskej republiky v súlade s § 79 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z.z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov spoločnú správu výborov Národnej rady Slovenskej republiky:

I.

Národná rada Slovenskej republiky uznesením č. 1238 z 30. januára 2001 prideliť vládný návrh zákona o prokuratúre (tlač 876) na prerokovanie:

- Ústavnoprávnemu výboru Národnej rady Slovenskej republiky,
- Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre financie, rozpočet a menu,
- Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre verejnú správu,
- Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť a
- Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti.

Výbory prerokovali predmetný vládný návrh zákona v lehote určenej uznesením Národnej rady Slovenskej republiky.

II.

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, ktorí nie sú členmi výborov, ktorým bol vládný návrh zákona pridelený, neoznámili v určenej lehote gestorskému výboru žiadne stanovisko k predmetnému návrhu zákona (§ 75 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov).

III.

Vládný návrh zákona o prokuratúre (tlač 876) **odporúčali** Národnej rade Slovenskej republiky **schváliť** tieto výbory Národnej rady Slovenskej republiky:

- Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky uznesením č. 534 zo 14. 3. 2001,
- Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre financie, rozpočet a menu uznesením č. 601 zo 14. 3. 2001,
- Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre verejnú správu uznesením č. 244 z 13. 3. 2001,

- Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť uznesením č. 320 z 15. 3. 2001 a
- Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti uznesením č. 191 z 13. 3. 2001.

IV.

Z uznesení výborov Národnej rady Slovenskej republiky uvedených pod bodom III tejto správy vyplývajú tieto pozmeňujúce a doplňujúce návrhy:

1. K § 1 ods. 2

V § 1 ods. 2 znie:

„(2) Postavenie prokurátorov, ich práva a povinnosti, vznik, zmenu a zánik služobného pomeru a nároky z toho vyplývajúce, zodpovednostné vzťahy, disciplinárne konanie a samosprávu prokurátorov upravuje osobitný zákon.“¹⁾

Zabezpečenie súladu so znením § 1 ods. 1 návrhu zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Gestorský výbor odporúča schváliť.

2. K § 4 ods. 1 písm. d)

V § 4 ods. 1 v písmene d) za slová „ak tak ustanovuje“ vložiť slovo „osobitný“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu

Výbor NR SR pre verejnú správu

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

3. K § 4 ods. 1 písm. e)

V § 4 ods. 1 v písmene e) za slová „v rozsahu ustanovenom“ vložiť slovo „týmto“.

Navrhované doplnenie zjednocuje predmetné ustanovenie s § 20 ods. 1.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

4. K § 6 ods. 3

Z navrhovaného ustanovenia odseku 3 vypustiť slová „nadriadeného prokurátora“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu a to z hľadiska zjednotenia s ostatnými ustanoveniami § 6, v ktorých sa v spojitosti s pokynom nezdôrazňuje, že ide o pokyn nadriadeného prokurátora. Ako dostatočné je ustanovenie § 6 ods. 1.

Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča neschváliť.

5. K § 7

V nadpise nad § 7 za slová „vznik a zánik“ vložiť slovo „výkonu“.

Jednotlivé ustanovenia § 7 upravujú iba vznik a zánik výkonu funkcie generálneho prokurátora, preto sa navrhuje nadpis zosúladiť s ich obsahom.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

6. K § 8 ods. 3

V § 8 ods. 3 úvodná veta znie:

„Národná rada navrhne prezidentovi Slovenskej republiky, aby generálneho prokurátora odvolal z funkcie, ak generálny prokurátor“.

Zabezpečenie súladu navrhovaného znenia s čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Gestorský výbor odporúča schváliť.

7. K § 8 ods. 4

V § 8 sa vypúšťa odsek 4.

Doterajší odsek 5 sa označuje ako odsek 4.

Dôvodová správa k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL.ÚS 12/98 zo 17. novembra 1998, podľa ktorej „vzhľadom na to, že súčasťou ústavnej úpravy postavenia ústavných činiteľov Slovenskej republiky nie je aj dočasné pozbavenie ich funkcií, oporu v Ústave Slovenskej republiky nemôže mať zákon, ktorý dočasné pozbavenie výkonu funkcií ústavných činiteľov dovoľuje“.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Gestorský výbor odporúča schváliť.

8. K § 9 ods. 1 písm. c)

V § 9 ods. 1 v písmene c) slová „po dobu dlhšiu“ nahradiť slovami „po čas dlhší“.

Ide o jazykovú úpravu.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu

Výbor NR SR pre verejnú správu

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

9. K § 9 ods. 4

V § 9 ods. 4 na konci nad slovo „prokurátorov“ umiestniť odkaz 1.

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

Pôsobnosť generálneho prokurátora vymenúvať a odvolávať svojich námestníkov, vedúcich prokurátorov a ostatných prokurátorov upravuje komplexne návrh zákona o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, ktorý už je citovaný v poznámke pod čiarou 1.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu

Výbor NR SR pre verejnú správu

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

10. K § 11

V § 11 vypustiť odseky 3 a 4 a za odsek 2 vložiť nový odsek 3, ktorý vrátane poznámky pod čiarou k odkazu 4) znie:

„(3) Účasť generálneho prokurátora na schôdzach národnej rady a jej výborov upravuje osobitný zákon.⁴⁾“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 4) znie:

„4) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 77/1998 Z. z. a zákona č. 86/2000 Z. z.“.

Nasledujúce odkazy k poznámkam pod čiarou je potrebné prečíslovať.

Navrhovanou úpravou sa zohľadňuje príslušné ustanovenie legislatívnych pravidiel tvorby zákonov (čl. 5), schválených uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 519/1996, podľa ktorého sa nesmú preberať (recipovať) do zákona ustanovenia iného zákona, v danom prípade ustanovenia zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Ústavnoprávny výbor NR SR

Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu

Výbor NR SR pre verejnú správu

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

11. K § 20 ods. 2 písm. c)

V § 20 ods. 2 v písmene c) slovo „splnomocnil“ nahradiť slovom „splnomocňuje“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

12. K § 20 ods. 2

V poznámke pod čiarou k odkazu 11) vypustiť citáciu „§ 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z. z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov“.

V súčasnosti je v Národnej rade Slovenskej republiky predložený pripravovaný návrh zákona o ochrane utajovaných skutočností, ktorý zrušuje citovaný zákon č. 100/1996 Z. z. Naviac pripravovaný návrh už neupravuje vo vzťahu k štátnym orgánom splnomocňovacie ustanovenia na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, tak ako zákon č. 100/1996 Z.z.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

13. K § 21 ods. 1 písm. a)

V § 21 ods. 1 písm. a) 1. bod vypustiť slová „(ďalej len „všeobecne záväzný právny predpis“)“.

Vypustením legislatívnej skratky sa odstráni jej kolízia s pojmom „všeobecne záväzný právny predpis“ uplatňovaným v návrhu zákona v ďalších ustanoveniach.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

14. K § 22 ods. 1

V § 22 ods. 1 v úvodnej vete písmena a) za slová „všeobecne záväznému právnomu predpisu“ vložiť slová „vydanému orgánom verejnej správy“.

Navrhovaná úprava nadväzuje na pripomienku vypustiť legislatívnu skratku z § 21 ods. 1 písm. a).

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

15. K § 24 ods. 1

V § 24 ods. 1 slová „všeobecne záväzným právnym predpisom, opatrením alebo rozhodnutím orgánu verejnej správy“ nahradiť slovami „všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným orgánom verejnej správy, opatrením alebo rozhodnutím“.

Navrhovaná úprava nadväzuje na pripomienku vypustiť legislatívnu skratku z § 21 ods. 1 písm. a).

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

16. K § 25 ods. 1

V § 25 ods. 1 vypustiť slovo „nezákonný“.

Ako to vyplýva z ďalších ustanovení § 25 (ods. 2 až 5), rozhodnutie o tom, či všeobecne záväzný právny predpis je alebo nie je v súlade so zákonom zostáva aj po podaní protestu prokurátora na

orgáne verejnej správy. Preto už pri podaní protestu nie je možné hovoriť o nezákonnom všeobecne záväznom právnom predpise. V konečnom dôsledku môže o tom rozhodnúť až ústavný súd.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

17. K § 25 ods. 5

V § 25 ods. 5 za slová „všeobecne záväznému právnomu predpisu“ vložiť slová „vydanému orgánom verejnej správy“.

Navrhovaná úprava nadväzuje na pripomienku vypustiť legislatívnu skratku z § 21 ods. 1 písm. a).

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

18. K § 27 ods. 2

V § 27 ods. 2 bodkočiarku nahradiť bodkou a text za bodkočiarkou vypustiť. Zároveň v poznámke pod čiarou k odkazu 18) citáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku doplniť o § 250b ods. 3 .

Navrhovanou úpravou sa zohľadňuje príslušné ustanovenie Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov (čl. 5) schválených uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 519/1996, podľa ktorého sa nesmú preberať (recipovať) do zákona ustanovenia iného zákona, v danom prípade ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

19. K § 30 ods. 1

V § 30 ods. 1 v druhej vete slová „pre zistenie“ nahradiť slovami „na zistenie“.

Ide o jazykovú úpravu.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

20. K § 31 ods. 1

V navrhovanom odseku 1 za slová „súdov v rozsahu vymedzenom“ vložiť slovo „týmto“.

Ide o legislatívno-technickú pripomienku.

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča neschváliť.

21. K § 53 ods. 2

V § 53 ods. 2 slová „v osobitnom zákone ⁶⁾“ nahradiť slovami „v osobitnom zákone upravujúcom trestné konanie ⁶⁾“.

Navrhovaná úprava zohľadňuje skutočnosť, že poznámky pod čiarou nie sú súčasťou právneho predpisu a majú iba informatívnu hodnotu.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

22. K § 54 ods. 3

V § 54 ods. 3 slová „v osobitnom zákone ⁶⁾“ nahradiť slovami „v osobitnom zákone upravujúcom trestné konanie ⁶⁾“.

Navrhovaná úprava zohľadňuje skutočnosť, že poznámky pod čiarou nie sú súčasťou právneho predpisu a majú iba informatívnu hodnotu.

Ústavnoprávny výbor NR SR
Výbor NR SR pre financie, rozpočet a menu
Výbor NR SR pre verejnú správu
Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnosti

Gestorský výbor odporúča schváliť.

23. K § 58

V § 58 slová „1. mája“ nahradiť slovami „1. júna“.

Nový deň účinnosti sa navrhuje ustanoviť
v nadväznosti na predpokladaný termín schválenia
zákona.

Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť

Gestorský výbor odporúča neschváliť.

O pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch odporúča hlasovať:

- a) spoločne k bodom 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22
s návrhom gestorského výboru predmetné návrhy **schváliť**,
- b) spoločne k bodom 4, 20 a 23 s návrhom gestorského výboru predmetné návrhy
neschváliť.

V.

Gestorský výbor na základe stanovísk výborov k vládnomu návrhu zákona o prokuratúre (tlač 876) vyjadrených v ich uzneseniach uvedených pod bodom III. tejto správy a v stanoviskách poslancov gestorského výboru vyjadrených v rozprave k tomuto návrhu zákona v súlade s § 79 ods. 4 a § 83 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov **odporúča Národnej rade Slovenskej republiky vládny návrh zákona o prokuratúre (tlač 876) v znení schválených pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov uvedených v tejto správe a prednesených v rozprave schváliť.**

Spoločná správa výborov Národnej rady Slovenskej republiky o prerokovaní vládneho návrhu zákona o prokuratúre (tlač 876) vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky v druhom čítaní (tlač 876a) bola **schválená uznesením Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky č. 540 z 20. 3. 2001.**

Bratislava 20. marca 2001

Ladislav Orosz v.r.
predseda Ústavnoprávneho výboru
Národnej rady Slovenskej republiky